

**IZVJEŠĆE O STANJU I RADU KAZNIONICA, ZATVORA,
ODGOJNIH ZAVODA I CENTARA ZA 2021. GODINU**

Zagreb, prosinac 2022.

SADRŽAJ

UVODNI DIO	3
Ustrojstvo Uprave za zatvorski sustav i probaciju	4
Središnji ured za zatvorski sustav	5
Kaznionice	6
Zatvori	6
Odgojni zavodi	6
Centar za dijagnostiku u Zagrebu	6
Centar za izobrazbu	7
Standardi izvršavanja kazne zatvora i odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod	7
Smještaj osoba lišenih slobode	8
Prehrana osoba lišenih slobode i maloljetnika	9
1. OSOBE KOJIMA JE ODUZETA SLOBODA	10
1.1. Zatvorenici	11
1.1.1. Zatvorenici na izvršavanju kazne zatvora	11
1.1.2. Zatvorenici s izrečenom sigurnosnom mjerom obveznog psihijatrijskog liječenja po članku 68. Kaznenog zakona	14
1.1.3. Osobe lišene slobode strani državljanima	14
1.2. Maloljetnici	15
1.2.1. Odgojna mjera upućivanja u odgojni zavod	15
1.2.2. Kazna maloljetničkog zatvora	16
1.3. Zatvorenici starije životne dobi	17
1.4. Osobe lišene slobode s invaliditetom	17
1.5. Zatvorenici ovisnici	18
1.5.1. Ovisnici o drogama	18
1.5.2. Ovisnici o alkoholu	19
1.6. Zdravstvena zaštita osoba lišenih slobode	20
1.6.1. Prevencija i liječenje virusnih hepatitisa	21
1.7. Tretman zatvorenika	22
1.7.1. Opći programi tretmana (Opće tretmanske intervencije)	22
1.7.1.1. Obrazovanje zatvorenika i maloljetnika	22
1.7.1.2. Organizacija slobodnog vremena	23
1.7.1.3. Vjeroispovijest i dušobrižništvo	24
1.7.1.4. Podrška očuvanju obiteljske povezanosti zatvorenika i maloljetnika	24
1.7.1.4.1. Zatvorenici roditelji maloljetne djece i posjeti maloljetne djece roditeljima u 2021. godini	25
1.7.1.5. Priprema za otpust i pomoć nakon otpusta	26
1.7.2. Posebni programi tretmana i edukativno-razvojni programi	27
1.8. Suradnja s organizacijama civilnog društva u osmišljavanju i provođenju aktivnosti za zatvorenike	28
1.9. Premještaj zatvorenika	29
1.10. Uvjetni otpust zatvorenika	30
1.11. Pogodnosti zatvorenika	31
1.12. Video posjete	32
1.13. Zatvorenici na izvršavanju istražnog zatvora	32
1.13.1. Neubrojivi počinitelji kaznenih djela na izvršavanju mjere istražnog zatvora na temelju članka 551. Zakona o kaznenom postupku	34
1.13.2. Maloljetnici u istražnom zatvoru	35
1.14. Kažnjenici	36
1.15. Transferi (premještaji) zatvorenika radi daljnjeg izdržavanja kazne zatvora	36

1.16.	Prava zatvorenika i njihova zaštita	38
1.17.	Zahtjevi zatvorenika za sudsku zaštitu prava suda izvršenja	38
2.	ČIMBENICI SIGURNOSNIH RIZIKA – POKAZATELJI STANJA I RADA	39
2.1.	Uvod – ocjena stanja sigurnosti	39
2.2.	Primjena sredstava prisile	40
2.3.	Posebne mjere održavanja reda i sigurnosti	43
2.4.	Testiranje osoba lišenih slobode na prisutnost alkohola u organizmu te na prisutnost droga, psihotropnih tvari i lijekova koji utječu na psihofizičke sposobnosti	44
2.5.	Samoubojstva i smrti osoba lišenih slobode	45
2.6.	Pokušaj bijega i bjegovi	46
2.7.	Ostali čimbenici sigurnosnih rizika	48
2.8.	Stegovni prijestupi	52
2.9.	Zaključak - ocjena stanja sigurnosti	53
3.	ZAPOSLENICI KAZNIONICA, ZATVORA, ODGOJNIH ZAVODA I CENTARA UPRAVE ZA ZATVORSKI SUSTAV I PROBACIJU	53
3.1.	Popunjenost sistematiziranih radnih mjesta	53
3.2.	Privremena nesposobnost za rad zaposlenika	54
3.3.	Izobrazba službenika	55
3.4.	Suradnja s pravobraniteljskim uredima	55
3.5.	Psihološka potpora zaposlenicima zatvorskog sustava i probacije	55
3.6.	Suradnja sa sindikatima	56
3.7.	Žalbe Odboru za državnu službu	57
3.8.	Prestanak državne službe	57
4.	IZVJEŠĆE O REZULTATIMA POSLOVANJA KAZNENIH TIJELA U RAZDOBLJU OD 1. SIJEČNJA DO 31. PROSINCA 2021. GODINE (KONSOLIDIRANO FINANCIJSKO IZVJEŠĆE)	57
4.1.	Temeljno financijsko izvješće	57
4.1.1.	Struktura poslovanja	57
4.1.2.	Struktura prihoda i primitaka	58
4.1.3.	Struktura rashoda poslovanja	58
4.2.	Izvješće o utrošenim sredstvima u kaznenim tijelima	59
4.3.	Izvješće o uređenju i opremanju kaznenih tijela za 2021.g.	62
4.4.	Rad osoba lišenih slobode	63
5.	NADZOR NAD POSTUPANJEM SA ZATVORENICIMA I MALOLJETNICIMA	65
5.1.	Nadzor Središnjeg ureda za zatvorski sustav Uprave za zatvorski sustav i probaciju ..	65
5.2.	COVID u zatvorskome sustavu tijekom 2021. godine	66
6.	PREGLED AKTIVNOSTI I POBOLJŠANJA U PRETHODNOM RAZDOBLJU	67
	TE PLANIRANA POBOLJŠANJA SLJEDEĆEM RAZDOBLJU	67
6.1.	Poboljšanje uvjeta smještaja i sprečavanja prenapučenosti	67
6.2.	Aktivnosti radi unapređenja stanja sigurnosti	68
6.3.	Aktivnosti radi unapređenja tretmana osoba lišenih slobode	70
	POPIS SLIKA:	72
	POPIS TABELA:	74

UVODNI DIO

Člankom 9. stavaka 3. novog Zakona o izvršavanju kazne zatvora („Narodne novine“, broj 14/21.) propisano je da o radu zatvorskog sustava Vlada Republike Hrvatske izvješćuje Hrvatski sabor jedanput godišnje.

Zakon o izvršavanju kazne zatvora temeljni je propis kojim se u Republici Hrvatskoj uređuje izvršavanje kazne zatvora, čiji poslovi su od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku. Uz navedeni Zakon i Ustav Republike Hrvatske („Narodne novine“ br. 85/10. – pročišćeni tekst i 5/14. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske), prava osoba lišenih slobode koje izvršavaju kaznu zatvora (zatvorenici), te drugih kategorija osoba koje se nalaze u zatvorskom sustavu (maloljetnici, kažnjenici, osobe koje izvršavaju istražni zatvor) propisana su drugim nacionalnim zakonima i međunarodnim ugovorima i drugim međunarodnim pravnim izvorima.

Izvješće o stanju i radu kaznonica, zatvora, odgojnih zavoda i centara za 2021. godinu, sadrži osnovni ustrojstveni prikaz i funkcioniranje upravne organizacije ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa nadležne za zatvorski sustav (Uprave za zatvorski sustav i probaciju Ministarstva pravosuđa i uprave u dijelu koja se odnosi na zatvorski sustav) i osnovne pokazatelje o brojnom stanju i strukturi osoba lišenih slobode, vrsti i opisu poslova vezanih uz postupanje sa zatvorenicima, broju i strukturi zaposlenika zatvorskog sustava, te financijskom poslovanju zatvorskog sustava Uprave za zatvorski sustav i probaciju.

Tijekom 2021. godine u ustrojstvenim jedinicama Uprave za zatvorski sustav i probaciju boravilo je **12026 osoba lišeni slobode** koji su izdržavali:

- kaznu zatvora koju izdržavaju punoljetne osobe kojima je izrečena kazna zatvora u kaznenom postupku (4661)
- kaznu zatvora koju izvršavaju punoljetne osobe kojima je izrečena kazna zatvora u prekršajnom (339) ili drugom sudskom postupku i kazna zatvora kojom je zamijenjena izrečena novčana kazna (110), te prekršajno zadržavanje (1471),
- kaznu maloljetničkog zatvora (35),
- odgojnu mjeru upućivanja u odgojni zavod koja se izriče maloljetnim počiniteljima kaznenih djela (75)
- mjere istražnog zatvora (5335).

VIZIJA Uprave za zatvorski sustav i probaciju

Koordinirani sustav usklađen s europskim standardima u kojem se suradnjom na svim razinama službenika i namještenika zaposlenih u zatvorskom sustavu potiče osobe lišene slobode/maloljetnike da se kroz aktivno i odgovorno korištenje vremena provedenog na izvršavanju kazne zatvora/odgojne mjere pripreme za život na slobodi u skladu sa zakonom i društvenim pravilima.

Prema Zakonu o izvršavanju kazne zatvora glavna svrha izvršavanja kazne zatvora jest, uz čovječno postupanje i poštovanje dostojanstva osobe koja se nalazi na izdržavanju kazne zatvora, njegovo/njeno osposobljavanje za život na slobodi u skladu sa zakonom i društvenim pravilima, u cijelosti sadržana u misiji i viziji zatvorskog sustava Uprave za zatvorski sustav i probaciju.

MISIJA Uprave za zatvorski sustav i probaciju

Osigurati uvjete za ostvarivanje glavne svrhe izvršavanja kazne zatvora i/ili izvršavanja odgojne mjere uz čovječno postupanje i poštovanje dostojanstva osobe koja se nalazi na izdržavanju kazne zatvora ili izvršavanju odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod, kroz jasno postavljene ciljeve, sigurno radno okruženje, motivirano osoblje i suradnju s lokalnom zajednicom i organizacijama civilnog društva.

Ustrojstvo Uprave za zatvorski sustav i probaciju

Ovo Izvješće odnosi se isključivo na zatvorski sustav Uprave za zatvorski sustav i probaciju, dok se za probacijske poslove donosi posebno izvješće sukladno Zakonu o probaciji („Narodne novine“, broj 99/18.).

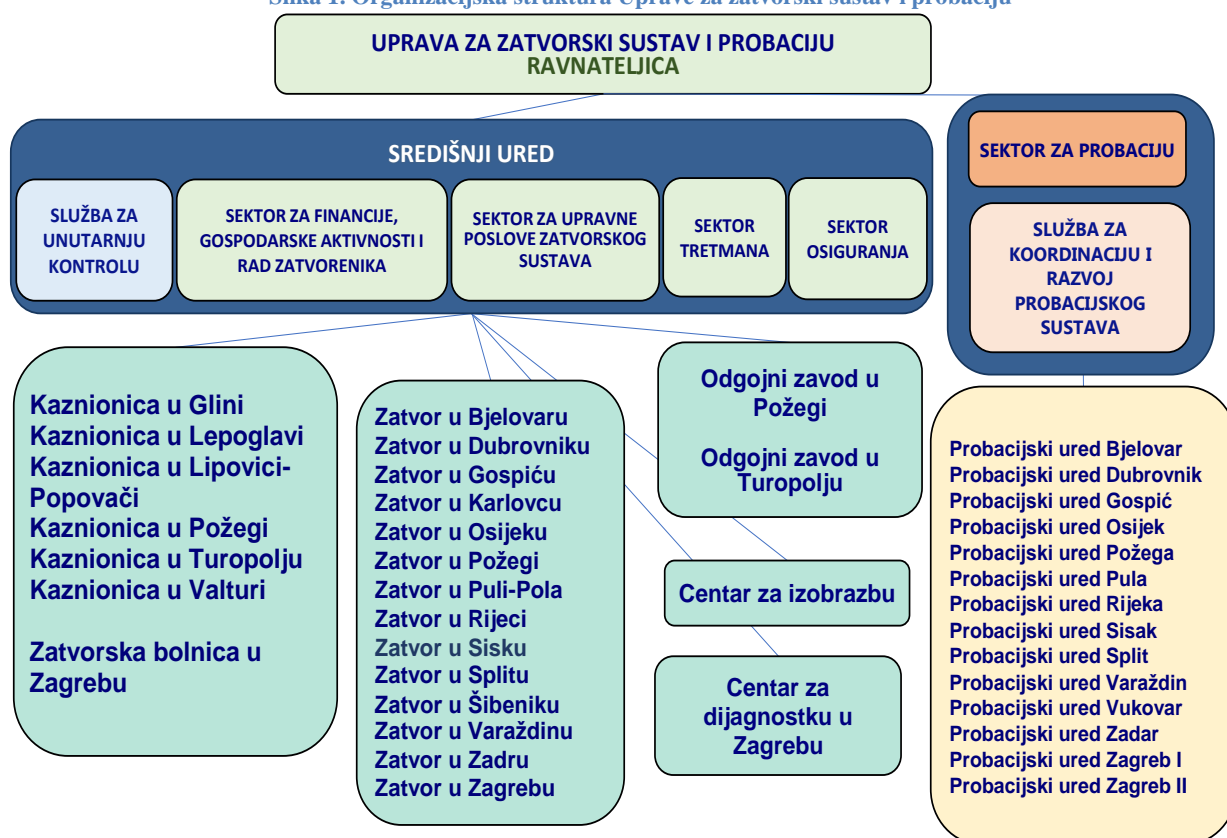
Organizacijska struktura zatvorskog sustava Uprave za zatvorski sustav i probaciju Ministarstva pravosuđa i uprave sastoji se od:

- Središnjeg ureda za zatvorski sustav
- sedam kaznionica, među koje pripada i Zatvorska bolnica u Zagrebu
- 14 zatvora
- dva odgojna zavoda
- Centra za dijagnostiku u Zagrebu i
- Centra za izobrazbu.

Zbog potresa koji su pogodili područje Sisačko-moslavačke županije krajem prosinca 2020. godine Zatvor u Sisku je oštećen u tolikoj mjeri da nije upotrebljiv i pogodan za boravak osoba lišenih slobode te su sve osobe lišene slobode evakuirane i premještene u druga kaznena tijela. Iz navedenih razloga je tijekom cijele 2021. godine unutar Zatvora u Zagrebu privremeno organizirano funkcioniranje Zatvora u Sisku i zaprimanje osoba lišenih slobode jer se radi o najbližem sličnom kaznenom tijelu zatvorenoga tipa.

U ovom Izvješću zbirni naziv „kaznena tijela“ označavati će kaznionice, zatvore, Centar za dijagnostiku u Zagrebu i u širem smislu odgojne zavode Uprave za zatvorski sustav i probaciju, ukoliko u Izvješću neće izričito biti drukčije navedeno.

Slika 1. Organizacijska struktura Uprave za zatvorski sustav i probaciju

Središnji ured za zatvorski sustav

Središnji ured za zatvorski sustav Uprave za zatvorski sustav i probaciju ustrojen je u sjedištu Ministarstva pravosuđa i uprave, čini njegov sastavni dio, a sastoji od se unutarnjih ustrojstvenih jedinica organiziranih po uzoru na specifičnosti poslova kaznionica i zatvora.

Upravni i stručni poslovi Središnjeg ureda jesu: osiguravanje uvjeta potrebnih za izvršavanje kazne zatvora, kazne maloljetničkog zatvora, istražnog zatvora te odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod, donošenje odluke o kaznionici ili zatvoru u kojem će zatvorenik nakon obavljene dijagnostičke obrade nastaviti izdržavati kaznu, donošenje odluke o upućivanju zatvorenika u ustanovu javnog zdravstva, premještaji zatvorenika tijekom izdržavanja kazne u drugu kaznionicu ili zatvor, sudjelovanje u provođenju postupaka izručenja i premještaja (transfera) zatvorenika iz Republike Hrvatske u drugu državu ili iz druge države u Republiku Hrvatsku, postupanje po predstavkama i pritužbama osoba lišenih slobode, maloljetnika kao i predstavkama i žalbama zaposlenika (državnih službenika i namještenika) kaznionica, zatvora, odgojnih zavoda i centara, postupanje po podnescima tijela državne vlasti, sudaca izvršenja te neovisnih tijela i međunarodnih organizacija ovlaštenih za nadzor i zaštitu ljudskih prava osoba lišenih slobode, nadziranje zakonitost rada i postupanja sa osobama lišenim slobode i maloljetnicima te ujednačavanje rada i postupanja kaznionica, zatvora, odgojnih zavoda i centara, utvrđivanje potreba za dodatnom izobrazbom službenika zatvorskog sustava, planiranje financiranja kaznionica, zatvora, odgojnih zavoda i centara, planiranje nabave opreme i investicija za kaznionice, zatvore, odgojne zavode i centre (zatvorski sustav), prikupljanje, obrađivanje i objedinjavanje izvješća i dokumentacije kaznionica, zatvora, odgojnih zavoda i centara, organiziranje međunarodne suradnje u okviru svoje nadležnosti, izrađivanje nacрта propisa iz djelokruga zatvorskog sustava Uprave za zatvorski sustav i probaciju.

Kaznionice

Kaznionice su ustrojene kao posebne ustrojstvene jedinice Uprave za zatvorski sustav i probaciju izvan sjedišta Ministarstva pravosuđa i uprave, radi izvršavanja kazne zatvora izrečene u kaznenom postupku, sigurnosnih mjera izrečenih uz kaznu zatvora i kazne maloljetničkog zatvora. Poslovi kaznionica su osiguranje kaznionica, održavanje unutarnjeg reda i nadzora nad zatvorenicima, poslovi dežurstva i sprovođenja zatvorenika, smještaj, prehrana i osiguravanje odgovarajuće opreme za zatvorenike, predlaganja, provedbe i praćenja pojedinačnih programa izvršavanja kazne zatvora, obrazovanje zatvorenika, organiziranja slobodnog vremena zatvorenika, organizacije rada i strukovne izobrazbe zatvorenika, zdravstvene zaštite zatvorenika, vođenja propisanih evidencija, službeničkih i financijsko-knjigovodstvenih poslova te obavljanje ostalih poslova koji osiguravaju upravljanje i rad kaznionicama.

Za obavljanje navedenih poslova ustrojene su: Kaznionica u Glini, Kaznionica u Lepoglavi, Kaznionica u Lipovici-Popovači, Kaznionica u Požegi, Kaznionica u Turopolju, Kaznionica u Valturi i Zatvorska bolnica u Zagrebu.

Zatvori

Zatvori se ustrojavaju kao posebne ustrojstvene jedinice Uprave za zatvorski sustav i probaciju za obavljanje poslova izvršavanja mjere istražnog zatvora, kazne zatvora izrečene u kaznenom, prekršajnom i drugom sudskom postupku, osiguranja zatvora, održavanja unutarnjeg reda i nadzora nad zatvorenicima, poslova dežurstva i sprovođenja osoba lišenih slobode, smještaj, prehrana i osiguravanje odgovarajuće opreme osoba lišenih slobode, predlaganja, provedbe i praćenja pojedinačnih programa izvršavanja kazne zatvora, obrazovanje zatvorenika, organiziranja slobodnog vremena zatvorenika, organizacije rada i strukovne izobrazbe zatvorenika, zdravstvene zaštite osoba lišenih slobode, vođenja propisanih evidencija, kadrovskih i financijsko-knjigovodstvenih poslova i ostalih poslova koji omogućuju upravljanje i rad zatvora, izvan sjedišta Ministarstva pravosuđa i uprave.

Za izvršavanje navedenih poslova ustrojeni su: Zatvor u Bjelovaru, Zatvor u Dubrovniku, Zatvor u Gospiću, Zatvor u Karlovcu, Zatvor u Osijeku, Zatvor u Požegi, Zatvor u Puli-Pola, Zatvor u Rijeci, Zatvor u Sisku, Zatvor u Splitu, Zatvor u Šibeniku, Zatvor u Varaždinu, Zatvor u Zadru i Zatvor u Zagrebu.

Odgojni zavodi

Odgojni zavodi su ustrojeni kao posebne ustrojstvene jedinice Uprave za zatvorski sustav i probaciju za izvršavanje odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod izrečene u kaznenom postupku maloljetnim počiniteljima kaznenog djela, te drugih poslova potrebnih za upravljanje i rad odgojnih zavoda izvan sjedišta Ministarstva pravosuđa i uprave.

Za izvršavanje navedenih poslova ustrojeni su: Odgojni zavod u Požegi u kojem su smještene odgajnice i Odgojni zavod u Turopolju u kojem su smješteni odgajnici.

Centar za dijagnostiku u Zagrebu

Centar za dijagnostiku u Zagrebu ustrojen je kao posebna ustrojstvena jedinica Uprave za zatvorski sustav i probaciju izvan sjedišta Ministarstva pravosuđa i uprave, a arhitektonski čini dio Zatvora u Zagrebu, u koji se upućuju sve osobe osuđene na kaznu zatvora dulju od šest mjeseci, a osobe osuđene na kaznu zatvora do šest mjeseci u pravilu se upućuju u zatvore najbliže mjestu prebivališta zatvorenika. Sve osobe kojima je izrečena kazna maloljetničkog

zatvora, osobe kojima je uz kaznu zatvora izrečena sigurnosna mjera obveznog psihijatrijskog liječenja i osobe čija je kazna preuzeta na izvršavanje sukladno međunarodnom ugovoru ili posebnom zakonu, upućuju se u Centar za dijagnostiku, bez obzira na dužinu kazne.

Za vrijeme boravka zatvorenika u Centru za dijagnostiku u Zagrebu, stručnjaci različitih specijalnosti obavljaju poslove psihosocijalne dijagnostike zatvorenika u svrhu izrade prijedloga pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora kao i prijedloga o izboru vrste i tipa kaznenog tijela gdje će se nastaviti izvršavanje kazne zatvora, o čemu odluku donosi Središnji ured za zatvorski sustav.

Druge poslove koji omogućuju rad Centra za dijagnostiku u Zagrebu djelomično obavlja Zatvor u Zagrebu.

Centar za izobrazbu

Centar za izobrazbu ustrojen je kao posebna ustrojstvena jedinica Uprave za zatvorski sustav i probaciju izvan sjedišta Ministarstva pravosuđa i uprave, radi obavljanja stalne stručne izobrazbe zaposlenika kaznionica, zatvora, odgojnih zavoda i Centra za dijagnostiku u Zagrebu.

Standardi izvršavanja kazne zatvora i odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod

Zakon o izvršavanju kazne zatvora, drugi zakoni i pravno obvezujući propisi propisuju, a međunarodni ugovori i drugi pravni izvori preporučuju između ostalog, standarde smještaja i prava osoba lišenih slobode.

Člankom 16. Zakona o izvršavanju kazne zatvora propisano je da svaka osoba lišena slobode ima, pod uvjetima predviđenim Zakonom, pravo na: smještaj primjeren ljudskom dostojanstvu i zdravstvenim standardima, zaštitu osobnosti i osiguravanje tajnosti osobnih podataka, redovite obroke hrane i vode u skladu sa zdravstvenim standardima, rad, izobrazbu, stručnu pravnu pomoć i pravno sredstvo za zaštitu svojih prava propisanih Zakonom, zdravstvenu zaštitu i zaštitu majčinstva, dodir s vanjskim svijetom, boravak na otvorenom prostoru kaznionice, odnosno zatvora najmanje dva sata dnevno, dopisivanje i razgovor sa svojim odvjetnikom, vjeroispovijedanje i razgovor s ovlaštenim vjerskim predstavnikom, vjenčanje u kaznionici, odnosno zatvoru, glasovanje na općim izborima i druga prava predviđena Zakonom.

Osoba lišena slobode strani državljanin ima pravo dopisivati se i razgovarati s diplomatskim i konzularnim predstavnikom svoje zemlje ili države koja štiti njegova prava.

Prilikom prijama na izdržavanje kazne zatvora zatvorenik mora biti upoznat sa svojim pravima, načinom njihove zaštite i obvezama.

Maloljetnici na izvršavanju kazne maloljetničkog zatvora ili istražnog zatvora ostvaruju neka prava u širem opsegu od prava punoljetnih osoba na izvršavanju kazne zatvora ili istražnog zatvora. Tako npr. ostvaruju pravo na više posjeta članova obitelji od punoljetnih zatvorenika: najmanje četiri puta mjesečno i blagdanom u trajanju od najmanje dva sata, a po odobrenju upravitelja i trećih osoba još najmanje dva puta mjesečno u trajanju najmanje jedan sat; te dulji boravak na otvorenom prostoru: najmanje tri sata dnevno.

Zakonom o izvršavanju kazne zatvora utvrđena su temeljna načela izvršavanja svih kaznenopravnih sankcija i mjera, prema osobama lišenim slobode jamči se poštovanje ljudskog dostojanstva, zabranjeni su i kažnjivi postupci kojima se osoba lišena slobode podvrgava bilo kakvom obliku mučenja, zlostavljanja ili ponižavanja, zabranjena je diskriminacija osobe lišene slobode po bilo kojoj osnovi, te se omogućuje njihovo razvrstavanje i smještaj u kaznionice i zatvore i njihove odjele za smještaj osoba lišenih slobode prema određenim pravilima. Također, tijekom cijelog postupka izvršavanja kaznenopravnih sankcija i mjera kaznionice, zatvori i odgojni zavodi poduzimaju sve kako bi život osobe lišene slobode bio što sličniji postojećim općim životnim okolnostima, zatim odgovarajućim programiranjem pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora pomažu zatvoreniku da ispuni glavnu svrhu izvršavanja kaznenopravnih sankcija i mjera, da razvije osjećaj odgovornosti te da dobrovoljno sudjeluje u izradi i provedbi pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora. Kaznionice, zatvori i odgojni zavodi potiču i pomažu zatvoreniku u otklanjanju štete nanesene kaznenim dijelom i ukoliko je to moguće pomažu mu u pomirenju sa žrtvama kaznenog djela, te nastoje zatvorenika u suradnji s drugim institucijama, ustanovama i drugim pravnim osobama pravovremeno pripremiti za otpuštanje na slobodu.

Smještaj osoba lišenih slobode

Kazna zatvora dulja od 6 mjeseci izrečena u kaznenom postupku muškim osobama izvršava se u svim kaznionicama, a izrečena ženskim osobama izvršava se u Kaznionici u Požegi.

Istražni zatvor, kazna zatvora izrečena u kaznenom postupku do šest mjeseci, kazna zatvora izrečena u prekršajnom postupku te kazna zatvora kojom je zamijenjena izrečena novčana kazna izvršava se u zatvorima.

U Zatvorskoj bolnici u Zagrebu liječe se oboljeli zatvorenici te se izvršava sigurnosna mjera obveznog psihijatrijskog liječenja izrečena uz kaznu zatvora.

Kazna maloljetničkog zatvora izvršava se u zatvorenim i poluotvorenima uvjetima u posebnim odjelima unutar Kaznionice u Požegi, dok je odjel za izvršavanje ove kazne u otvorenim uvjetima (za maloljetnike) ustrojen u Kaznionici u Valturi.

Odgojna mjera upućivanja u odgojni zavod koju sudovi izriču maloljetnim počiniteljima kaznenih djela izvršava se u Odgojnom zavodu u Turopolju i Odgojnom zavodu u Požegi.

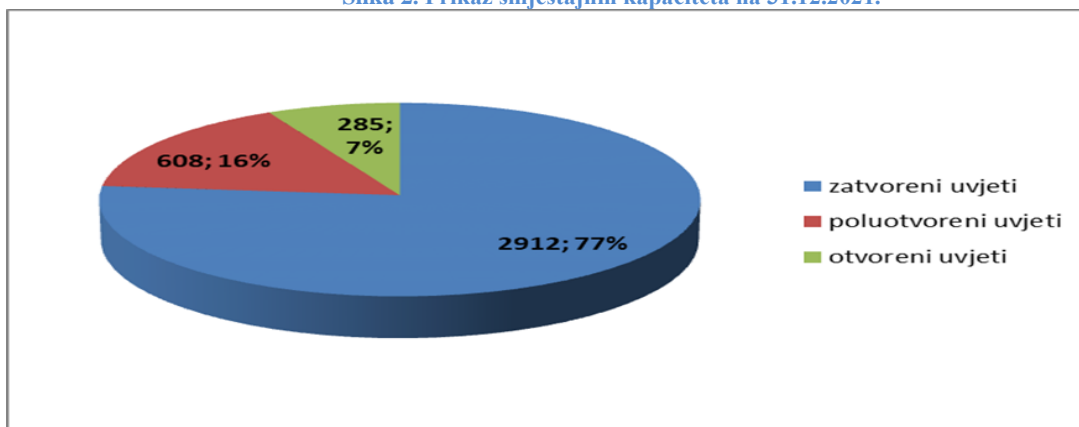
Zatvorenicima - osobama s invaliditetom osigurava se smještaj primjeren vrsti i stupnju njihove invalidnosti.

Tijekom 2021. godine zbog novih odredbi Zakona o izvršavanju kazne zatvora u svezi smještajnih kapaciteta u kaznenim tijelima koji je usklađen s presudom Europskog suda za ljudska prava te s obzirom na okolnosti pojave pandemije COVID-19 i potrese koji su krajem 2020. godine pogodili Sisačko-moslavačku županiju, adaptacije prostora u pojedinim kaznenim tijelima kojima su se poboljšali uvjeti smještaja osoba lišenih slobode i proširili kapaciteti bilo je nužno revidirati ukupne smještaje kapacitete.

Ukupni zakonski kapacitet u 2021. godini u kaznionicama i zatvorima namijenjen je smještaju 3805 osoba lišenih slobode od čega:

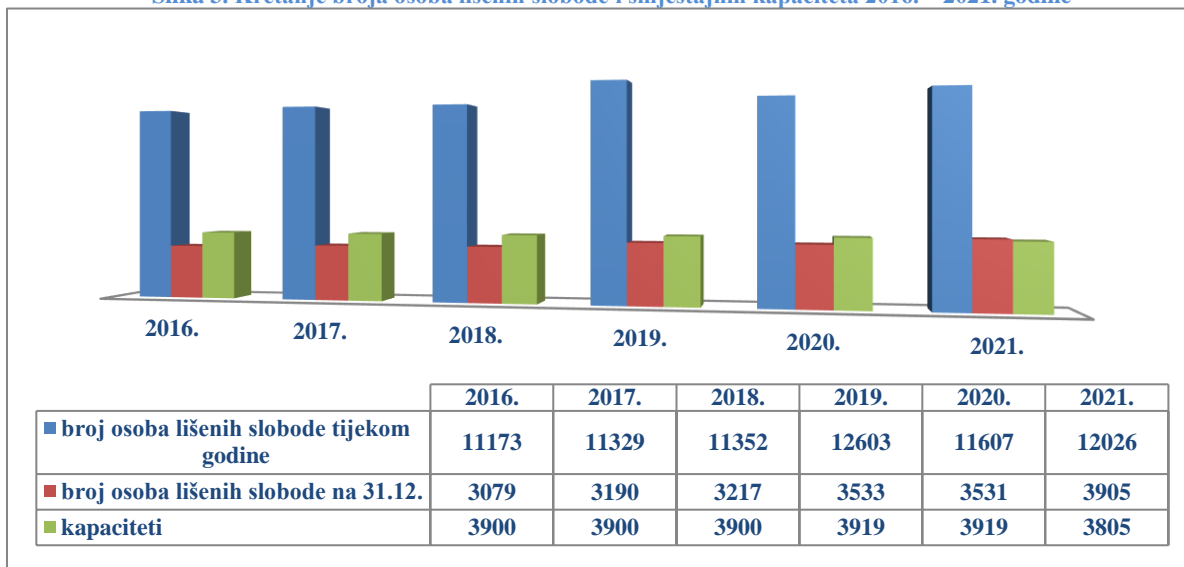
- u zatvorenim uvjetima	2912 mjesta,
- u poluotvorenim uvjetima	608 mjesta, te
- u otvorenim uvjetima	285 mjesta
UKUPNO	3805 mjesta

Slika 2. Prikaz smještajnih kapaciteta na 31.12.2021.

Bez obzira što je trenutno ukupno brojno stanje u zatvorskom sustavu manje od postojećeg zakonskog kapaciteta, potrebno je razmotriti potrebe za dodatnim smještajnim kapacitetima u zatvorenim uvjetima, odnosno uvjetima s najvećim stupnjem sigurnosti.

Slika 3. Kretanje broja osoba lišenih slobode i smještajnih kapaciteta 2016. – 2021. godine

Tijekom 2021. godine povećan je broj osoba lišenih slobode koji su boravili u kaznenim tijelima tijekom godine (419) za 3,4% u odnosu na prethodnu godinu. Ovo je rezultat većeg broja novoprimitljenih osoba lišenih slobode (8495) u odnosu na 2020. godinu kada je bilo 8089 novo zaprimljenih osoba lišenih slobode.

Prehrana osoba lišenih slobode

Osobama lišenim slobode i maloljetnicima osiguravaju se tri obroka dnevno, poslužena u pravilnim razmacima, kalorične vrijednosti najmanje 3000 kcal dnevno. Osobama lišenim slobode koje su radno angažirane osigurava se i dodatan obrok.

Obroci svojom kakvoćom i količinom zadovoljavaju prehrambene i zdravstvene standarde, te su primjereni životnoj dobi, zdravstvenom stanju, naravi posla kojeg osoba lišena slobode obavlja te njegovim vjerskim i kulturnim potrebama.

Jelovnik utvrđuje upravitelj tjedno na prijedlog Povjerenstva za izradu jelovnika. Sukladno potrebama osobama lišenim slobode kaznionice i zatvori osiguravaju nekoliko različitih jelovnika sukladno potrebama i svojim mogućnostima. Tako je osobama lišenim slobode uz redovni jelovnik u svim kaznionica i zatvorima dostupan tzv. vjerski jelovnik i jelovnik za dijabetičare. Prema zdravstvenom stanju osobe lišene slobode i prema nalogu liječnika osiguravaju se i drugi jelovnici: jelovnik za dijetalnu, gastičnu, hepatalnu dijetu te GIHT-CRON dijetu. Prema potrebama osoba lišenih slobode te sukladno mogućnostima kaznionice, zatvora i odgojnog zavoda osigurava se i jelovnik za vegetarijansku prehranu.

Od svakog obroka ostavlja se uzorak radi eventualne analize za slučaj pojave trovanja hranom. Sanitarne inspekcije redovito obavljaju nadzor nad stanjem čistoće i higijene u kuhinjama i pomoćnim prostorijama o čemu dostavljaju nalaz.

1. OSOBE KOJIMA JE ODUZETA SLOBODA

Kad navodimo statističke podatke o osobama kojima je oduzeta sloboda u kontekstu Uprave za zatvorski sustav i probaciju, to se odnosi isključivo na osobe koje se nalaze u zatvorskom sustavu:

- osobe lišene slobode - osobe na izdržavanju kazne zatvora izrečene u kaznenom postupku, osobe na izdržavanju kazne maloljetničkog zatvora, osobe na izdržavanju mjere istražnog zatvora, osobe kojima je u prekršajnom postupku izrečena kazna zatvora, osobe kojima je u prekršajnom postupku izrečena novčana kazna zamijenjena kaznom zatvora, osobe kojima je temeljem članka 135. Prekršajnog zakona („Narodne novine“, br. 107/07, 39/13, 157/13, 110/15, 70/17 i 118/18) određeno zadržavanje.
- maloljetnici - osobe na izvršavanju odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod

Tijekom 2021. godine, kroz zatvorski sustav Republike Hrvatske prošlo je **12.026** osoba lišenih slobode različitih formalno-pravnih statusa.

Tablica 1. Broj osoba lišenih slobode obzirom na spol prema navedenim kategorijama

kategorije zatvorenih osoba	31.12.2020.			novoprimljeni tijekom 2021.			tijekom 2021.			otpušteni			Premješteni u drugu kaznionicu/zatvor			31. 12. 2021.				
	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U		
Zatvorenici	2022	105	2127	2368	166	2534	4390	271	4661	1676	115	1791	388	21	409	2326	135	2461		
Istražni zatvor	1208	73	1281	3769	285	4054	4977	358	5335	3722	301	4023	0	0	0	1255	57	1312		
Prekršajno kažnjeni	Osobe kojima je u prekršajnom postupku izrečena kazna		9	1	10	322	7	329	331	8	339	313	7	320	1	0	1	17	1	18
	Zadržani u prekršaju		44	2	46	1365	60	1425	1409	62	1471	1355	61	1416	0	0	0	54	1	55
	Supletorno kažnjeni		4	0	4	95	11	106	99	11	110	92	9	101	1	0	1	6	2	8
Odgojna mjera			44	7	51	15	9	24	59	16	75	30	5	35	0	0	0	29	11	40
Maloljetnički zatvor			12	0	12	23	0	23	35	0	35	10	0	10	14	0	14	11	0	11
UKUPNO			3343	188	3531	7957	538	8495	11300	726	12026	7198	498	7696	404	21	425	3698	207	3905

Obzirom na spol, u zatvorskom sustavu dominiraju muškarci (93,57%) u odnosu na žene (6,43%). Ovakav trend, s obzirom na spol je tijekom godina relativno stabilan.

Ukupan broj svih kategorija osoba lišenih slobode u zatvorskom sustavu, koji je prošao kroz zatvorski sustav Republike Hrvatske u 2021. godini (12.026) je veći za 3,48% u odnosu na broj osoba lišenih slobode tijekom 2020. godine (11.607), dok je broj osoba lišenih slobode na 31.12.2021. u odnosu na prethodnu veći za (374) osoba lišenih slobode, što je povećanje za 9,57% u odnosu na 31.12.2020.godine.

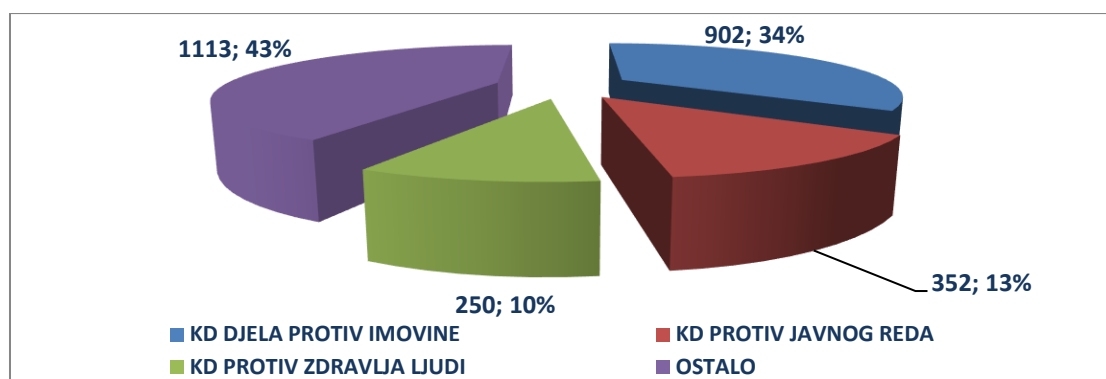
1.1. Zatvorenici

1.1.1. Zatvorenici na izvršavanju kazne zatvora

Tijekom 2021. godine kaznu zatvora izdržavalo je 4.696 zatvorenika što predstavlja 39,04% od ukupnog broja zatvorske populacije koja se u 2021. godini nalazila u zatvorskom sustavu, a što je povećanje od 8,93% u odnosu na 2020. godinu, tijekom koje je kaznu izdržavao 4.311 zatvorenik.

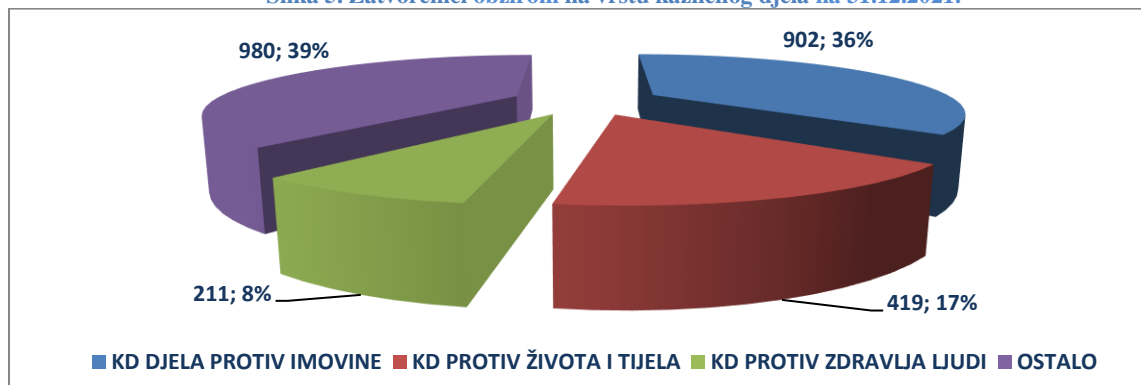
Prema strukturi kaznenih djela od ukupnog broja novoprimitljenih zatvorenika u 2021. godini, (zatvorenici, maloljetnički zatvor i odgojna mjera) najveći udio u ukupnom broju ponovno čine zatvorenici koji su počinili kaznena djela protiv imovine 33,55%, kaznena djela protiv javnog reda 13,63%, protiv zdravlja ljudi 9,68% dok sva ostala kaznena djela imaju udio od 43,14%.

Slika 4. Novoprimitljeni zatvorenici u 2021. godini obzirom na vrstu kaznenog djela

Prema strukturi kaznenih djela na 31.12.2021. godine, (svih statusa zatvorenici, maloljetnički zatvor i odgojna mjera) najveći udio u ukupnom broju zatvorenika čine zatvorenici koji su počinili kaznena djela protiv imovine 35,91%, djela protiv života i tijela 16,67% i protiv zdravlja ljudi 8,40%, dok sva ostala kaznena djela imaju udio od 39,02%.

Slika 5. Zatvorenici obzirom na vrstu kaznenog djela na 31.12.2021.

Na dan 31.12.2021. godine u zatvorskom sustavu je u 640 slučajeva zabilježena neka od izrečenih sigurnosnih mjera. Od ukupnog broja izrečenih sigurnosnih mjera, najveći udio čine: sigurnosne mjere obveznog liječenja od ovisnosti (36,87%), mjera oduzimanja predmeta (31,09%), i obvezno psihijatrijsko liječenje (10,62%). Ostale izrečene sigurnosne mjere zajedno čine 21,42%.

Tablica 2. Broj izrečenih sigurnosnih mjera na dan 31.12.2021. godine (jedan zatvorenik može imati jednu ili više izrečenih sigurnosnih mjera)

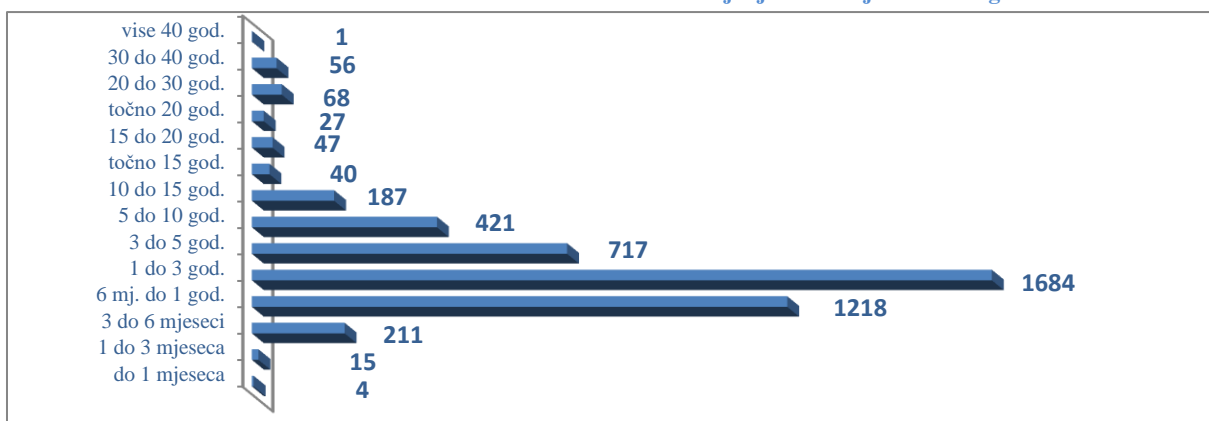
SIGURNOSNE MJERE	MUŠKARCI	ŽENE	UKUPNO
čl. 71. obavezan psihosocijalni tretman NOVI KZ	33	5	38
čl. 73. zabrana približavanja NOVI KZ	20	0	20
čl. 74. udaljenje iz zajedničkog kućanstva NOVI KZ	2	0	2
čl. 75. zabrana pristupa Internetu NOVI KZ	4	0	4
čl. 76. zaštitni nadzor po punom izvršenju kazne zatvora NOVI KZ	3	0	3
čl. 75. obvezno psihijatrijsko liječenje NOVI KZ ČL.68.	60	8	68
čl. 76. obvezno liječenje od ovisnosti NOVI KZ ČL.69.	227	9	236
obvezno liječenje ovisnosti od droga	78	2	80
obvezno liječenje ovisnosti od alkohola	126	7	133
obavezno liječenje ovisnosti od kocke	4	0	4
izrečena mjera zbog dvije ili više vrsta ovisnosti (droga,alkohol i kocka) iz čl.76. i čl. 69.	19	0	19
čl. 77. zabrana obavljanja zvanja, djelatnosti ili dužnosti NOVI KZ ČL.71.	9	0	9
čl. 78. zabrana upravljanja motornim vozilom NOVI KZ ČL. 72.	57	3	60
čl. 79. protjerivanje stranca iz zemlje	1	0	1
čl. 80. oduzimanje predmeta	198	1	199

UKUPNO	614	26	640
---------------	-----	----	-----

Od ukupnog broja zatvorenika na izdržavanju kazne zatvora i maloljetničkog zatvora tijekom 2021. godine (N=4696), 4466 zatvorenika, odnosno 95% izdržavalo je kaznu zatvora dulju od 6 mjeseci. U ovaj podatak ne ulazi 126 maloljetnika na izdržavanju odgojne mjere, jer ista može trajati do 3 godine. Odgojna mjera može trajati od 6 mjeseci do 3 godine, o čemu odlučuje sud u kontinuitetu.

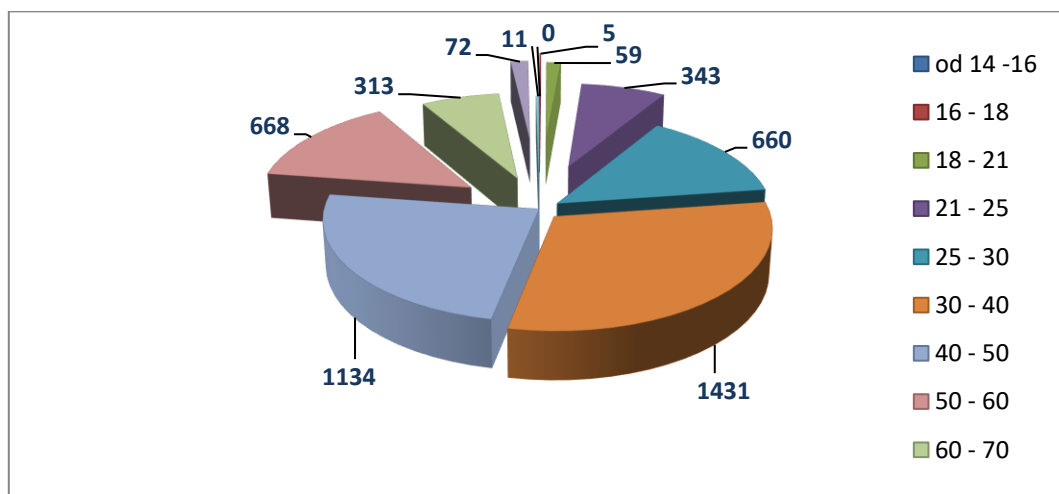
Tijekom 2021. godine na izdržavanju kazne zatvora i kazne maloljetničkog zatvora najbrojniju skupinu su činili zatvorenici koji su upućeni na izdržavanje kazne zatvora u trajanju između jedne (1) i tri (3) godine. Druga skupina po brojnosti su zatvorenici koji izdržavaju kaznu u trajanju između šest (6) mjeseci i jedne (1) godine, dok najmanju skupinu čine zatvorenici koji su došli na izdržavanje kazne u trajanju od 30 do 40 godina, te jedan zatvorenik sa kaznom zatvora većom od 40 godina.

Slika 6. Struktura zatvorenika s obzirom na dužinu trajanja kazne tijekom 2021.godine.

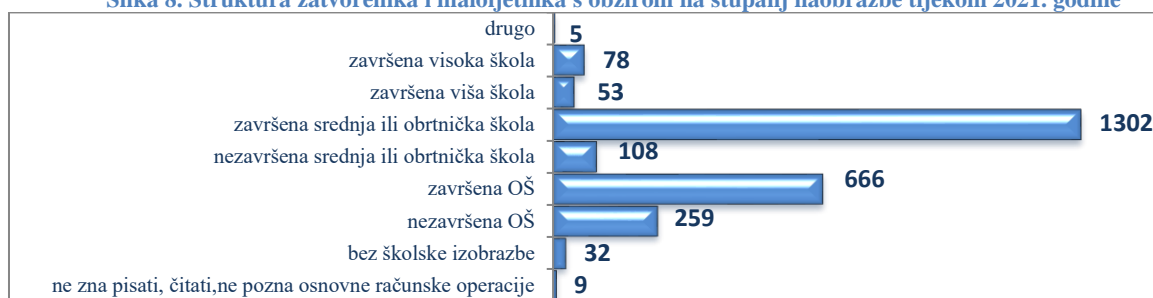
Prema dobnoj strukturi tijekom 2021. godine, najbrojnija skupina zatvorenika je u dobi između 30 i 40 godina (1431 zatvorenik) te u dobi između 40 i 50 godina (1134 zatvorenika). Ukupno 5 zatvorenika starosti je do 18 godina, a 83 zatvorenika je starije od 70 godina.

Slika 7. Struktura zatvorenika i maloljetnika obzirom na dob tijekom 2021.godine

Obrazovna struktura zatvorenika na dan 31.12.2021. godine pokazuje da je više od polovine zatvorenika sa završenom srednjom školom (51,83%), dok je 26,51% zatvorenika sa završenom osnovnom školom.

Slika 8. Struktura zatvorenika i maloljetnika s obzirom na stupanj naobrazbe tijekom 2021. godine

1.1.2. Zatvorenici s izrečenom sigurnosnom mjerom obveznog psihijatrijskog liječenja po članku 68. Kaznenog zakona

Prema Zakonu o izvršavanju kazne zatvora, zatvorenici koji uz kaznu zatvora imaju izrečenu sigurnosnu mjeru obveznog psihijatrijskog liječenja iz članka 68. Kaznenog zakona („Narodne novine“, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21), upućuju se na izdržavanje kazne zatvora u Zatvorsku bolnicu u Zagrebu, gdje se mjera izvršava u stacionarnom obliku, u pravilu do proteka prve godine, kada sud preispituje postoje li razlozi za nastavkom izvršavanja mjere. Ukoliko sud donese odluku da se nastavi s provođenjem mjere, zatvorenika se može premjestiti u drugo kazneno tijelo, gdje se mjera nastavlja izvršavati ambulantno. Neovisno o tome provodi li se sigurnosna mjera obveznog psihijatrijskog liječenja stacionarno ili ambulantno, kaznena tijela u propisanom roku dostavljaju izvješće sudu koji je izrekao kaznu i sigurnosnu mjeru, radi preispitivanja postoje li uvjeti za njezinim nastavkom, odnosno obustavom primjene mjere.

Tijekom 2021. godine u zatvorskom sustavu nalazilo se 135 zatvorenika koji su uz kaznu zatvora imali izrečenu sigurnosnu mjeru obveznog psihijatrijskog liječenja. Na dan 31.12.2021. godine ova sigurnosna mjera provodila se u stacionarnom obliku (u Zatvorskoj bolnici u Zagrebu ili ambulantnom obliku (u drugim kaznenim tijelima) prema ukupno 68 zatvorenika.

1.1.3. Osobe lišene slobode strani državljani

Na dan 31.12.2021. godine, od ukupno 467 osoba lišenih slobode stranih državljana, u zatvorskom sustavu se nalazilo ukupno 92 osoba lišenih slobode koji su državljani EU i 375 osoba lišenih slobode drugih država koje nisu članice EU.

Povećao se broj stranih državljana (22,57%) u odnosu na njihov broj na dan 31. 12. 2020. kada se u zatvorskom sustavu nalazilo ukupno 381 osoba lišenih slobode koji nisu hrvatski državljani.

U odnosu na 2020. godinu kada je u zatvorski sustav primljeno 1276 osoba lišenih slobode (377 iz EU i 899 iz ostalih zemalja) u 2021. godini zaprimljeno je 1390 (OLS) stranih državljana (347 iz EU i 1043 iz ostalih zemalja), što je rast od 8,93%. Najviše novoprimljenih OLS-e je iz Bosne i Hercegovine (314) i Republike Srbije (242). Iz članica EU najviše je državljana Rumunjske (65) i Italije (37).

Važno je istaknuti činjenicu da se na dan 31. 12. 2021. godine čak 58,05% stranih državljana nalazilo u zatvorskom sustavu zbog počinjenih kaznenih djela iz članka 326. Kaznenog zakona (Protuzakonito ulaženje, kretanje i boravak u Republici Hrvatskoj, drugoj državi članici Europske unije ili potpisnici Šengenskog sporazuma).

Prilikom dolaska osobe lišene slobode, stranog državljanina u zatvor ili kaznionicu, o tome se odmah obavještava Ministarstvo vanjskih i europskih poslova i veleposlanstvo, generalni konzulat i/ili konzulat države čiji je državljanin. Konzularni predstavnici redovito komuniciraju sa zatvorenicima, svojim državljanima putem posjeta, telefona i/ili pisama.

1.2. Maloljetnici

U Upravi za zatvorski sustav i probaciju izvršavaju se sljedeće sankcije izrečene maloljetnicima: odgojna mjera upućivanja u odgojni zavod, kazna maloljetničkog zatvora, istražni zatvor izrečen maloljetnicima te sigurnosne mjere i posebne obveze izrečene uz odgojnu mjeru upućivanja u odgojni zavod i kaznu maloljetničkog zatvora.

1.2.1. Odgojna mjera upućivanja u odgojni zavod

Odgojna mjera upućivanja u odgojni zavod izvršava se u Odgojnom zavodu u Turopolju (muške osobe) i Odgojnom zavodu u Požegi (ženske osobe). Sukladno Pravilniku o načinu izvršavanja odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod, maloljetnici/ce se razvrstavaju u odgojne skupine: pozitivno poticajnu skupinu u otvorenim uvjetima, odgojnu skupinu u poluotvorenim uvjetima ili odgojnu skupinu pojačane skrbi i nadzora u zatvorenim uvjetima.

Tijekom 2021. godine na izvršavanju odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod bilo je 59 maloljetnika i 16 maloljetnica. Smanjio se broj maloljetnika i maloljetnica za 9,63% u odnosu na 2020. godinu kada je na izvršavanju odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod bilo 84 maloljetnika i 13 maloljetnica. Na kraju 2021. godine odgojnu mjeru upućivanja u odgojni zavod izvršavalo je 29 maloljetnika i 11 maloljetnica.

Tablica 3. Maloljetnici/e na izvršavanju odgojne mjere s obzirom na dob, stanje na dan 31.12.2021.

DOB	Broj maloljetnika	
	M	Ž
14 – 16	3	2
16 – 18	14	3
18 – 21	10	5
21 – 23	2	1
23 – 27	0	0

Kod maloljetnika i maloljetnica koji su se na kraju 2021. godine nalazili u odgojnim zavodima prevladavaju kaznena djela protiv imovine, sa 67,5%, slijede kaznena djela protiv osobne slobode s 17,5%, kaznena djela protiv života i tijela sa 5%, a sva ostala kaznena djela protiv braka, obitelji i djece, kaznena djela protiv javnog reda, kaznena djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta te kaznena djela protiv spolne slobode zastupljena su sa 2,5%.

Među maloljetnicima (oba spola), na dan 31.12.2021. godine najviše je onih s nezavršenom osnovnom školom - 45%, zatim slijede maloljetnici sa završenom osnovnom školom s 25%, maloljetnici sa nezavršenom srednjom ili obrtničkom školom s 20% dok je maloljetnika sa završenom srednjom ili obrtničkom školom 7,5% a jedan maloljetnik ima završen program osposobljavanja.

1.2.2. Kazna maloljetničkog zatvora

Kazna maloljetničkog zatvora izvršava se u Specijaliziranom odjelu za izvršavanje kazne maloljetničkog zatvora za maloljetnike u Kaznionici u Turopolju u zatvorenim i poluotvorenim uvjetima te u otvorenim uvjetima u Kaznionici u Valturi.

Naime, nakon zagrebačkog potresa 20. ožujka 2020. godine te petrinjskih potresa 28. i 29. prosinca 2021. godine pregledani su svi objekti kaznenih tijela, a osobito oni koji se nalaze na područjima proglašene katastrofe uzrokovane potresom.

Sukladno navedenom, u zatvorskom sustavu bilo je nužno izvršiti reorganizaciju smještajnih kapaciteta svih kategorija osoba lišenih slobode, uključujući i smještaj maloljetnika.

Zbog posebne brige za sigurnost maloljetnika koji su se nalazili na izdržavanju kazne maloljetničkog zatvora u objektu Kaznionice u Požegi, uslijed dotrajalosti objekta bilo je nužno pokrenuti žurnu sanaciju i rekonstrukciju objekta, a maloljetnici su Odlukom ravnateljice nadležne za zatvorski sustav i probaciju premješteni u Kaznionicu u Turopolju gdje je osnovan Specijalizirani odjel za izvršavanje kazne maloljetničkog zatvora za maloljetnike. Ujedno je implementacijom ove odluke poboljšana kvaliteta smještaja maloljetnika te je unapređen tretmanski rad, osobito u segmentu dostupnosti formalnog obrazovanja za maloljetnike koji se nalaze na izvršavanju kazne maloljetničkog zatvora.

Za ženske osobe kazna maloljetničkog zatvora izvršava se u Odjelu za izvršavanje maloljetničkog zatvora u Kaznionici u Požegi.

Tijekom 2021. godine na izvršavanju kazne maloljetničkog zatvora bilo je 35 zatvorenika. Na dan 31.12.2021. godine, na izvršavanju kazne maloljetničkog zatvora bilo je 11 zatvorenika.

Tablica 4. Zatvorenici u maloljetničkom zatvoru s obzirom na dob, stanje na 31.12.2021.

DOB	Broj maloljetnika	
	muški	žene
16 – 18	0	0
18 – 21	7	0
21 – 25	4	0
UKUPNO	11	0

Najviše zatvorenika na izvršavanju kazne maloljetničkog zatvora, njih 81,82% ima izrečenu kaznu između jedne i tri godine.

Tablica 5. Maloljetnici u maloljetničkom zatvoru s obzirom na duljinu izrečene kazne, stanje na 31.12.2021.

DULJINA KAZNE	Broj	
	muški	žene
od 6 mjeseci do 1 godine	0	0
od 1 do 3 godine	9	0
od 3 do 5 godina	2	0
od 5 do 10 godina	0	0
UKUPNO	11	0

Na kraju 2021. godine kod zatvorenika na izvršavanju kazne maloljetničkog zatvora prevladavala su kaznena djela protiv imovine, sa 36,36% i kaznena djela protiv sigurnosti

prometa sa 36,36%, slijede kaznena djela protiv života i tijela sa 18,19% te kaznena djela protiv zdravlja ljudi sa 9,09%.

Među zatvorenicima koji su se na dan 31.12.2021. godine nalazili na izvršavanju kazne maloljetničkog zatvora, najviše je onih sa završenom osnovnom školom, kojih je 63,65%, dok udio zatvorenika sa završenom srednjom ili obrtničkom školom iznosi 36,35%.

1.3. Zatvorenici starije životne dobi

Na dan 31.12.2020. godine na izdržavanju kazne zatvora nalazilo se 5 zatvorenika starijih od 80 godina (4 muškaraca i 1 žena), što predstavlja 2% od ukupne populacije zatvorenika na izdržavanju kazne zatvora (N = 2461).

Daljnjom razdiobom osoba starije životne dobi na dan 31. 12. 2021. godine dolazi se do 205 zatvorenika u dobi od 60 -70 godina, od čega su 193 muškaraca i 12 žena (8,33 % od ukupne populacije zatvorenika na izdržavanju kazne zatvora), 49 zatvorenika u dobi između 70 i 80 godina, od čega su 46 muškaraca i 3 žene (2% od ukupne populacije zatvorenika na izdržavanju kazne zatvora).

1.4. Osobe lišene slobode s invaliditetom

Pod pojmom osobe s invaliditetom obuhvaćene su osobe koje imaju dugotrajna tjelesna, mentalna, intelektualna ili osjetilna oštećenja koja u međudjelovanju s različitim preprekama mogu sprječavati njihovo puno i učinkovito sudjelovanje u društvu na ravnopravnoj osnovi s drugima (Konvencija o pravima osoba s invaliditetom).

Uvažavajući specifične potrebe osoba s invaliditetom u ovom izvješću obuhvaćeni su podaci o zatvorenicima koji su trajno ograničeno pokretni uz pomoć invalidskih kolica, pokretni uz pomoć štake ili drugog sličnog pomagala, osobe s oštećenim sluhom kao i osobe s višestrukim oštećenjima. Iako se, statistički gledano, u zatvorskom sustavu radi o relativno malom broju zatvorenika, ovoj populaciji zatvorski sustav pridaje posebnu pažnju te je unutar smještajnih kapaciteta prema sadašnjim pokazateljima u kaznionicama osiguran dostatan broj soba primjerenih za smještaj osoba s invaliditetom.

Na dan 31. prosinca 2021. godine u kaznionicama i zatvorima boravilo je 8 osoba koje su se kretale uz pomoć invalidskih kolica, 33 osobe ograničeno pokretnih uz pomoć štake ili drugog pomagala (od čega 4 žene), 21 osoba s oštećenim sluhom (od čega 1 žena), dok je 7 osoba bilo djelomično lišene poslovne sposobnosti (od čega 2 žene).

Tijekom 2021. godine u kaznionicama i zatvorima boravilo je 11 osoba pokretnih uz pomoć invalidskih kolica, 48 osoba ograničeno pokretnih uz pomoć štake ili drugog sličnog pomagala (od čega 2 zatvorenice), 39 osoba s oštećenim sluhom (od čega 2 zatvorenice), 54 osobe s višestrukim oštećenjima (od čega 1 zatvorenica), 5 osoba s oštećenim vidom koje se kreću uz pomoć bijelog štapa. Tijekom 2021. u kaznionicama i zatvorima nalazilo se 13 osoba koje su djelomično lišene poslovne sposobnosti.

Osobe s invaliditetom se u pravilu nastoji ne odvajati od ostale zatvorske populacije već se radi na njihovoj inkluziji uz podržavanje postupka njihovog uključivanja u sve one dnevne aktivnosti u kojima mogu i žele sudjelovati zajedno sa ostalim zatvorenicima.

1.5. Zatvorenici ovisnici

1.5.1. Ovisnici o drogama

Ovisnici o drogama, osobe koje zlorabljavaju drogu, odnosno osobe s drogom uzrokovanim poremećajima (u daljnjem tekstu: ovisnici o drogama) čine jednu od tretmansi i sigurnosno najzahtjevnijih skupina zatvorenika. Ovisnost o drogama je gotovo u pravilu izravno povezana s činjenjem kaznenih djela, a stopa recidivizma u ovoj skupini viša je nego u općoj zatvoreničkoj populaciji. Također, zatvorenici ovisnici o drogama skloniji su rizičnom ponašanju u zatvoru od ostale zatvoreničke populacije (samoozljeđivanje, pokušaji suicida, konflikti s drugim zatvorenicima, pokušaji unosa droge i sl.) te je kod njih veća učestalost zdravstvenih problema (hepatitis, HIV te općenito lošije zdravstveno stanje).

Tijekom 2021. godine u zatvorskom sustavu boravilo je ukupno 1343 zatvorenika i maloljetnika ovisnika o drogama (svi formalnopravni statusi), što čini 11,17% ukupne zatvoreničke populacije u toj godini (N=12026).

Na dan 31. prosinca 2021. godine u zatvorskom sustavu se nalazilo 579 zatvorenika ovisnika o drogama (svi formalnopravni statusi), što je 14,83% ukupne zatvoreničke populacije na taj dan (N=3905).

Kada se govori o osobama koje su se nalazile na izdržavanju kazne zatvora, tijekom godine ovisnika o drogama bilo je 661 te su u ovoj potkategoriji zatvorenika (N=4661) činili udio od 14,18%. Od ukupno 2461 zatvorenika koji su izdržavali kaznu zatvora 31. prosinca 2021. godine, ovisnika o drogama je bilo 373 odnosno 15,16%.

Od 110 osoba koje su tijekom 2021. godine izdržavale kaznu maloljetničkog zatvora ili odgojnu mjeru upućivanja u odgojni zavod, kod njih 41, odnosno 37,28% utvrđeni su ovisnost o drogama, zlorabom droga i/ili poremećaji uzrokovani upotrebom psihoaktivnih tvari.

Na dan 31. prosinca 2021. godine kaznu maloljetničkog zatvora ili odgojnu mjeru upućivanja u odgojni zavod izdržavala je 51 osoba, od čega su kod njih 27, odnosno 52,94% utvrđeni ovisnost o drogama, odnosno problemi uzrokovani uporabom droga.

Od 534 zatvorenika ovisnika o drogama koji su tijekom 2021. godine zaprimljeni na izdržavanje kazne zatvora, maloljetničkog zatvora ili odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod (sve pravomoćno osuđene osobe), 139 osoba, odnosno njih 26,03% su prvi puta na izdržavanju kazne zatvora. U usporedbi s 2020. godinom, u 2021. godini je ukupan broj ovisnika koji su zaprimljeni na izdržavanje kazne, odnosno mjere uvećan za 54,34%. Međutim, istovremeno je među novoprimitim ovisnicima manji udio recidivista u odnosu na 2020. godinu, kada je prvi puta na izdržavanju kazne zatvora bilo 23,12% ovisnika.

Sigurnosnu mjeru obveznog liječenja od ovisnosti o drogama imalo je izrečeno 24,16% ovisnika o drogama zaprimljenih na izdržavanje kazne zatvora u 2021. godini.

Od ukupnog broja ovisnika koji su se tijekom 2021. godine po bilo kojoj formalnopravnoj osnovi nalazili u zatvorskom sustavu (N=1343), najviše je ovisnika koji izdržavaju kaznu zatvora izrečenu u kaznenom postupku (49,22%), zatim zatvorenika na izdržavanju mjere istražnog zatvora (39,61%), prekršajno kažnjenih (8,12%), maloljetnika koji izdržavaju kaznu maloljetničkog zatvora (0,15%) te maloljetnika koji izdržavaju odgojnu mjeru upućivanja u odgojni zavod (2,9%).

U ukupnoj populaciji ovisnika o drogama tijekom 2021. godine (N=1343) najzastupljenija je bila ovisnost o više droga s 42,37%, zatim ovisnost o opijatima s 26,21%. Slijedi ovisnost o

kanabinoidima s 15,86%, ovisnost o kokainu s 7,82%, ovisnost o stimulativnim sredstvima s 3,65%, ovisnost o sedativima i hipnoticima također s 3,65%, ovisnost o halucinogenima s 0,3% te ovisnost o hlapljivim otapalima s 0,14%

Tablica 6. Osobe lišene slobode ovisnici o drogama u odnosu na dob i spol

DOB I SPOL	Broj osoba lišenih slobode tijekom godine						Broj osoba lišenih slobode na dan 31. 12. 2021.						
	Zatvorenici, odgojni zavod, mlt. zatvor		Istražni zatvor		Prekršajno kažnjeni		Zatvorenici, odgojni zavod, mlt. zatvor		Istražni zatvor		Prekršajno kažnjeni		
	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž	
<16 god.	0	6	0	0	0	0	0	6	0	0	0	0	0
16-20 god.	33	2	4	0	1	0	18	2	0	0	0	0	0
21-25 god.	49	1	22	6	2	0	32	1	10	0	0	0	0
26-30 god.	88	2	101	6	2	0	49	0	26	1	2	0	0
31-35 god.	100	12	93	7	10	0	60	2	30	3	2	0	0
36-40 god.	166	5	108	16	30	2	83	3	38	4	2	0	0
>40 god.	233	5	161	8	58	4	141	3	58	1	2	0	0
UKUPNO	669	33	489	43	103	6	383	17	162	9	8	0	0

Kao i u ukupnoj zatvoreničkoj populaciji, i među zatvorenicima ovisnicima o drogama (svih formalnopравnih statusa) tijekom 2021. godine prevladavaju muške osobe, s udjelom od 93,89%.

1.5.2. Ovisnici o alkoholu

Ovisnici o alkoholu, odnosno osobe s alkoholom uzrokovanim poremećajima (u daljnjem u tekstu: ovisnici o alkoholu) u zatvorski sustav u pravilu dolaze u podmaklom stupnju propadanja ličnosti te u fazi kada je alkoholizam praćen nizom dodatnih poremećaja i problema na fizičkom, psihičkom i socijalnom planu.

Tijekom 2021. godine u zatvorskom sustavu boravilo je ukupno 948 osoba lišenih slobode ovisnika o alkoholu, (što čini 7,88% ukupne zatvoreničke populacije u toj godini (N=12026).

Na 31. prosinca 2021. godine u zatvorskom sustavu nalazio se 354 osoba lišenih slobode ovisnik o alkoholu što je 9,07% ukupne zatvoreničke populacije na taj dan (N=3905).

Kada se govori samo o osobama koje su se nalazile na izdržavanju kazne zatvora, tijekom godine ovisnika o alkoholu bilo je 501 te su u ovoj potkategoriji zatvorenika (N=4661) činili 10,74%. Od ukupno 2461 zatvorenika koji su izdržavali kaznu zatvora 31. prosinca 2021. godine, njih 267, odnosno 10,77% bili su ovisnici o alkoholu.

Od 378 zatvorenika ovisnika o alkoholu koji su tijekom 2021. godine zaprimljeni na izdržavanje kazne zatvora, maloljetničkog zatvora ili odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod (sve pravomoćno osuđene osobe), 195 osoba, odnosno njih 51,59% su prvi puta na izdržavanju kazne zatvora.

Sigurnosnu mjeru obveznog liječenja od ovisnosti o alkoholu imalo je izrečeno 47,62% ovisnika o alkoholu zaprimljenih na izdržavanje kazne zatvora u 2021. godini.

Tablica 7. Osobe lišene slobode ovisnici o alkoholu prema dobi i spolu

DOB I SPOL	Broj primljenih osoba lišenih slobode tijekom godine						Broj osoba lišenih slobode na dan 31.12.2020.					
	zatvorenici, odgojni zavodi, mlt. zatvor		istražni zatvor		prekršajno kažnjeni		zatvorenici, odgojni zavodi, mlt. zatvor		istražni zatvor		prekršajno kažnjeni	
	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž
<16 god.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16-20 god.	17	0	2	0	0	0	11	0	0	0	0	0
21-25 god.	33	1	18	0	9	0	11	1	4	0	0	0
26-30 god.	47	0	27	0	20	0	16	0	10	0	0	0
31-35 god.	71	4	11	0	16	0	35	3	3	0	2	0
36-40 god.	84	1	41	2	42	1	45	0	13	1	2	0
>40 god.	249	10	132	11	97	2	146	8	34	2	7	0
UKUPNO	501	16	231	13	184	3	264	12	64	3	11	0

S obzirom na spol, kao i u ukupnoj zatvoreničkoj populaciji, i među zatvorenicima ovisnicima o alkoholu (svih formalnopravnih statusa) prevladavaju muške osobe, s udjelom od 96,62% tijekom 2021. godine

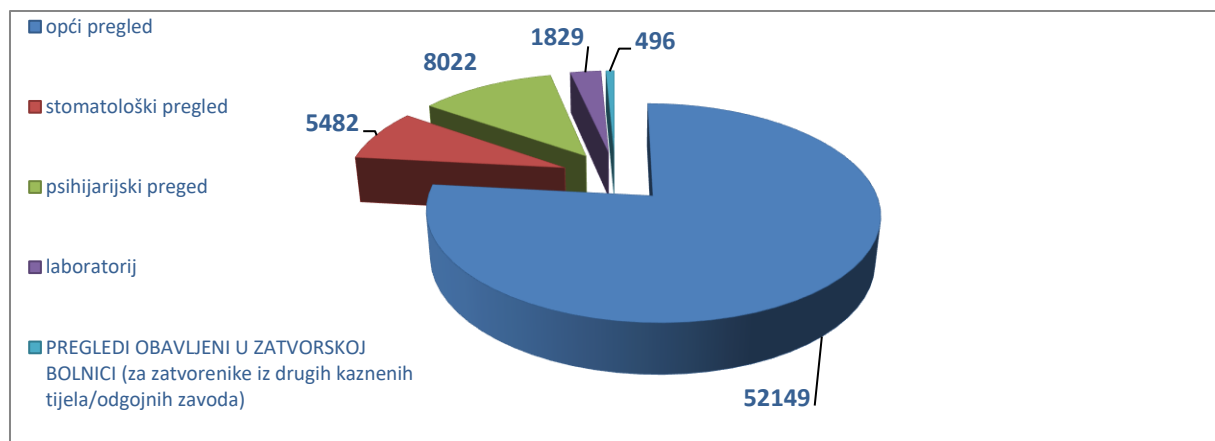
1.6. Zdravstvena zaštita osoba lišenih slobode

Osobama lišenim slobode i maloljetnicima osigurava se liječenje te mjere i aktivnosti zdravstvene zaštite kvalitetom i opsegom određenim u javnom zdravstvu za osigurane osobe iz obveznog zdravstvenog osiguranja, a ostvaruje se kod liječnika obiteljske (opće) medicine i dentalne medicine u kaznionici odnosno zatvoru ili najbližoj ustanovi javnog zdravstva prema sjedištu kaznionice odnosno zatvora.

Specijalistički pregledi i bolničko liječenje obavljaju se u Zatvorskoj bolnici u Zagrebu, a u slučajevima hitnosti ili kad ne postoji mogućnost potrebnog specijalističkog višednevnog pregleda i/ili liječenja u Zatvorskoj bolnici, osobe lišene slobode se upućuje na liječenje u najbližu ustanovu javnog zdravstva.

Tijekom 2021. godine u kaznenim tijelima/odgojnim zavodima, realizirano je ukupno 67.009 zdravstvenih pregleda osoba lišenih slobode i maloljetnika, od čega je bilo najviše općih pregleda (52.149).

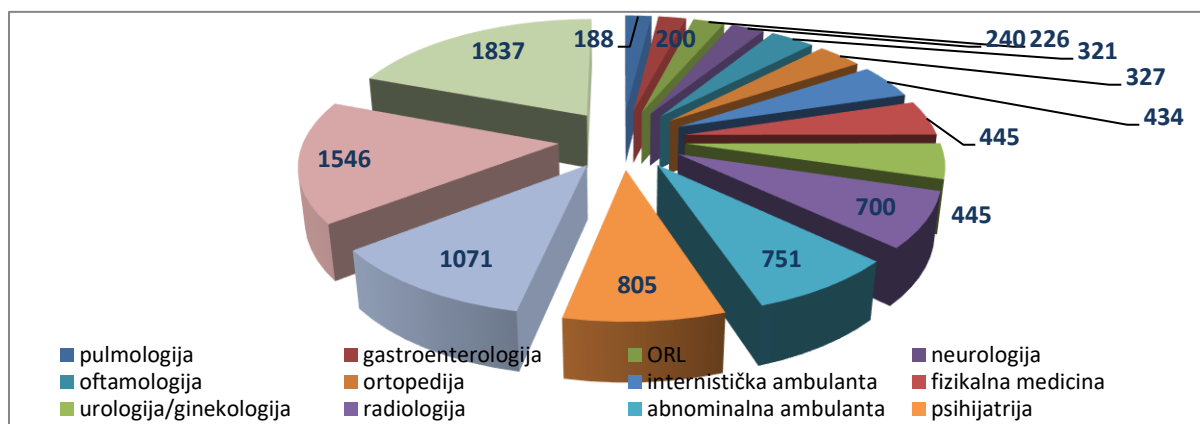
Slika 9. Vrste zdravstvenih pregleda u kaznenim tijelima i odgojnim zavodima tijekom 2021.godine

Izvan kaznenih tijela i Zatvorske bolnice obavljeno je 9.536 specijalističkih pregleda abdominalnih, urološko/ginekoloških, ortopedskih, gastroenteroloških, kardioloških, pulmoloških, internističkih,

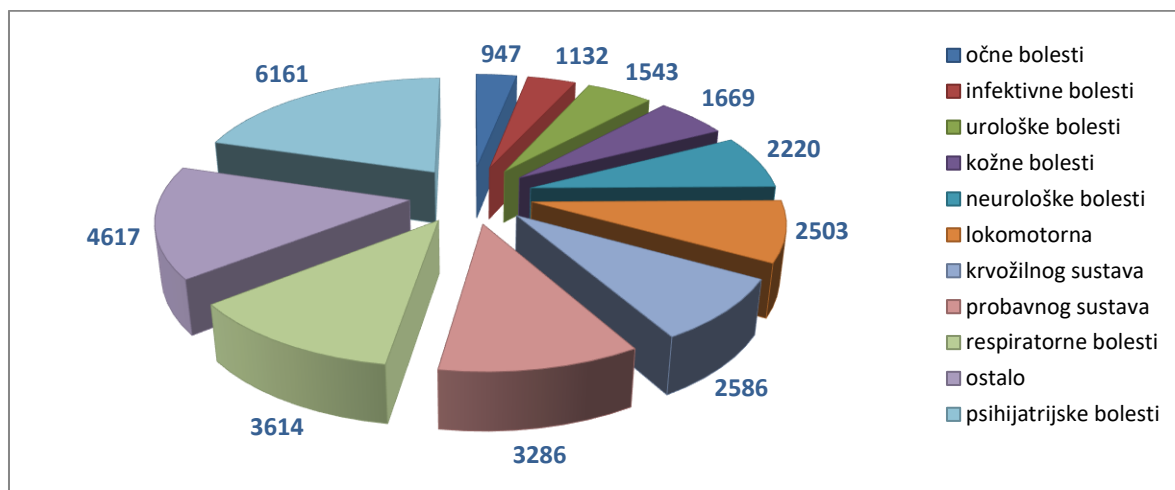
RTG,MR, UZV pregleda, ORL, očnih pregleda, psihijatrijskih, a najveći broj, njih 1.546 bilo je stomatoloških pregleda.

Slika 10. Broj specijalističkih zdravstvenih pregleda osoba lišenih slobode izvan kaznenog tijela tijekom 2021. godine

Najveći broj oboljenja osoba lišenih slobode (6119) odnosi se na psihijatrijske bolesti .

Slika 11. Broj najčešćih oboljenja osoba lišenih slobode tijekom 2021

1.6.1. Prevencija i liječenje virusnih hepatitis

Tijekom 2021. godine provedeno je 420 testiranja zatvorenika na hepatitis C, pri čemu je 75% testiranja provedeno u suradnji s nastavnim zavodima za javno zdravstvo i udrugama, dok su ostala testiranja provedena u okviru redovnih aktivnosti odjela zdravstvene zaštite zatvorenika.

Tijekom 2021. godine edukacijom i savjetovanjem usmjerenim na smanjivanje zdravstvenih šteta povezanih s uporabom droga, kao i o HIV-u i virusnim hepatitisima obuhvaćeno je 388 zatvorenika. Edukacija i savjetovanje provodili su se individualno i grupno kroz aktivnosti odjela zdravstvene zaštite zatvorenika u kaznenim tijelima (257 zatvorenika) te u suradnji s nastavnim zavodima za javno zdravstvo i udrugama (131 zatvorenika).

U 2021. godini je 14 zatvorenika liječeno od hepatitisa C, a za 40 zatvorenika obavljena je pred terapijska dijagnostička obrada.

Značajno povećanje aktivnosti vezanih uz prevenciju i liječenje hepatitisa C u odnosu na prethodne godine najvećim je dijelom rezultat započete suradnje zatvorskog sustava s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo i udrugom HUHIV, čiji se nastavak i daljnje unaprjeđenje planira i u narednom razdoblju.

1.7. Tretman zatvorenika

Tretman zatvorenika obuhvaća skup općih i specijaliziranih tretmanskih intervencija i programa, temeljenih na procjeni kriminogenih i sigurnosnih rizika i tretmanskim potrebama, kojima je cilj smanjivanje rizičnih čimbenika koji su pridonijeli počinjenju kaznenih djela, te osnaživanje zaštitnih čimbenika koji omogućuju nastanak i održanje pozitivnih promjena.

Radi ostvarivanja svrhe izvršavanja kazne za svakog se zatvorenika obvezno donosi pojedinačni program izvršavanja kazne zatvora koji se sastoji od psihosocijalnih, socijalno-pedagoških, obrazovnih, radnih, okupacijskih, zdravstvenih i sigurnosnih postupaka primjerenih rizicima, potrebama i osobinama zatvorenika. Elementi koje sadrži program izvršavanja su: opći podaci o rasporedu na zatvorenički odjel i u tretmansku skupinu, napomene vezane uz zdravstveno stanje i potrebnu zdravstvenu skrb (uključujući psihijatrijsku skrb), procijenjena vrsta i razina sigurnosnih rizika za vrijeme izvršavanja kazne zatvora te mjere i postupci koji će se primijeniti za smanjivanje ovih rizika, procijenjena vrsta i razina kriminogenih rizika, procijenjene tretmanske potrebe (primarno vezane uz kriminogene rizike), ciljevi tretmana, specijalizirane tretmanske intervencije i programi koji će se primijeniti za realizaciju ciljeva tretmana (posebni programi tretmana, psihosocijalne i socijalnopedagoške intervencije te provođenje sigurnosnih mjera izrečenih uz kaznu zatvora), opće tretmanske intervencije i programi koji će se primijeniti za realizaciju ciljeva tretmana te u svrhu smislenog i svrhovitog provođenja vremena u kaznenom tijelu (u području rada i radno-okupacijskih aktivnosti, obrazovanja i slobodnog vremena), podaci o osobama s kojima će zatvorenik kontaktirati za vrijeme izdržavanja kazne zatvora te plan pripreme za otpust i organizaciju postpenalne zaštite.

1.7.1. Opći programi tretmana (Opće tretmanske intervencije)

Radi pružanja podrške ostvarivanju svrhe izvršavanja kazne zatvora, u realizaciji programa izvršavanja primjenjuju se opće tretmanske intervencije koje obuhvaćaju sljedeća područja: rad i radno-okupacijske aktivnosti, obrazovanje, te kreativne, kulturne, umjetničke, sportsko-rekreativne i druge aktivnosti slobodnog vremena zatvorenika. Općim programima tretmana doprinosi se ostvarivanju principa normalizacije, strukturi i svrhovitosti provođenja vremena zatvorenika tijekom izvršavanja kazne, unaprjeđenju zdravlja zatvorenika, razvoju vještina i sposobnosti zatvorenika te otklanjanju, odnosno ublažavanju dinamičkih kriminogenih čimbenika vezanih uz funkcionalnost i razinu ostvarenosti u području obrazovanja i rada, te uz način provođenja slobodnog vremena.

Opće tretmanske intervencije provode se interdisciplinarno u suradnji službenika odjela tretmana sa službenicima odjela za rad i strukovnu izobrazbu, odjela osiguranja i odjela zdravstvene zaštite.

1.7.1.1. Obrazovanje zatvorenika i maloljetnika

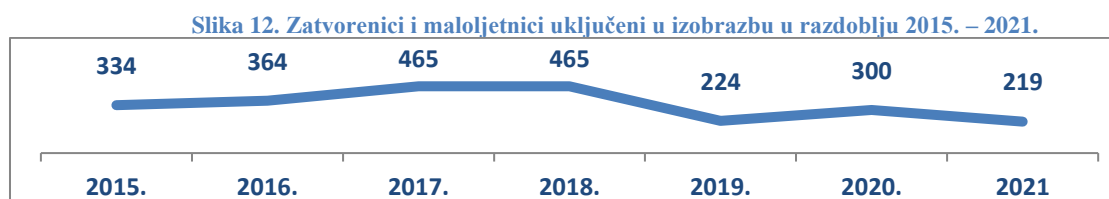
Obrazovanje zatvorenika i maloljetnika odnosi se na završavanje osnovne škole bez obzira na dob zatvorenika i maloljetnika, osposobljavanje za obavljanje osnovnih, pomoćnih poslova, srednjoškolsko obrazovanje, prekvalifikacije, osposobljavanja i usavršavanja zatvorenika. Obrazovanje se organizira u kaznionici odnosno zatvoru i izvan kaznionice odnosno zatvora u skladu s općim propisima iz područja obrazovanja.

Nastavak obrazovanja predviđa se programom izvršavanja kazne zatvora, a zatvorenike se potiče na završavanje započetog obrazovanja u cilju kvalitetnije reintegracije u društvenu

zajednicu. Vrsta i razina obrazovanja kojoj može pristupiti zatvorenik određuje se programom izvršavanja, a ovisi o njegovim sposobnostima i sklonostima, trajanju kazne i drugim okolnostima važnim za ostvarivanje svrhe izvršavanja kazne zatvora, kao i mogućnostima kaznionice odnosno zatvora.

Obrazovanje zatvorenika realizira se u suradnji s vanjskim obrazovnim ustanovama. U kaznionicama i zatvorima se organizira osposobljavanje za određena zanimanja, a zatvorenicima se može omogućiti stjecanje višeg i visokog obrazovanja na vlastiti trošak, ako se program obrazovanja može uskladiti sa sigurnosnim razlozima.

Izbor osposobljavanja za osnovne poslove i srednjoškolsko obrazovanje za zanimanja ograničen je brojem verificiranih programa i mogućnostima kaznionice, zatvora, odnosno odgojnog zavoda. Najčešće se radi o osposobljavanju za jednostavnija zanimanja u kojem je naglasak na praktičnom dijelu nastave. Iz razredne svjedodžbe i svjedodžbe o završnom radu, svjedodžbe o prekvalifikaciji i uvjerenja o osposobljenosti/usavršavanju, svjedodžbe o završenim razredima odnosno obrazovnim razdobljima u osnovnoškolskom obrazovanju, ne smije biti vidljivo da je obrazovanje stečeno u kaznenom tijelu tijekom izdržavanja kazne ili izvršavanja odgojne mjere.

Tijekom 2021. godine u različite obrazovne programe upisano je 219 zatvorenika i maloljetnika, Tijekom godine 140 zatvorenika i maloljetnika završilo je obrazovne programe, dok je 19 zatvorenika i maloljetnika prekinulo upisani program obrazovanja.

1.7.1.2. Organizacija slobodnog vremena

Tijekom 2021. godine u kaznenim tijelima organizirane su različite vrste sportsko-rekreativnih, kulturnih i vjerskih događanja za zatvorenike i maloljetnike, a u skladu s iskazanim interesom i mogućnostima kaznionica, zatvora, odnosno odgojnih zavoda.

Tablica 8. Broj i vrsta aktivnosti slobodnog vremena zatvorenika i maloljetnika tijekom 2021. godine

KULTURNA I VJERSKA DOGAĐANJA	koncerti	10
	kazališne predstave	0
	priredbе, izložbe	12
	galerije, muzeji	0
	vjerska događanja	115
SPORTSKA DOGAĐANJA	nogomet (turniri)	23
	stolni tenis (turniri)	34
	košarka (turniri)	17
	drugo (badminton, šah, odbojka, boćanje, dizanje utega, teretana)	150

Tijekom protekle godine zatvorenicima i maloljetnicima omogućeno je sudjelovanje u različitim sportskim aktivnostima kao što su nogomet, košarka, stolni tenis, badminton, odbojka, boćanje, šah ili vježbanje u teretani. Planirani sportski turniri unutar i između kaznenih tijela, suradnja s lokalnim sportskim klubovima i sportske tribine na kojima su prethodnih

godina poznati i uspješni sportaši dijelili svoja životna i profesionalna iskustva nisu mogli biti održani zbog provođenja mjera prevencije širenja bolesti COVID-19.

Kulturna i druga društvena događanja koja su planirana (npr. glazbeni koncert, priredbe i izložbe, susreti s književnicima i poznatim javnim osobama, predavanja te tribine o aktualnim događajima i sl.), na žalost također nisu mogla biti održana zbog pandemije bolesti COVID-19. Kako bi se kompenzirao nedostatak ovakvih sadržaja, kaznena tijela su u najvećoj mogućoj mjeri nastojala organizirati i provoditi aktivnosti za zatvorenike u glazbenoj, literarno-novinarskoj i likovnoj sekciji, a rezultat toga su npr. časopisi kaznenih tijela koje su pripremili i uredili zatvorenici. Sve aktivnosti slobodnog vremena za zatvorenike organizirane su odgovorno, uz poštovanje epidemioloških mjera, u skladu sa preporukama Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo i Nacionalnog stožera civilne zaštite.

1.7.1.3. Vjeroispovijest i dušobrižništvo

Zatvorenici i maloljetnici imaju pravo na vjeroispovijest koristeći vlastitu vjersku literaturu i stvari za religijsku uporabu, a također imaju pravo kontaktirati s ovlaštenim vjerskim predstavnikom vjerske zajednice upisane u Evidenciji vjerskih zajednica u Republici Hrvatskoj.

Vjeroispovijest i dušobrižništvo za najzastupljenije vjerske zajednice uređeno je ugovorima o dušobrižništvu koje pojedina vjerska zajednica potpisuje s Vladom RH na temelju međunarodnih ugovora i Zakona o izvršavanju kazne zatvora. U slučajevima ostalih vjerskih zajednica (upisanih u Evidenciju vjerskih zajednica u Republici Hrvatskoj) zainteresiranom zatvoreniku ili maloljetniku omogućuje se kontakt s imenovanim predstavnikom vjerske zajednice.

Povodom velikih katoličkih blagdana i ostalih blagdana drugih vjeroispovijesti osobita se pažnja poklanjala vjerskim potrebama zatvorenika i maloljetnika, a održavanje vjerskih obreda u kaznenim tijelima je tijekom prošle godine bilo usklađeno sa zdravstvenim preporukama HZJZ uz dosljedno provođenje tada aktualnih epidemioloških mjera.

1.7.1.4. Podrška očuvanju obiteljske povezanosti zatvorenika i maloljetnika

Izvršavanje kazne zatvora predstavlja izazov zatvorenicima, a može imati različite posljedice na dobrobit i ukupno funkcioniranje obitelji, posebno djeteta čiji je roditelj u zatvoru. Očuvanje obiteljske povezanosti i kvalitetnih obiteljskih odnosa tijekom izvršavanja kazne, realizirano kroz redovite i kvalitetne obiteljske posjete, zajedno s drugim intervencijama, može značajno doprinijeti ublažavanju negativnih posljedica zatvaranja poput slabljenja i gubitka obiteljskih i socijalnih veza. Na taj se način posljedično pozitivno utječe na pripremu zatvorenika i zatvorenica za socijalnu reintegraciju i život na slobodi u skladu s društvenim pravilima.

U svakodnevnom tretmanskome radu, zatvorenike se potiče na uključivanje u programe usmjerene na jačanje roditeljskih kompetencija te redoviti i kvalitetni kontakt s djetetom. Sukladno zakonskim propisima, uvažavajući odredbe Konvencije o pravima djece, određeno je da djeca mogu posjećivati roditelja zatvorenika svaki tjedan i blagdanom kako bi se ublažile posljedice odvojenosti od jednog (ili čak oba roditelja) i nastojalo sačuvati obitelj od otuđenja do ponovnog spajanja po isteku kazne. Rasporedom posjeta određeno je posebno vrijeme za posjete maloljetne djece roditeljima zatvorenicima u za to posebno određenom prostoru koji je interijerom prilagođen djeci te opremljen didaktičkim sadržajima, a poštujući epidemiološke mjere.

Radi zaštite i unapređenja prava djece zatvorenika čiji su roditelji na izdržavanju kazne zatvora, tijekom 2021. godine provodile su se aktivnosti usmjerene na jačanje i očuvanje obiteljskih

veza neposredno, no zbog provođenja mjera za prevenciju prenošenja i suzbijanje epidemije bolesti COVID-19 za dio ovih aktivnosti korištene su i digitalne tehnologije, kroz omogućavanje video-posjeta djece zatvorenicima o čemu će biti riječi u zasebnom poglavlju.

Kako bi se nastavila pružati podrška zatvorenicima roditeljima, te kako bi se njihovoj djeci osigurala obiteljska bliskost i u zahtjevnim okolnostima koje sa sobom nosi lišavanje slobode kao temeljnog ljudskog prava, Uprava za sustav i probaciju surađuje s relevantnim dionicima, kao što su Centar za socijalnu skrb, organizacije civilnog društva, Ured pravobraniteljice za djecu i dr.

1.7.1.4.1. Zatvorenici roditelji maloljetne djece i posjeti maloljetne djece roditeljima u 2021. godini

Među zatvorenicima i maloljetnicima koji su se tijekom 2021. godine nalazili na izvršavanju kazne zatvora, maloljetničkog zatvora, ili odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod (N=4771), njih 36,11% su roditelji maloljetne djece, dok je na dan 31.12.2021. godine (N=2512) bilo 31,60% roditelja malodobne djece.

Tablica 9. Zatvorenici i maloljetnici, roditelji maloljetne djece i maloljetna djeca na dan 31. 12. 2021.

Roditelji maloljetne djece i maloljetna djeca 31. prosinca 2021. godine	Zatvorenici		Maloljetnički zatvor		Odgojni zavodi		UKUPNO	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Broj zatvorenika i maloljetnika koji imaju maloljetnu djecu	710	82	1	0	1	0	712	82
Broj maloljetne djece zatvorenika i maloljetnika	1358	254	2	0	1	0	1361	254

Tijekom 2021. godine ostvareno je ukupno 2756 fizičkih posjeta maloljetne djece roditeljima koji se nalaze na izdržavanju kazne zatvora, od čega su 2598 posjeta imali očevi, a 158 posjeta majke. Barem jedan posjet maloljetne djece tijekom 2021. godine ostvarilo je 304 zatvorenika roditelja, od čega je bilo 274 posjeta očevima, a 30 posjeta majkama zatvorenicama.

Tablica 10. Posjeti maloljetne djece zatvorenicima i maloljetnicima tijekom 2021.

POSJETI MALOLJETNE DJECE TIJEKOM 2021. GODINE	zatvorenici		maloljetnički i zatvor		odgojni zavodi		UKUPNO	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
broj zatvorenika i maloljetnika koji imaju maloljetnu djecu	1583	138	1	0	1	0	1585	138
broj maloljetne djece zatvorenika i maloljetnika	2989	404	2	0	1	0	2992	404
broj roditelja koji su imali barem jedan posjet maloljetne djece	272	30	1	0	1	0	274	30
broj maloljetne djece koja su dolazila u posjet zatvoreniku i maloljetniku	449	65	2	0	1	0	452	65
broj posjeta maloljetne djece zatvorenicima i maloljetnicima	2596	158	1	0	1	0	2598	158
broj djece u dobi do 3. godine života koja su se tijekom 2020. g. nalazila u Kaznionici u Požegi s majkom	0	3	0	0	0	0	0	3

Na Odjelu za roditelje u Kaznionici u Požegi tijekom 2021. godine s majkama je boravilo troje djece u dobi do 3 godine.

Tijekom 2021. godine odobrena je 21 produžena posjeta maloljetne djece, a kao razloge u molbi, zatvorenici su navodili loše materijalne prilike u obitelji kao i udaljenost od kaznionice, zatvora, odnosno odgojnog zavoda.

Tablica 11. Izvanredni posjeti maloljetne djece zatvorenicima, maloljetnicima, odgajanicima tijekom 2021. godine

Izvanredni posjeti maloljetne djece zatvorenicima, maloljetnicima, odgajanicima tijekom 2021.	Zatvorenici		Maloljetnički zatvor		Odgojni zavodi		UKUPNO	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Broj zatraženih izvanrednih posjeta maloljetne djece	0	0	0	0	0	0	0	0
Broj odobrenih izvanrednih posjeta maloljetne djece	0	0	0	0	0	0	0	0
Broj zatraženih produženih posjeta maloljetne djece	22	0	0	0	0	0	22	0
Broj odobrenih produženih posjeta maloljetne djece	21	0	0	0	0	0	21	0

1.7.1.5. Priprema za otpust i pomoć nakon otpusta

Priprema zatvorenika za otpust započinje nakon dolaska na izdržavanje kazne zatvora i sastavni je dio programa izvršavanja kazne. Kaznena tijela nastoje osigurati uvjete što sličnije postojećim općim životnim okolnostima a tijekom izvršavanja kazne, zatvorenika se potiče da razvije osjećaj vlastite odgovornosti i razvije socijalne vještine u svrhu razvoja potencijala i što kvalitetnije pripreme za život na slobodi u skladu sa zakonom i društvenim normama.

Kaznionica odnosno zatvor, najkasnije tri mjeseca prije isteka kazne intenzivira postupak uključivanja zatvorenika u pojedinačni ili skupni savjetodavni rad u vezi njegove pripreme za otpust. Tijekom savjetovanja, zatvorenika se upoznaje s njegovim pravima i obvezama koje ima za vrijeme uvjetnog otpusta i nakon isteka kazne. Upoznaje ga se s pravima i uslugama koja može ostvariti pri centrima za socijalnu skrb, te mu se pruža stručna pomoć u rješavanju specifičnih individualnih potreba. Motivira ga se na aktivno traženje posla po izlasku na slobodu, te ga se potiče na preuzimanje odgovornosti.

Prilikom otpuštanja osobi se daje potvrda o otpuštanju, sve osobne stvari s pologa, novac i dragocjenosti. Ako nema novčanih sredstava na pologu, osobi koja se otpušta daju se novčana sredstva dostatna za troškove putne karte do mjesta prebivališta/boravišta, a stranom državljaninu do državne granice Republike Hrvatske. Otpuštenoj osobi koja nema vlastitu odjeću, obuću ili financijska sredstva daje se odgovarajuća odjeća, obuća ili pomoć u visini jedne dnevnice za državne službenike ili namještenike. Također otpuštenoj osobi koja zbog bolesti nije sposobna za putovanje kaznionica odnosno zatvor organizira prijevoz do mjesta prebivališta/boravišta, a ako je potreban nastavak liječenja do najbliže odgovarajuće ustanove javnog zdravstva.

Prije otpusta zatvorenika koji izdržava kaznu zatvora zbog počinjenog kaznenog djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa, protiv života i tijela ili kaznenog djela s elementima nasilja, kaznionica ili zatvor o tome obavještava Službu za podršku žrtvama i svjedocima pri Ministarstvu pravosuđa i uprave, radi obavještavanja žrtve, oštećenog ili njihove obitelji.

Priprema za otpust po potrebi uključuje i poduzimanje mjera radi organiziranja smještaja i prehrane, organiziranja liječenja, reguliranja prebivališta odnosno boravišta, unapređivanja obiteljskih odnosa, pronalaženja zaposlenja, završavanja obrazovanja, osiguravanja novčane potpore za podmirenje najnužnijih potreba te druge oblike podrške. Radi pomoći zatvoreniku nakon otpusta kaznionica odnosno zatvor može od tijela državne vlasti, institucija i udruga zatražiti poduzimanje mjera iz njihove nadležnosti.

S obzirom da nedostatak adekvatne podrške nakon otpusta iz s izvršavanja kazne predstavlja jedan od najznačajnijih rizičnih čimbenika za kriminalni povratak, Uprava za zatvorski sustav i probaciju nastavila je razvijati suradnju s nadležnim institucijama i organizacijama civilnog društva u organizaciji postpenalnog prihvata i pružanja pomoći nakon otpusta

1.7.2. Posebni programi tretmana i edukativno-razvojni programi

Posebni programi tretmana primjenjuju se prema specifičnim skupinama zatvorenika (ovisnici o drogama, ovisnici o alkoholu, nasilni delinkventi, seksualni delinkventi i sl.) s ciljem smanjivanja rizika od ponovnog počinjenja kaznenog djela kroz ublažavanje i otklanjanje dinamičkih kriminogenih čimbenika.

Posebni programi tretmana primjenjuju se u pravilu samo za pravomoćno osuđene osobe, odnosno za zatvorenike koji izvršavaju kaznu zatvora i maloljetnike koji izvršavaju kaznu maloljetničkog zatvora i odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod.

Posebni programi tretmana određuju se zatvorenicima i maloljetnicima u okviru provođenja pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora, odnosno pojedinačnog programa postupanja, ovisno o procjeni njihovih kriminogenih rizika i tretmanskim potrebama, a provode se u pravilu grupno. Uz posebne programe, zatvorenici se uključuju i u edukativno-razvojne programe, koji nisu usmjereni izravno na kriminogene čimbenike, ali zatvorenicima omogućuju usvajanje različitih znanja i socijalnih i životnih vještina radi rješavanja specifičnih problema te općenito unaprjeđenja kvalitete života, što također utječe na uspješnost resocijalizacije.

Tijekom 2021. godine u zatvorima, kaznionicama i odgojnim zavodima primjenjivali su se sljedeći posebni programi: tretman ovisnika o alkoholu, tretman ovisnika o drogama, trening kontrole agresivnog ponašanja, tretman počinitelja kaznenih djela seksualne prirode, tretman počinitelja kaznenih djela u prometu, trening socijalnih vještina, tretman počinitelja kaznenih djela s obilježjem nasilja te program psihosocijalnog tretmana ovisnika o kockanju. Od edukativno razvojnih programa provodili su se programi pod nazivom „Zatvorenik kao roditelj“, program „Vozač – čimbenik sigurnosti u prometu“. Uz navedene programe, u grupnom i individualnom obliku pružala se i psihosocijalna podrška zatvorenicima s posttraumatskim stresnim poremećajem.

Tablica 12. Broj zatvorenika uključenih u posebne i edukativno razvojne programe

POSEBNI I EDUKATIVNO RAZVOJNI PROGRAMI		Tijekom 2021. godine	na 31. 12. 2021.
Tretman ovisnika o drogama	Modificirana TZ / KLO	60	26
	PORTOs	89	30
Tretman ovisnika o alkoholu	Modificirana TZ / KLA	51	23
	TALK	84	30
Tretman seksualnih delinkvenata – PRIKIP		14	6
Tretman počinitelja kaznenih djela s obilježjem nasilja NAS		52	18
Tretman agresivnog ponašanja (ART)		6	0
Tretman počinitelja kaznenih djela u prometu		65	27
Tretman socijalnih vještina – JUS-TSV		31	16
Zatvorenik kao roditelj		87	37
Vozač – čimbenik sigurnosti u prometu		17	7
Psihosocijalna podrška zatvorenicima s PTSP-om		27	24
Pilot program Psihosocijalni tretman ovisnika o kockanju		7	0
UKUPNO		590	244

Tijekom 2021. godine u posebne i/ili edukativno-razvojne programe bilo je uključeno 590 zatvorenika, što je 20% manje nego 2020. godine (N=708), a čak 44,58% manje nego predpandemijske 2019. godine (N=853).

Postupno smanjenje broja zatvorenika uključenih u posebne i edukativno-razvojne programe koje je zabilježeno i u godinama prije pandemije veže se primarno uz okolnost da je većina zatvorenika koji izdržavaju višegodišnje kazne zatvora, u ovakve programe bila uključena u prethodnim godinama (upravo kod ovih zatvorenika u pravilu postoji najveća potreba za primjenom programa). Međutim, kao u 2020., tako i u 2021. godini ovaj je broj dodatno smanjen jer je zbog mjera prevencije širenja bolesti COVID-19 bila ograničena grupna primjena programa te se kroz duže vremensko razdoblje tretman provodio samo individualno, kroz različite psihosocijalne i socijalnopedagoške intervencije. Tako se u 2021. godini s 302 zatvorenika provodio individualni tretman ovisnosti o alkoholu, a s 341 zatvorenikom provodio se individualni tretman ovisnosti o drogama, što je značajno više nego u godinama prije pandemije. U individualnom tretmanu tijekom godine bilo je 20 zatvorenika zbog ovisnosti o kockanju, odnosno problema povezanih s kockanjem, a psihosocijalna podrška pružana je individualno i 27 zatvorenika s posttraumatskim stresnim poremećajem.

1.8. Suradnja s organizacijama civilnog društva u osmišljavanju i provođenju aktivnosti za zatvorenike

U provođenju poslova izvršavanja kazne zatvora, primarno u području pružanja podrške resocijalizaciji i rehabilitaciji zatvorenika te pripreme i organizacije postpenalnog prihvata, zatvorski sustav kontinuirano surađuje s udrugama. Ova suradnja dodatno je unaprijeđena 2016. godine, od kada Uprava za zatvorski sustav i probaciju Ministarstva pravosuđa i uprave sudjeluje u raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za projekte i programe udruga, pri čemu određuje prioritete za financiranje te kroz natječajni postupak odabire najbolje ocijenjene programe i projekte koji se zatim provode u zatvorskom sustavu i probaciji.

Realizacija aktivnosti udruga u zatvorskom sustavu u 2021. godini bila je i nadalje otežana, vezano uz mjere prevencije širenja bolesti COVID-19.

Tijekom prve polovice 2021. godine nastavljeno je s provedbom projekata odabranih na javnom natječaju raspisanom krajem 2019. godine, za koje su ugovori o dodjeli financijskih sredstava potpisani u prvoj polovici 2020. godine:

1. *Pitanje kulture*, udruge ANST 1700
2. *Učini više*, Udruge za promicanje informatike, kulture i suživota IKS
3. *PAKT – unaprjeđenje učinkovitosti posebnih programa tretmana suradnjom probacijskih stručnjaka iz OCD-a, provoditelja komplementarnih programa*, Udruge za pomoć ovisnicima Vida Rijeka
4. *Trening za primjenu participativnih metoda i pristupa u stručnom radu probacijske službe RH*, udruge Ambidekster klub
5. *I ja sam tu*, udruge Zajednica pape Ivana XXIII
6. *Edukacija službenika zatvorskog sustava za provođenje mindfulness programa - treći stupanj*, Hrvatskog udruženja za bihevioralno-kognitivne terapije HUBIKOT
7. *Kreativni zatvori*, udruge Skribonauti
8. *Obrazovanjem u slobodu*, Lige za prevenciju ovisnosti
9. *RESTART - Resocijalizacijom do prevencije*, Lige za prevenciju ovisnosti
10. *KODEKS - Multimodalni program postpenalnog prihvata zatvorenika i bivših zatvorenika s problemom ovisnosti*, Udruge za pomoć ovisnicima Vida Rijeka
11. *Umjetnost je i u meni i u tebi*, Udruge za kreativni socijalni rad
12. *Taata*, Udruge za kreativni socijalni rad
13. *Neprekinuta veza - Podržavajuće roditeljstvo u zatvorima i kaznionicama*, udruge Roditelji u akciji - RODA

14. *Neformalnim obrazovanjem do zaposlenja*, Udruge "IGRA" za pružanje rehabilitacijsko-edukacijske i psiho-socijalno-pedagoške pomoći
15. *Osobni mentori kao podrška resocijalizaciji mladih iz odgojnih zavoda*, Udruge "IGRA" za pružanje rehabilitacijsko-edukacijske i psiho-socijalno-pedagoške pomoći
16. *Horizont slobode*, Hrvatskog društva likovnih umjetnika

Nadalje, u 2021. godini započeta je provedba projekta odabranih na javnom natječaju raspisanom krajem 2020. godine, za koje su ugovori o dodjeli financijskih sredstava potpisani u travnju i svibnju 2021. godine:

1. *Sloboda stvaranja*, Hrvatskog društva likovnih umjetnika
2. *Stručna supervizija službenika zatvorskog sustava RH i službenika u probaciji*, udruge Ambidekster klub
3. *Trening za primjenu participativnih metoda i pristupa u stručnom radu probacijske službe RH*, udruge Ambidekster klub
4. *Edukacija službenika zatvorskog sustava - suvremene kognitivno-bihevioralne strategije*, Hrvatskog udruženja za bihevioralno-kognitivne terapije HUBIKOT
5. *Nije igra raditi u zatvorskom sustavu i probaciji – supervizijska podrška službenicima*, Udruge "IGRA" za pružanje rehabilitacijsko-edukacijske i psiho-socijalno-pedagoške pomoći
6. *Podrška službenicima zatvorskog sustava i probacije kroz superviziju*, Udruge za kreativni socijalni rad
7. *Lipi zatvori - estetizacija i humanizacija vanjskih i unutarnjih prostora kaznenih tijela*, Lige za prevenciju ovisnosti.

U prosincu 2021. godine raspisan je novi javni natječaj za financiranje projekata udruga usmjerenih pružanju podrške provođenju programa postupanja/izvršavanja kazne zatvora, iz sredstava od igara na sreću dodijeljenih Ministarstvu pravosuđa i uprave u 2021. godini. Ukupna vrijednost javnog natječaja je 3.500.000,00 kn, a udruge mogu prijaviti projekte u sljedećim prioritetnim područjima: radne aktivnosti za zatvorenike; obrazovanje zatvorenika; aktivnosti slobodnog vremena zatvorenika; evaluacija posebnih programa tretmana i edukacije za službenike zatvorskog sustava i probacije.

Osim programa i projekata financiranih iz proračuna Ministarstva pravosuđa i uprave, zatvorski sustav nastavio je surađivati s udrugama i na provođenju aktivnosti financiranih iz drugih izvora.

S obzirom da zbog zaštite zdravlja zatvorenika u jednom dijelu 2021. godine nije bio moguć ulazak vanjskih suradnika u kaznena tijela, udruge su za to vrijeme osmišljavale alternativne aktivnosti koje je bilo moguće provesti bez izravnog kontakta predstavnika udruga s osobama lišenim slobode (dopisni tečajevi, priručnici za zatvorenike i dr.).

1.9. Premještaj zatvorenika

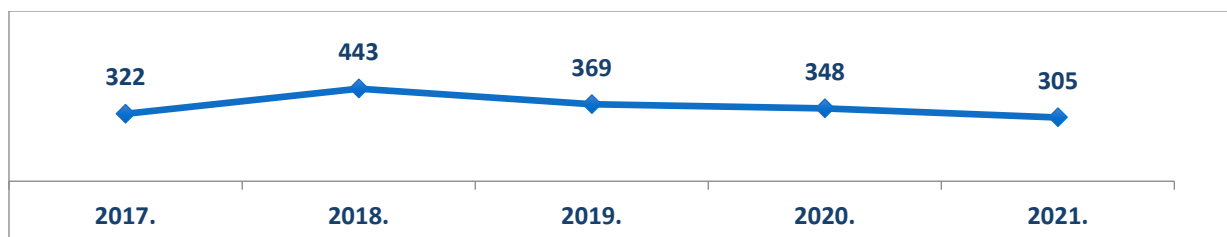
Temeljem članka 162. Zakona o izvršavanju kazne zatvora, o premještanju na izdržavanje kazne u drugu kaznionicu ili zatvor odlučuje Središnji ured za zatvorski sustav Uprave za zatvorski sustav i probaciju na prijedlog upravitelja kaznionice ili zatvora u kojem zatvorenik izdržava kaznu.

Upravitelj može predložiti premještaj zatvorenika radi ostvarivanja programa izvršavanja i/ili organizacije izvršavanja kazne te zbog sigurnosnih razloga.

Tijekom 2021. godine razmatrano je 373 predmeta premještaja zatvorenika. Središnji ured za zatvorski sustav Uprave za zatvorski sustav i probaciju odobrio je 305 prijedloga, a odbio je 68 prijedloga. Premještaji zatvorenika većinom su odobravani radi organizacije izvršavanja kazne, npr. radi rasterećenja pojedinih kaznenih tijela tijekom provođenja mjera prevencije širenja bolesti COVID-19, premještanja zatvorenika radi obavljanja stručnih poslova u Centru za dijagnostiku u Zagrebu ili prenapučenosti pojedinog kaznenog tijela.

Najveći broj zatvorenika premješten je u zatvorene uvjete (iz drugih zatvorenih ili poluotvorenih uvjeta), dok je manji broj zatvorenika premješten u blaže penalne uvjete (poluotvorene ili otvorene uvjete).

Slika 13. Broj odobrenih premještaja zatvorenika od 2017. do 2021. godine

Broj prijedloga za premještaj zatvorenika u 2021. godini manji je u odnosu na broj zaprimljenih predmeta u 2020. godini. Primjena Okvirnih mjerila za upućivanje i razvrstavanje zatvorenika na izdržavanju kazne zatvora doprinijela je ujednačenosti postupanja na osnovu transparentnih kriterija.

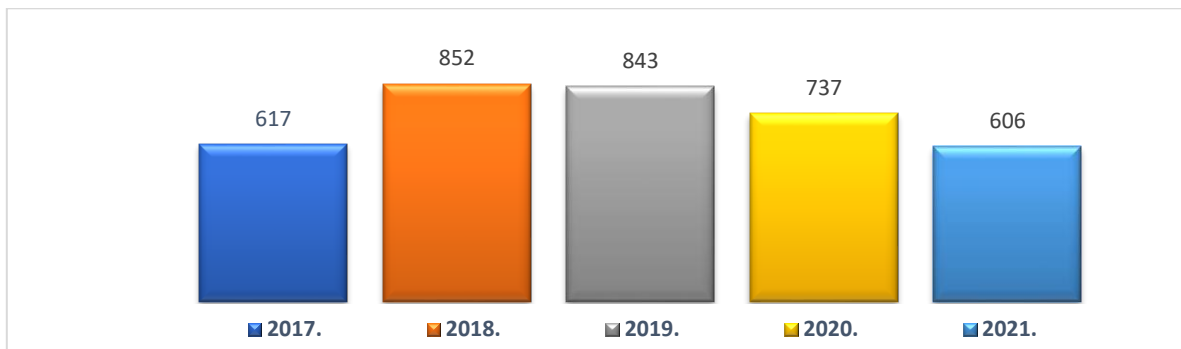
U 2021. godini povećan je broj privremenih premještaja istražnih zatvorenika iz organizacijskih i sigurnosnih razloga (ukupno 78 privremenih premještaja, s tim da je nekoliko istražnih zatvorenika premješteno u dva navrata tijekom godine). Istražni zatvorenici mogu biti privremeno premješteni u drugi zatvor iz razloga sigurnosti ili organizacijskih razloga i uz prethodnu suglasnost nadležnog suda, sukladno čl. 29. Pravilnika o kućnom redu u zatvorima za izvršavanje istražnog zatvora („Narodne novine“, broj 8/10.). Istražni zatvorenici premještaju se privremeno, pri čemu se ne mijenja nadležnost suda te se isti ne prikazuju u tabeli 1. ovog Izvješća, već ostaju u evidencijama matičnog kaznenog tijela, s naznakom na privremenom premještaju.

1.10. Uvjetni otpust zatvorenika

Sukladno odredbama članka 59. KZ/11, sud može otpustiti osuđenika s izdržavanja kazne zatvora ako je izdržao najmanje jednu polovinu kazne na koju je osuđen, ali ne manje od tri mjeseca, ako se osnovano očekuje da neće počinuti kazneno djelo te ako na to pristaje.

Sve odluke vezane uz uvjetni otpust zatvorenika (povodom prijedloga za uvjetni otpust ili postupka pokrenutog po službenoj dužnosti) donosi županijski sud nadležan prema sjedištu kaznionice ili zatvora (sudac izvršenja kao pojedinac nadležan je za odobravanje uvjetnog otpusta do 3 mjeseca, a sudsko vijeće kojim predsjedava sudac izvršenja nadležno je za odobravanje uvjetnog otpusta u dužem trajanju), a prema proceduri propisanoj izmijenjenim odredbama Zakona o izvršavanju kazne zatvora iz 2013. godine (ZOID ZIKZ/13).

Slika 14. Broj odobrenih uvjetnih otpusta odlukom suda, prikaz od 2017.-2021. godine

Županijski sudovi su tijekom 2021. godine odobrili uvjetni otpust za ukupno 606 zatvorenika, što predstavlja smanjenje od 17,77% u odnosu na prethodnu 2020. godinu kada su odobrili 737 uvjetna otpusta.

1.11. Pogodnosti zatvorenika

Pogodnosti predstavljaju skup poticajnih mjera usmjerenih na smanjivanje negativnih učinaka zatvaranja i poticanje u ostvarivanju programa izvršavanja radi ostvarivanja svrhe izvršavanja kazne zatvora. Sastoje se od ublažavanja uvjeta unutar kaznionice, odnosno zatvora te češćih dodira s vanjskim svijetom. Pogodnosti ublažavanja uvjeta unutar kaznionice, odnosno zatvora iznimno su važne zatvorenicima, pogotovo onima koji iz raznih razloga ne koriste izlaske već su orijentirani isključivo na pogodnosti koje im se mogu odobriti na korištenje u kaznionici ili zatvoru. Neke od ovih pogodnosti su: korištenje vlastitog TV prijamnika, samostalna priprava hrane i pića, uređenje životnog prostora osobnim stvarima, raspored u odjel s blažim uvjetima unutar iste kaznionice, odnosno zatvora, korištenje godišnjeg odmora u blažim uvjetima iste kaznionice ili zatvora i dr. S druge strane, pogodnosti češćih dodira s vanjskim svijetom osobito su važne jer omogućuju zatvorenicima održavanje kontakata s obitelji i zajednicom, ublažavaju negativne učinke zatvaranja te predstavljaju pripremu zatvorenika za odlazak na slobodu. Neke od ovih pogodnosti su: češći i dulji posjeti, telefoniranje bez nadzora, boravak s bračnim drugom u posebnoj prostoriji, izlazak s posjetiteljem, izlazak bez posjetitelja, izlazak u prebivalište ili boravište, izlazak radi izvršavanja posebnog programa u zajednici, korištenje godišnjeg odmora u mjestu prebivališta ili boravišta. Odluku o odobravanju pogodnosti donosi upravitelj kaznionice ili zatvora, na prijedlog stručnog tima.

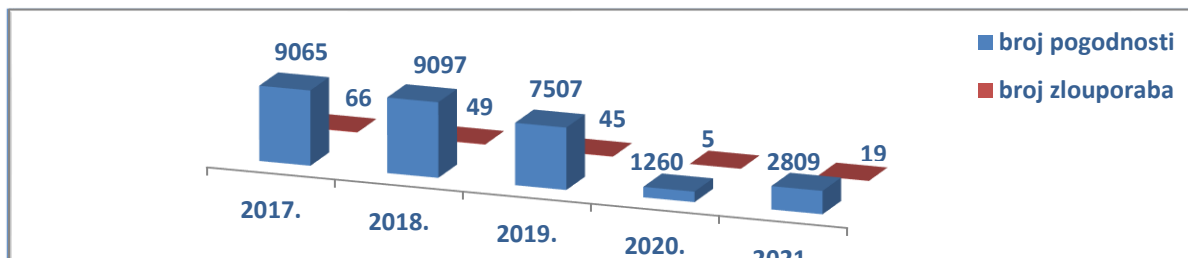
Od pogodnosti ublažavanja uvjeta unutar kaznionice, odnosno zatvora, ističemo raspored u odjel s blažim uvjetima izdržavanja kazne iste kaznionice, odnosno zatvora. Ovih pogodnosti je tijekom 2021. godine odobreno 184, a zatvorenici ih nisu zlouporabili. U slučaju zlouporabe ove pogodnosti, zatvoreniku se ista uskraćuje te se vraća u zatvorene uvjete izdržavanja kazne. Tijekom 2021. godine, pogodnosti češćih dodira s vanjskim svijetom koje uključuju izlazak iz kaznenog tijela zatvorenici su iskoristili u ukupno 2809 navrata. Osim pogodnosti izlazaka, zatvoreniku je moguće odobriti i izvanredni izlazak, koji nije pogodnost, nego se odobrava u izvanrednim situacijama propisanim Zakonom. Izvanredni izlasci tijekom 2021. godine odobreni su za 124 zatvorenika, koji su ih koristili u 163 navrata. U odnosu na ukupni broj iskorištenih izlazaka izvan kaznenog tijela (pogodnosti i izvanredni izlasci), tijekom 2021. godine bilo je 19 zlouporaba.

Tijekom 2021. godine bilježi se povećanje broja odobrenih pogodnosti izvan kaznenog tijela u odnosu na 2020. godinu, s tim da broj odobrenih pogodnosti u 2021. godini nije dostigao broj pogodnosti u godinama koje prethodne godini u kojoj se pojavila epidemija bolesti COVID-19,

npr. u 2019. godini realizirano je 7507 ovih pogodnosti. Uslijed epidemije bolesti COVID-19, od ožujka 2020. godine ograničeno je pravo na posjete, kao i korištenje pogodnosti izlazaka zatvorenika radi zaštite zdravlja osoba lišenih slobode te zaposlenika kaznenih tijela.

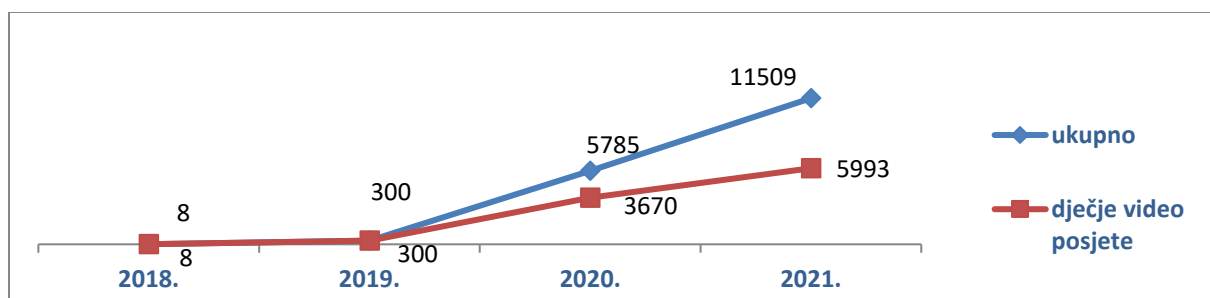
Slika 15. Zloupotreba izlazaka izvan kaznenog tijela, prikaz od 2017.-2021. godine

1.12. Video posjete

Na temelju sporazuma Ministarstva pravosuđa i uprave i UNICEF-a, krajem 2018. godine kao jedan od segmenata suradnje uveden je Pilot projekt „Video posjeti djece zatvorenika“ u koje su se dragovoljno uključivali samo zatvorenice/i koji su roditelji maloljetne djece. Pilot projekt uveden je u 13 kaznenih tijela, a od početka epidemije bolesti COVID-19 (ožujak 2020. godine), radi zaštite zdravlja osoba lišenih slobode i zaposlenika kaznenih tijela te očuvanja obiteljskih veza, u svim kaznenim tijelima zatvorskog sustava i svim kategorijama osoba lišenih slobode omogućeno je ostvarivanje kontakata sa članovima obitelji putem video posjeta. U 2021. godini ukupno je realizirano 11509 video posjeta. Od navedenog broja, u 5993 video posjeta su bila uključena maloljetna djeca. Ukupni broj video posjeta u 2021. godini povećao se za 98,96% u odnosu na 2020. godinu u kojoj je realizirano 5785 video posjeta, dok se broj video posjeta u koje su bila uključena maloljetna djeca povećao za 63,30% u odnosu na 2020. u kojoj je realizirano 3670 dječjih video posjeta.

Slika 16. Broj video posjeta i od ukupnog broja, broj dječjih video posjeta

Realizacijom video posjeta djece osoba lišenih slobode korištenjem video tehnologija umanjuju se štetne posljedice zatvaranja i odvojenosti djece od roditelja te se omogućuje kontakt i onoj djeci i članovima obitelji koji zbog velike udaljenosti, loše financijske situacije, nedostatka vremena, poteškoća uslijed pandemije COVID-19 i/ili drugih okolnosti nisu bili u mogućnosti realizirati pravo na posjet.

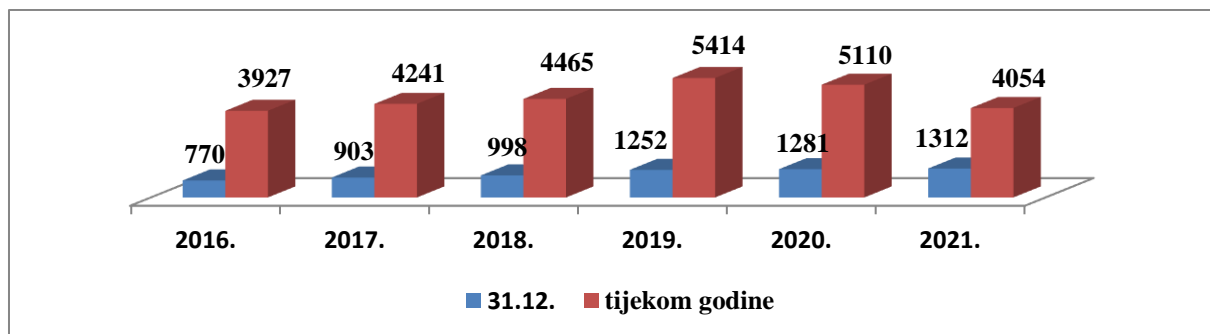
1.13. Zatvorenici na izvršavanju istražnog zatvora

Tijekom 2021. godine mjeru istražnog zatvora izdržavalo je ukupno 5335 istražnih zatvorenika. Od toga broja 358 je žena (6,7%). Zatvorenici kojima je određena mjera istražnog zatvora u

odnosu na ukupan broj osoba lišenih slobode tijekom 2020. godine čine 44,36%, što je malo povećanje od 4,2%, dok je u odnosu na novoprimitljene istražne zatvorenike u odnosu na 2020. godinu došlo do povećanja od 4,8% (196).

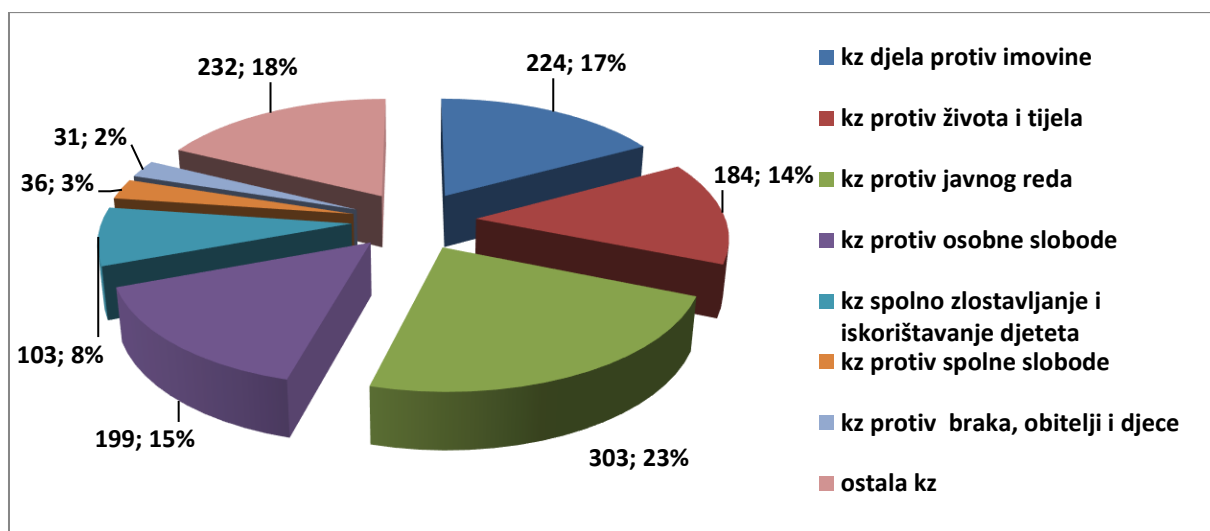
Na dan 31.12. 2021. mjeru istražnog zatvora izdržavalo je 1312 zatvorenika, te oni čine 33,59% osoba lišenih slobode na navedeni datum.

Slika 17. Zatvorenici u istražnom zatvoru na dan 31.12. i tijekom godine, od 2016. do 2021. godine

U odnosu na vrstu kaznenog djela, na dan 31.12.2021. godine, najviše je bilo istražnih zatvorenika zbog kaznenih djela protiv javnog reda, protiv imovine, protiv osobne slobode zatim protiv života i tijela, protiv spolne slobode i zbog spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta, te protiv braka, obitelji i djece.

Slika 18. Zatvorenici u istražnom zatvoru s obzirom na vrstu kaznenog djela na dan 31.12.2021.

Najviše je novoprimitljenih istražnih zatvorenika koji su počinili kaznena djela protiv osobne slobode njih 846 ili 15,85% i protiv imovine 793 ili 14,86%.

U odnosu na pojedinačno kazneno djelo najviše novoprimitljenih istražnih zatvorenika bilo je zbog kaznenog djela prijetnje njih 798 ili 14,95%.

U odnosu na duljinu trajanja istražnog zatvora, najviše zatvorenika koji su se na 31.12.2021. godine nalazili istražnom zatvoru, njih 373 boravilo je u istražnom zatvoru od tri mjeseca do šest mjeseci, dok je preko 30 mjeseci mjeru izdržavalo 13 istražnih zatvorenika.

Tablica 13. Istražni zatvorenici s obzirom na trajanje istražnog zatvora na dan 31.12.2021. godine

Trajanje istražnog zatvora	zatvorenici u istražnom zatvoru		maloljetni zatvorenici u istražnom zatvoru		UKUPNO		SVEUKUPNO
	m	ž	m	ž	m	ž	
do 1 mjesec	258	19	0	0	258	19	277
od 1 do 3 mjeseca	342	13	3	0	345	13	358
od 3 do 6 mjeseci	355	17	0	1	355	18	373
od 6 do 12 mjeseci	163	5	0	0	163	5	168
od 12 do 18 mjeseci	82	2	0	0	82	2	84
od 18 do 24 mjeseca	22	0	1	0	23	0	23
od 24 do 30 mjeseci	16	0	0	0	16	0	16
preko 30 mjeseci	13	0	0	0	13	0	13

U odnosu na dob u strukturi istraženih zatvorenika prevladavaju zatvorenici (oba spola) u dobi između 30-40 godina.

Tablica 14. Istražni zatvorenici s obzirom na dob na dan 31.12. i tijekom 2021. godine

Dob	novoprimitljeni		31.12.2021.	
	M	Ž	M	Ž
14 - 16	1	1	0	1
16 - 18	18	2	6	0
18 - 21	169	9	56	0
21 - 25	348	27	105	6
25 - 30	513	42	174	10
30 - 40	1040	74	352	16
40 - 50	918	70	295	12
50 - 60	472	43	166	10
60 - 70	227	14	76	2
70 - 80	51	3	21	0
više od 80	12	0	4	0
UKUPNO	3769	285	1255	57

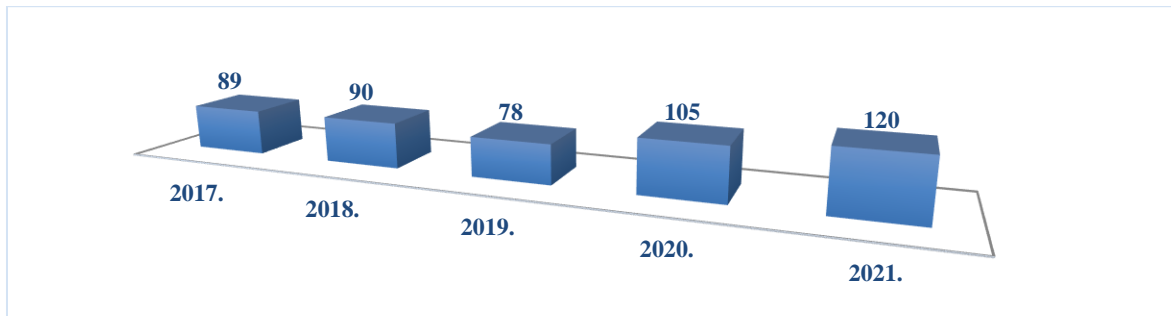
1.13.1. Neubrojivi počinitelji kaznenih djela na izvršavanju mjere istražnog zatvora na temelju članka 551. Zakona o kaznenom postupku

Sukladno odredbama članka 135. u vezi članka 551. Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“, br. 152/08., 76/09., 80/11., 121/11., 91/12., 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17., 126/19. i 126/19.), okrivljenik protiv kojeg je određen istražni zatvor zbog postojanja

vjerojatnosti da bi zbog težih duševnih smetnji mogao počiniti teže kazneno djelo, odlukom upravitelja zatvora upućuje se Zatvorsku bolnicu u Zagrebu ili odgovarajuću psihijatrijsku ustanovu koja je dužna primiti okrivljenika i pružiti mu potrebnu zdravstvenu skrb.

Tijekom 2021. godine u zatvorskom je sustavu zaprimljeno ukupno 139 osoba kojima je sud odredio istražni zatvor prema članku 551. Zakona o kaznenom postupku, od čega je njih čak 120, odnosno 86,33% do donošenja pravomoćnog rješenja o prisilnom smještaju i liječenju bilo smješteno u Zatvorskoj bolnici.

Slika 19. Broj istražnih zatvorenika tijekom godine smještenih u Zatvorskoj bolnici u Zagrebu sukladno članku 551. Zakona o kaznenom postupku

Usljed poteškoća u realizaciji smještaja ovih osoba u odgovarajućoj psihijatrijskoj ustanovi, broj osoba koje su smještene u Zatvorsku bolnicu u Zagrebu kontinuirano raste te je tijekom 2021. godine povećan za 14,29% u odnosu na prethodnu godinu te za čak 53,85% u odnosu na 2019. godinu. Navedenom treba dodati i problem relativno dugog boravka ovih osoba u Zatvorskoj bolnici u Zagrebu (prosječno 140 dana). Navedeno u pravilu uključuje i vrijeme nakon donošenja pravomoćnog rješenja o prisilnom smještaju i liječenju, kada se osoba više ne bi smjela nalaziti u zatvorskom sustavu, međutim u pravilu se čeka da odgovarajuća psihijatrijska bolnica preuzme pacijenta. Na ovaj način, godišnji priljev ovih osoba je znatno veći od mogućnosti njihovog otpuštanja što stvara dodano opterećenje za Zatvorsku bolnicu.

Stoga će se i u narednom razdoblju nastaviti komunikacija s Ministarstvom zdravstva kako bi se rasteretili kapaciteti Zatvorske bolnice u Zagrebu i omogućila realizacija smještaja većeg broja ovih osoba u odgovarajuću psihijatrijsku ustanovu prije donošenja pravomoćnog rješenja o prisilnom smještaju, kao i brže preuzimanje ovih osoba nakon donošenja pravomoćnog rješenja nadležnog suda.

1.13.2. Maloljetnici u istražnom zatvoru

Prema maloljetnicima istražni zatvor se određuje samo kao krajnja mjera, razmjerno težini djela i očekivanoj sankciji, u najkraćem nužnom trajanju. Način izvršavanja istražnog zatvora propisan je Odlukom o osnivanju posebnih zatvorskih jedinica u kojima se izvršava istražni zatvor određen maloljetniku.

Tijekom 2021. godine u istražnom zatvoru boravilo je ukupno 18 maloljetnika i 2 maloljetnice.

Kod maloljetnika u istražnom zatvoru najzastupljenija su bila kaznena djela protiv imovine (krađe), a kod maloljetnica kaznena djela protiv osobne slobode (prijetnja). Prosječno vrijeme boravka maloljetnika u istražnom zatvoru bilo je 2 mjeseca i 12 dana.

Tablica 15. Broj maloljetnika u istražnom zatvoru

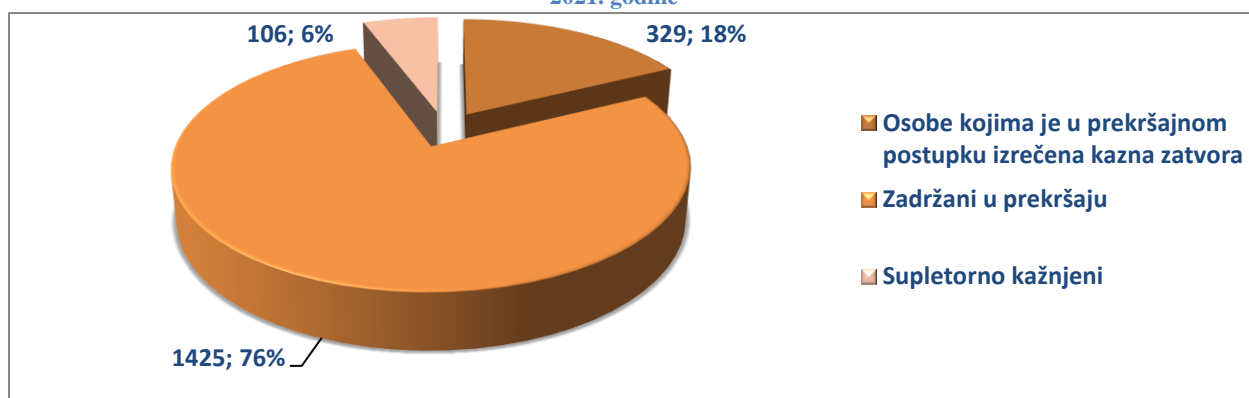
Dob	Broj maloljetnika u istražnom zatvoru 31. 12. 2021. godine		Novoprimljeni maloljetnici u istražnom zatvoru tijekom 2021. godine	
	M	Ž	M	Ž
14 - 16	0	1	1	1
16 -18	4	0	17	1
UKUPNO	4	1	18	2

1.14. Kažnjenici

Termin kažnjenici označava zatvorenike kojima je izrečena kazna zatvora u prekršajnom postupku i zatvorenike kojima je izrečena kazna zatvora kojom je zamijenjena izrečena novčana kazna izvršavanjem kazne u zatvorima, kao i zatvorenike kojima je u prekršajnom postupku određeno zadržavanje.

U zatvorima je tijekom 2021. godine boravilo ukupno 1860 osoba u ova tri statusa od kojih 329 kojima je u prekršajnom postupku izrečena kazna zatvora, 106 kojima je izrečena novčana kazna zamijenjena kaznom zatvora, te 1425 osoba kojima je u prekršajnom postupku određeno zadržavanje. Tijekom 2021.godine bilo je 795 ili 27,57% manje kažnjenika, što možemo dovesti u direktnu posljednicu vezano za COVID-19.

Slika 20. Zatvorenici kojima je izrečena kazna u prekršajnom postupku s obzirom na vrstu izrečene kazne tijekom 2021. godine

1.15. Transferi (premještaji) zatvorenika radi daljnjeg izdržavanja kazne zatvora

Sukladno Konvenciji o transferu osuđenih osoba Vijeća Europe i Dodatnom protokolu uz navedenu Konvenciju koje je Republika Hrvatska ratificirala, Zakonu o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima i Zakonu o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije, Republika Hrvatska preuzima izvršavanje kazne zatvora hrvatskih državljana, odnosno državljana država članica Europske unije s prijavljenim prebivalištem ili boravištem u Republici Hrvatskoj, na koju su osuđeni u drugoj državi kako bi preostali dio kazne izdržali u Republici Hrvatskoj.

Također, u okviru zatvorskog sustava Republike Hrvatske, sukladno navedenim propisima i uz primjenu načela uzajamnog priznavanja, stranim državljanima osuđenima na kaznu zatvora u

Republici Hrvatskoj omogućuje se premještaj (transfer) u druge države (države njihova državljanstva, prebivališta odnosno boravišta) radi daljnjeg izdržavanja kazne zatvora.

Premještaj (transfer) zatvorenika moguć je jedino uz suglasnost nadležnih državnih tijela države iz koje se zatvorenik premješta i države u koju se zatvorenik premješta.

Tablica 16. Transfer (premještaj) zatvorenika tijekom 2021. godine

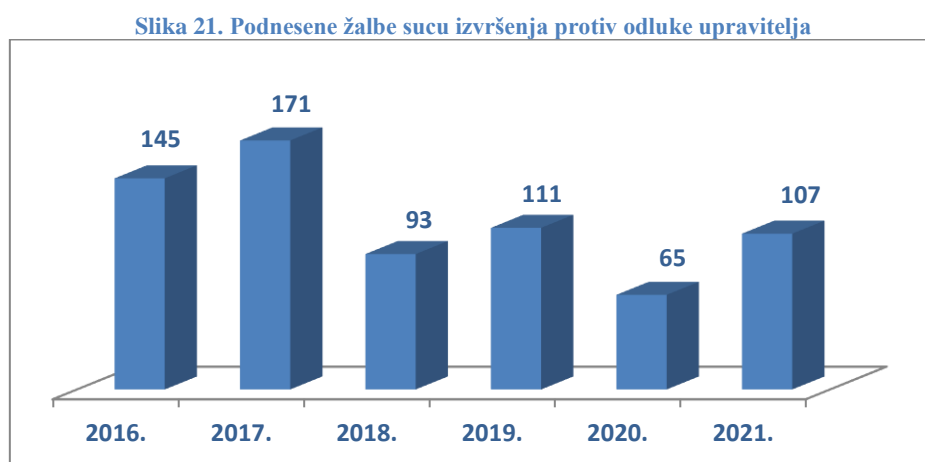
Red.br.	Transfer zatvorenika iz Republike Hrvatske						
	Broj molbi			Broj provedenih transfera			U državu
	M	Ž	M+Ž	M	Ž	M+Ž	
1.	1	0	1	1	0	1	RUMUNJSKA
2.	0	0	0	2	0	2	BELGIJA
3.	1	0	1	0	0	0	POLJSKA
4.	1	0	1	0	0	0	CRNA GORA
5.	1	0	1	0	0	0	NIZOZEMSKA
6.	2	0	2	0	0	0	ITALIJA
7.	2	0	2	0	0	0	SLOVENIJA
8.	1	0	1	0	0	0	ALBANIJA
9.	3	0	3	0	0	0	BOSNA I HERCEGOVINA
10.	1	0	1	0	0	0	NJEMAČKA
11.	1	0	1	0	0	0	SRBIJA
UKUPNO	14	0	14	3	0	3	-
Red.br.	Transfer zatvorenika u Republiku Hrvatsku						
	Broj provedenih transfera			Iz države			
	M	Ž	M+Ž				
1.	1	0	1	VELIKA BRITANIJA			
2.	1	0	1	NORVEŠKA			
3.	1	0	1	ŠPANJOLSKA			
4.	1	0	1	BOSNA I HERCEGOVINA			
5.	4	0	4	AUSTRIJA			
6.	2	0	2	SLOVENIJA			
7.	1	0	1	SRBIJA			
UKUPNO	10	0	11	-			

1.16. Prava zatvorenika i njihova zaštita

Temeljna ljudska prava propisana su Ustavom Republike Hrvatske, međunarodnim ugovorima, i Zakonom o izvršavanju kazne zatvora.

Zaštita prava zatvorenika propisana je Zakonom o izvršavanju kazne zatvora i u nadležnosti je suca izvršenja. Ostvaruje se podnošenjem žalbe ili pritužbe sucu izvršenja, te zahtjevom za sudsku zaštitu.

U 2021. godini podneseno je 107 žalbi nadležnom sucu izvršenja, od kojih je 15 ukinuto, 12 preinačeno, 23 potvrđeno, 10 odbačeno, a 47 odbijeno.

1.17. Zahtjevi zatvorenika za sudsku zaštitu prava sucu izvršenja

Svaki zatvorenik kojem je nezakonito uskraćeno neko pravo ili je bio izložen bilo kakvom obliku mučenja, zlostavljanja ili ponižavanja, ima pravo na naknadu štete. Ukupno ih je podneseno 241 što je 135 više u odnosu na 2020. godinu.

Tablica 17. Zahtjevi za sudsku zaštitu prava podneseni sucu izvršenja

ZAHTJEVI ZA SUDSKU ZAŠTITU PRAVA PODNEŠENI SUCU IZVRŠENJA U 2021. GODINI					
zbog uvjeta smještaja	ukinuto	0	zbog pružanja stručne pravne pomoći radi zaštite prava propisanih ZIKZ-om	ukinuto	0
	preinačeno	0		preinačeno	0
	potvrđeno	12		potvrđeno	0
	odbačeno	1		odbačeno	0
	odbijeno	72		odbijeno	4
zbog prehrane	ukinuto	0	zbog prava na dodir s vanjskim svijetom	ukinuto	0
	preinačeno	0		preinačeno	0
	potvrđeno	0		potvrđeno	2
	odbačeno	0		odbačeno	0
	odbijeno	5		odbijeno	4
zbog zdravstvene zaštite	ukinuto	0	zbog povrede ostalih prava	ukinuto	0
	preinačeno	0		preinačeno	1
	potvrđeno	2		potvrđeno	0
	odbačeno	2		odbačeno	1
	odbijeno	52		odbijeno	79
UKUPNO ŽALBI			237		

2. ČIMBENICI SIGURNOSNIH RIZIKA – POKAZATELJI STANJA I RADA

Službenici pravosudne policije osiguravaju kaznionicu, odnosno zatvor, osobe i imovinu, nadziru osobe lišene slobode, sudjeluju u provedbi pojedinačnih programa izvršavanja kazne zatvora uz održavanje unutarnjeg reda i stege, sprovode osobe lišene slobode i obavljaju druge poslove propisane Zakonom o izvršavanju kazne zatvora. Poslovi osiguranja su: dežurstvo, vanjsko osiguranje, unutarnje osiguranje, pretraga, sprovođenje i nadzor nad zatvorenicima uz sudjelovanje u provedbi programa izvršavanja, te drugi poslovi koji proizlaze iz Zakona o izvršavanju kazne zatvora i propisa donesenih na temelju zakona.

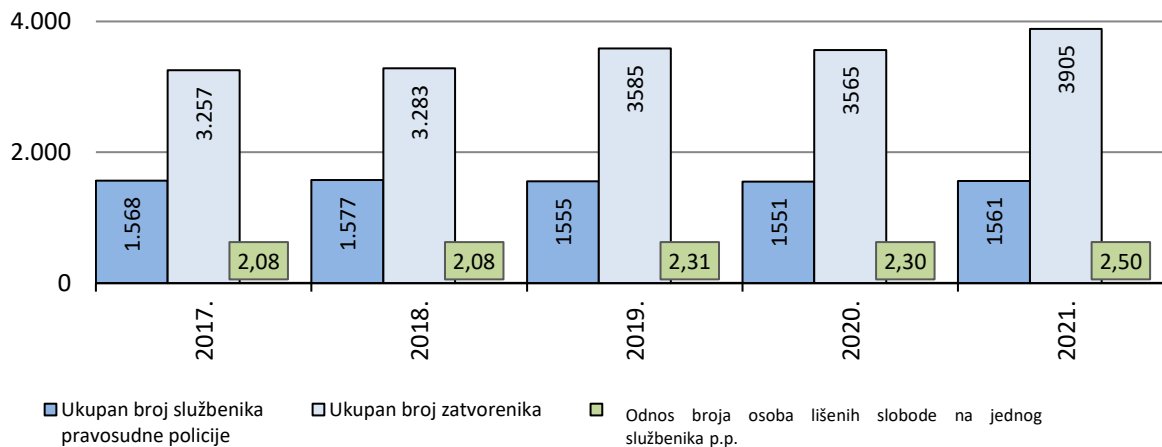
2.1. Uvod – ocjena stanja sigurnosti

Na dan 31. prosinca 2021. godine vidljiv je porast broja osoba lišenih slobode u odnosu na 31. prosinca 2020. godine, dok je broj službenika pravosudne policije također porastao u odnosu na 2020. godinu i iznosi 1561. Sagledavajući kretanje broja osoba lišenih slobode, napominjemo da je to samo jedan od elementa koji se uzimaju i sagledavaju kroz provođenje svih aktivnosti i imaju značajan utjecaj na upravljanje sigurnosnim rizicima. U tom smislu, između ostalih, ističe se još nekoliko elemenata koji imaju neposredan utjecaj na sustav sigurnosti i rad službenika, kao što su: struktura osoba lišenih slobode, postojeći i procijenjeni sigurnosni rizici, mjere sigurnosti i mjere vezane uz prevenciju incidentnih događaja, arhitektonska rješenja kaznenih tijela i ostalo. Neizostavan dio tih procesa uključuje i sustavno praćenje svih varijabli i promjena u okruženju, a kako bi se pravovremeno osigurala odgovarajuća reakcija i osigurala održivost sustava sigurnosti.

Analizirani podaci, koji su slikovno i tablično prikazani u nastavku izvješća, odnose se na podatke prikupljene dnevnim i mjesečnim praćenjem pokazatelja stanja i rada kaznionica, zatvora i odgojnih zavoda.

Analizirajući odnos broja službenika pravosudne policije i broja osoba lišenih slobode na dan 31.12.2021., vidljivo je da je to u omjeru: jedan službenik pravosudne policije i 2,49 osoba lišenih slobode. Međutim, uzme li se u obzir prilikom izračuna odnosa samo ona kaznena tijela u kojima je ustrojen Odjel osiguranja, omjer je nešto povoljniji i na dan 31.12.2021. godine iznosi 2,44 osobe lišene slobode na jednog službenika pravosudne policije.

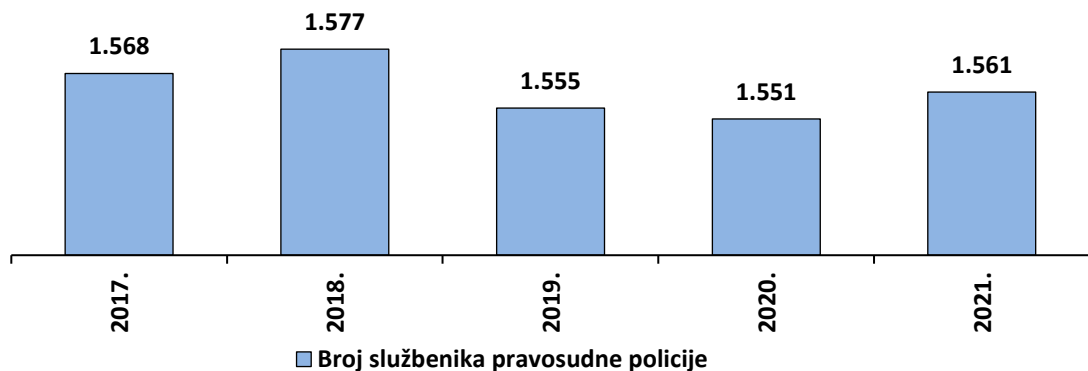
Slika 22. Odnos broja osobe lišene slobode na jednog službenika pravosudne policije (stanje na dan 31. prosinca 2021.)

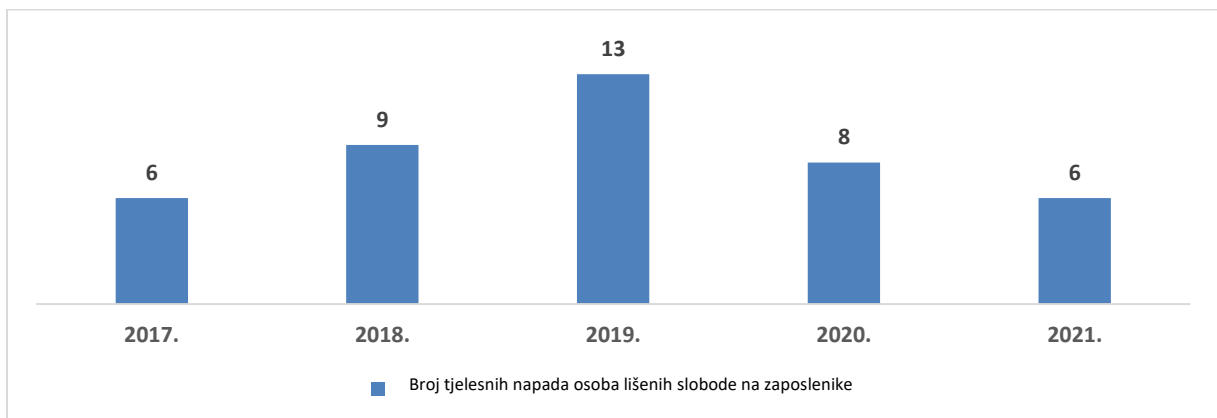
Trenutni broj službenika, uz istovremenu usporedbu s mnogim pokazateljima stanja i rada te kretanjem ukupnog broja osoba lišenih slobode i odnosom koji iz toga proizlazi, možemo ocijeniti zadovoljavajućim. Kod toga, naglašavamo da je potrebno voditi računa o planiranju zapošljavanja novih službenika pravosudne policije, a posebno uzimajući u obzir činjenicu potrebnog vremena za njihovo osposobljavanje za samostalno obavljanje poslova i službenih zadaća. U tom kontekstu, od iznimne važnosti je i kontinuirano sagledavanje organizacijske strukture i modela rada, a koji imaju neposredan učinak i dovode do više razine učinkovitosti i kvalitete u obavljanju svih poslova.

Slika 23. Kretanje broja službenika pravosudne policije u razdoblju od 2017. do 2021. godine

Broj tjelesnih napada osoba lišenih slobode na zaposlenike kaznenih tijela, u odnosu na 2020. godinu, u padu je za dva takva evidentirana slučaja tijekom 2021. godine. Kod evidentiranih slučajeva, riječ je o trenutnim reakcijama osoba lišenih slobode na određenu situaciju, a ne planiranom i prethodno osmišljenom napadu, u kojima nije došlo do težih ozljeda zaposlenika.

Slika 24. Tjelesni napadi osoba lišenih slobode na zaposlenike kaznenih tijela u razdoblju od 2017. do 2021. godine.

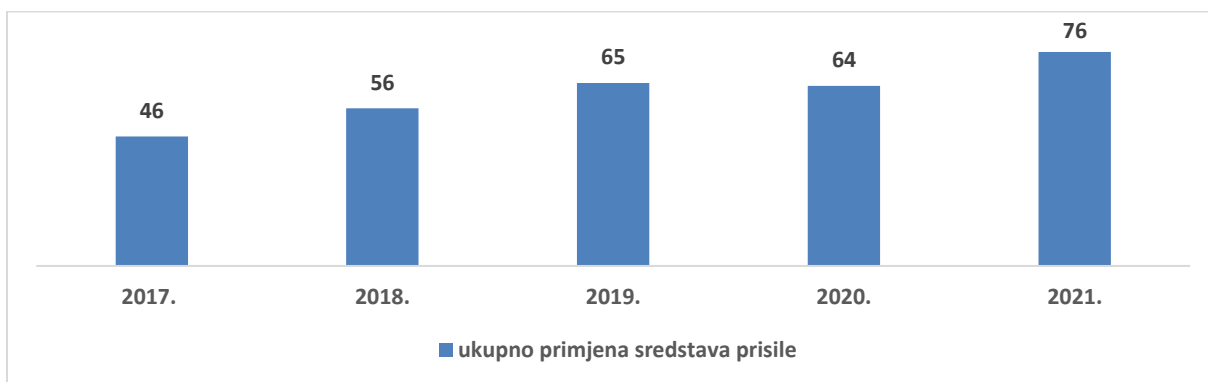

2.2. Primjena sredstava prisile

Zakon o izvršavanju kazne zatvora određuje da se sredstva prisile mogu primijeniti samo kad je to nužno da se spriječi bijeg osobe lišene slobode, tjelesni napad na službene ili druge osobe, nanošenje ozljeda drugim osobama, samoozljeđivanje, namjerno prouzrokovanje materijalne štete odnosno radi savladavanja pasivnog ili aktivnog otpora osobe lišene slobode. Prisila se može primijeniti i protiv osobe koja oslobađa ili napada osobe lišene slobode, protupravno ulazi u objekt ili prostore kaznionice odnosno zatvora, odnosno ako se neovlašteno nalazi unutar objekta ili prostora kaznionice odnosno zatvora. Sredstva prisile jesu: zahvati za privođenje, tehnike obrane, raspršivač s dopuštenim neškodljivim tvarima, palica, električni paralizator,

mlazovi s vodom, podražavajuća kemijska sredstva i vatreno oružje. Između sredstva prisile, odabire se sredstvo koje najmanje ugrožava zdravlje i život pojedinca, kojim se uspješno svladava otpor, a razmjerno je pogibelji koja prijeti.

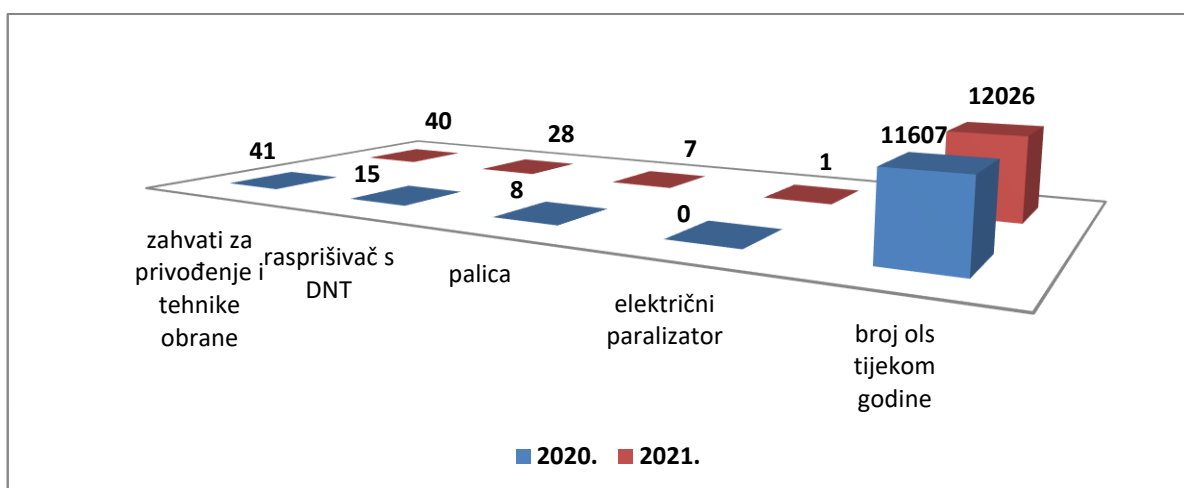
Slika 25. Ukupan broj primijenjenih sredstava prisile u razdoblju od 2017. do 2021. godine

U 2021. godini evidentirano je ukupno 76 primjena sredstava prisile, što je za 12 slučajeva više u odnosu na 2020. godinu. U odnosu na broj osoba lišenih slobode koji su tijekom 2021. godine prošli kroz kaznena tijela (12026) pojavnost primjene sredstava prisile je mala, odnosno sredstvo prisile primijenjeno je prema 0,63% osoba lišenih slobode.

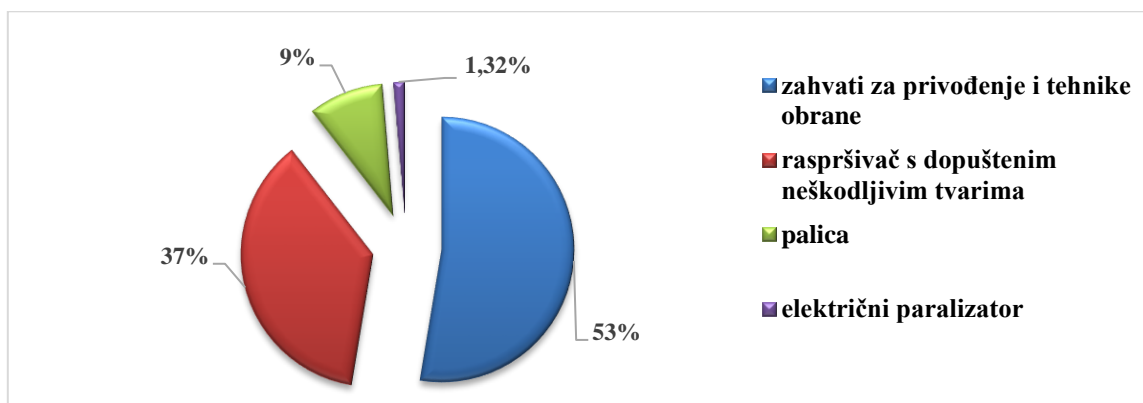
Primjena sredstava prisile je posljednja mjera kojom se osigurava red i disciplina među osobama lišenim slobode, međutim, u slučajevima kada je nužna primjena sredstava prisile, uz uvažavanje postupnosti u izboru primijenjenog sredstva, od službenika se očekuje odlučnost u postupanju, kako bi se na učinkovit način spriječila sve moguće štete. U zadnje četiri godine mlazovi s vodom, podražavajuća kemijska sredstva i vatreno oružje nisu primijenjeni niti u jednom slučaju.

Slika 26. Vrste primijenjenih sredstava prisile, usporedba 2020. i 2021. godine

Tijekom 2021. godine, u najvećem broju slučajeva primjene sredstava prisile, došlo je do primjene zahvata za privođenje i tehnike obrane (52,63%), zatim slijedi raspršivač s dopuštenim neškodljivim tvarima (36,84%), primjena palice (9,21%) te primjena električnog paralizatora (1,32%).

Slika 27. Vrste primijenjenih sredstava prisile u 2021. godini, u postocima

U 2021. godini evidentiran je po jedan slučaj primjene palice i primjene zahvata za privođenje i tehnike obrane manje u odnosu na 2020. godinu. Međutim, evidentirano je 13 slučajeva primjene raspršivača s dopuštenim neškodljivim tvarima više u odnosu na 2021. godinu, kao i jedna primjena električnog paralizatora, koji u 2020. godini nije bio primjenjivan.

Raspršivač s dopuštenim neškodljivim tvarima smatramo najblažim sredstvom prisile (uz zahvate za privođenje), zbog načina primjene koji osigurava sigurnost i bitno smanjuje rizik nastanka ozljeda, kako za osobu lišenu slobode prema kojoj se to sredstvo prisile primjenjuje, tako i za službenika koji ga koristi za savladavanje otpora osobe lišene slobode. U praksi, raspršivač s dopuštenim neškodljivim tvarima se pokazuje kao iznimno korisno i pouzdano sredstvo prisile. Za svladavanje pasivnog otpora službenici pravosudne policije mogu primijeniti samo zahvate za privođenje.

Kao razlozi primjene sredstava prisile prevladavaju situacije primjene sredstava prisile radi neizvršavanja zakonite naredbe (aktivni ili pasivni otpor), a na što u postotku otpada 52,56%. Slijede situacije primjene sredstava prisile radi sprječavanja samoozljeđivanja, a na što u postotku otpada 17,95% te radi sprječavanja tjelesnog napada na službenike u udjelu od 12,82%, od ukupno izražene vrijednosti prikazanih praćenih i evidentiranih kategorija razloga primjene sredstava prisile.

Tablica 18. Razlozi primjene sredstava prisile u razdoblju od 2017. do 2021. godine

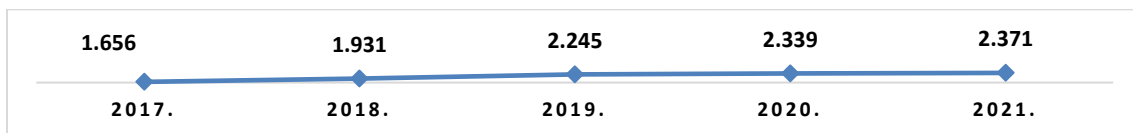
RAZLOG PRIMJENE SREDSTVA PRISILE / GODINA	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
sprječavanje bijega	0	2	1	2	0
sprječavanje samoozljeđivanja	2	1	2	7	14
neizvršavanje zakonite naredbe (aktivni ili pasivni otpor)	16	28	46	25	41
sprječavanje tjelesnog napada na službenike	8	9	15	12	10
sprječavanje tjelesnog napada osobe lišene slobode na drugu osobu lišenu slobode	18	15	14	9	9
sprječavanje prouzrokovanja materijalne štete	3	1	2	6	4
UKUPNO	47	56	80	61	78

Iz usporedbe evidentiranih podataka u 2021. i 2020. godini, primjetan je porast broja slučajeva vezano uz sprječavanje samoozljeđivanja (7 slučajeva više) u odnosu na veći broj osoba lišenih slobode povećanje je od 0,05%, a povećan broj neizvršavanja zakonite naredbe, odnosno pružanja aktivnog ili pasivnog otpora (16 slučajeva više) je povećanje od 0,13%.

2.3. Posebne mjere održavanja reda i sigurnosti

Članak 143. Zakona o izvršavanju kazne zatvora, između ostaloga, određuje da će se prema zatvoreniku koji ugrožava red i sigurnost ili prijeti ugrožavanju reda i sigurnosti provoditi posebne mjere održavanja reda i sigurnosti. Određivanje provođenja posebnih mjera održavanja reda i sigurnosti u nadležnosti je upravitelja ili osobe koju on ovlasti, odnosno u slučaju primjene posebne mjere održavanja reda i sigurnosti - osamljenja, na prijedlog upravitelja i uz prethodno mišljenje liječnika, odluku o izvršavanju mjere donosi sudac izvršenja. Propisano je i provođenje određenih posebnih mjera održavanja reda i sigurnosti koje se mogu provoditi prema zatvoreniku kojemu je određen istražni zatvor.

Slika 28. Ukupan broj naređenih posebnih mjera održavanja reda i sigurnosti u razdoblju od 2017. do 2021. godine

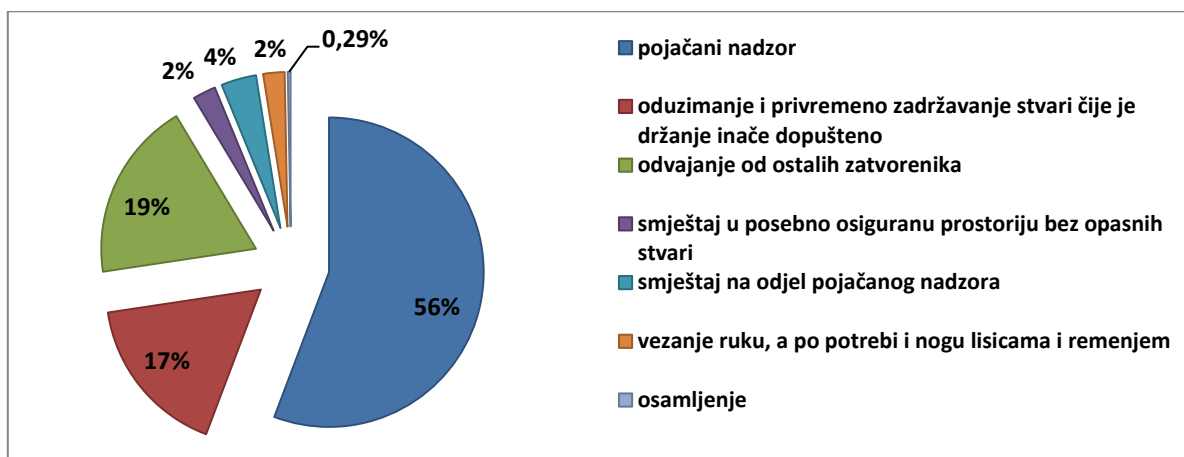

U odnosu na 2020. godinu, ukupan broj određenih posebnih mjera održavanja reda i sigurnosti tijekom 2021. godine u porastu je za 32 izvršene mjere, odnosno 2021. godine posebna mjera održavanja reda i sigurnosti primijenjena je prema svakoj petoj osobi lišenoj slobode.

Posebna mjera održavanja reda i sigurnosti – pojačani nadzor, podrazumijeva češće motrenje osobe lišene slobode tijekom obavljanja dnevnih aktivnosti i noću. Odvajanje od ostalih osoba lišenih slobode izvršava se smještajem osobe lišene slobode u jednokrevetnu sobu najdulje do trideset dana. Tijekom izvršavanja ove mjere osoba lišena slobode sudjeluje u svim aktivnostima utvrđenim pojedinačnim programom izvršavanja kazne zatvora, a koje se mogu provoditi u prostoriji u kojoj je osoba lišena slobode smještena. Smještaj na odjel pojačanog nadzora može se odrediti samo u zatvorenim kaznionicama, odnosno zatvorima, mjera se obvezno preispituje svaka tri mjeseca, a određuje ju upravitelj. Osamljenjem se zatvoreniku onemogućuje veza s drugim zatvorenicima izdvajanjem iz skupnog načina izdržavanja kazne zatvora i zajedničkih aktivnosti, a primjenjuje se prema zatvorenicima koji svojim postupcima ozbiljno ugrožavaju sigurnost kaznenog tijela.

Pojačani nadzor je posebna mjera održavanja reda i sigurnosti s najvećim udjelom u 2021. godini (56%), dok je mjera osamljenja u 2021. godini primijenjena 7 puta (0,29 %).

Slika 29. Posebne mjere održavanja reda i sigurnosti prema vrsti, broju i postotku provođenja u 2021. godini

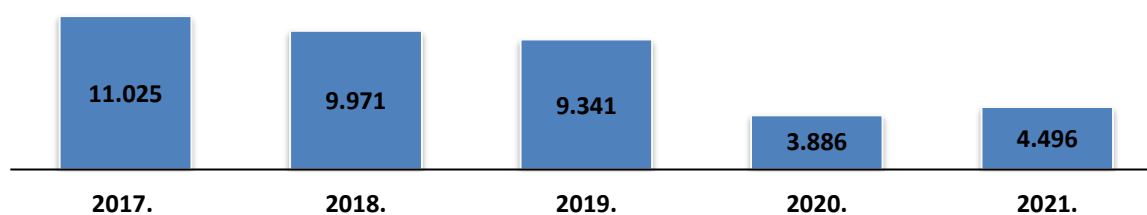

2.4. Testiranje osoba lišenih slobode na prisutnost alkohola u organizmu te na prisutnost droga, psihotropnih tvari i lijekova koji utječu na psihofizičke sposobnosti

Testiranja osoba lišenih slobode na prisutnost alkohola u organizmu te na prisutnost droga, psihotropnih tvari i lijekova koji utječu na psihofizičke sposobnosti provode se prema pravilima medicinske struke, a osobu lišenu slobode se može u svako doba testirati. Najčešće se testiranja provode kao ciljane, po uočenoj potrebi i procjeni, a obavljaju se i redovna kod dolaska osobe lišene slobode u kaznionicu ili zatvor s korištenja pogodnosti izlaska i prilikom samostalnog javljanja zatvorenika na izdržavanje kazne zatvora. Nadalje, riječ je preventivnom djelovanju kojim se nastoji onemogućiti unos, konzumacija i eventualna zlouporaba alkohola, droga, psihotropnih tvari i lijekova koji utječu na psihofizičke sposobnosti, uz istovremeno djelovanje u poduzimanju odgovarajućih zdravstvenih, tretmanskih i sigurnosnih mjera.

Tijekom 2021. godine izvršeno je 4496 testiranja osoba lišenih slobode na prisutnost alkohola, droga, psihotropnih tvari i lijekova koji utječu na psihofizičke sposobnosti.

Slika 30. Ukupan broj obavljenih testiranja osoba lišenih slobode na prisutnost alkohola, droga, psihotropnih tvari i lijekova koji utječu na psihofizičke sposobnosti u razdoblju od 2017. do 2021. godine

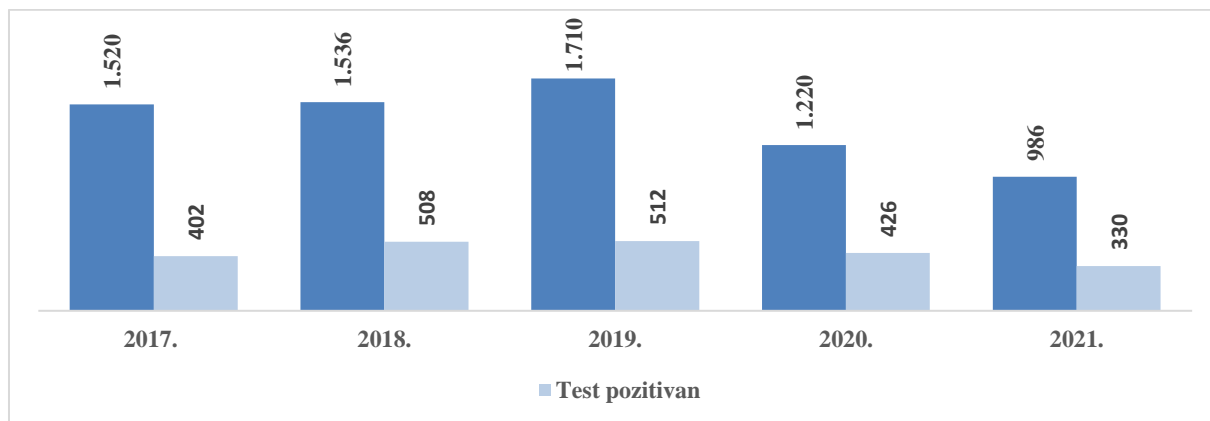

Od ukupnog broja testiranih, 361 osoba lišena slobode bila je pozitivna na alkohol, drogu, psihotropne tvari i lijekove koji utječu na psihofizičke sposobnosti. Slučajevi pozitivnih rezultata na testu vezani su uz prijam osoba lišenih slobode po određivanju istražnog zatvora - privođenje, samostalnog javljanja na izdržavanje kazne zatvora i povratka u kazneno tijelo s korištenja pogodnosti izlaska iz kaznionice ili zatvora.

U 2021. godini ukupno je izvršeno 986 testiranja osoba lišenih slobode na prisutnost droga, psihotropnih tvari i lijekova koji utječu na psihofizičke sposobnosti od čega je pozitivnih na testu bilo ukupno 330.

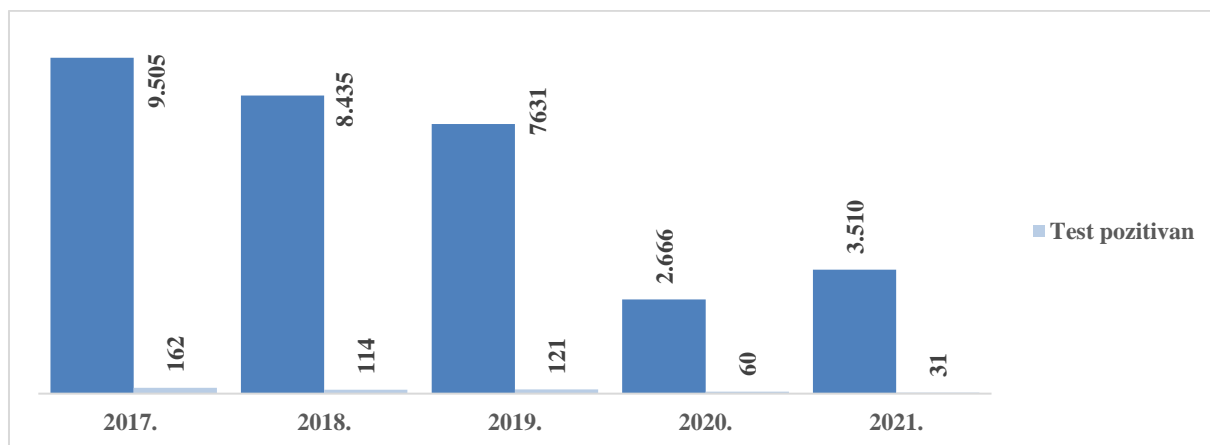
Najveći broj pozitivnih rezultata na testu se odnosi na zlouporabu propisane medicinske terapije osoba lišenih slobode u kaznenom tijelu, a ostali dio na zaprimanje istražnih zatvorenika, javljanje osuđenika na izdržavanje kazne zatvora, povratak zatvorenika u kazneno tijelo s korištenja pogodnosti izlaska i drugo.

Slika 31. Ukupan broj obavljenih testiranja osoba lišenih slobode na prisutnost droga, psihotropnih tvari i lijekova koji utječu na psihofizičke sposobnosti u razdoblju od 2017. do 2021. godine

Tijekom 2021. godine obavljeno je 3510 testiranja na prisutnost alkohola u organizmu, od čega je 31 osoba lišena slobode bila pozitivna na testu.

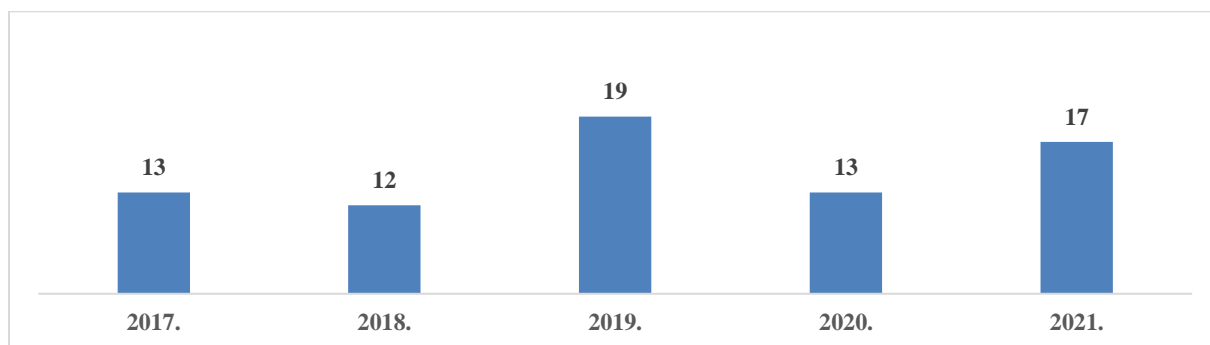
Slika 32. Ukupan broj obavljenih testiranja osoba lišenih slobode na prisutnost alkohola u organizmu u razdoblju od 2017. do 2021. godine

2.5. Samoubojstva i smrti osoba lišenih slobode

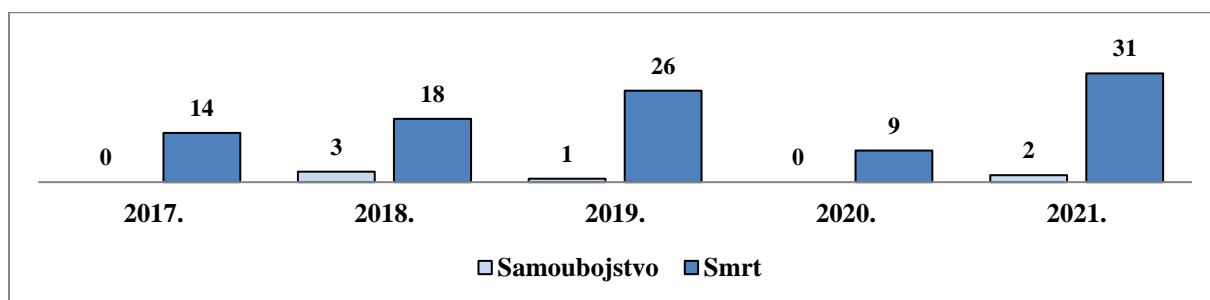
Broj evidentiranih pokušaja samoubojstva osoba lišenih slobode u 2021. godini povećao se u odnosu na 2020. godinu, odnosno evidentirano je 17 takvih rizičnih oblika ponašanja osoba lišenih slobode u 2021. godini, dok ih je u 2020. godini evidentirano ukupno 13.

Slika 33. Broj pokušaja samoubojstva u razdoblju od 2017. do 2021. godine

Broj smrtnih slučajeva osoba lišenih slobode u 2021. godini povećao se za 22 slučaja u odnosu na 2020. godinu, s obzirom da je u 2021. godini evidentiran ukupno 31 smrtni slučaj (od čega 2 samoubojstva, 24 potvrđene prirodne smrti, 2 slučaja predoziranja medikamentima, dok se u 3 slučaja čeka obdukcijски nalaz), naspram 9 evidentiranih smrtnih slučajeva u 2020. godini.

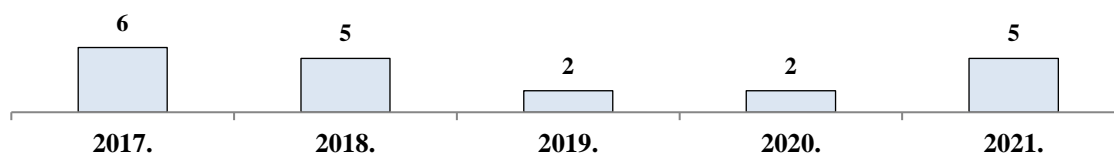
Slika 34. Broj samoubojstva i smrti u razdoblju od 2017. do 2021. godine

2.6. Pokušaj bijega i bjegovi

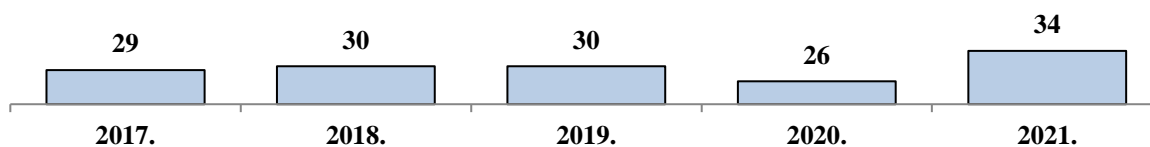
Tijekom 2021. godine evidentirano je ukupno 5 pokušaja bjegova osoba lišenih slobode, što je povećanje u odnosu na 2 evidentirana pokušaja bijega u 2020. godini. Dva pokušaja bijega evidentirana su u Odgojnom zavodu u Požezi te po jedan u Zatvoru u Bjelovaru, Zatvoru u Osijeku i Zatvoru u Zagrebu.

Slika 35. Broj pokušaja bjegova u razdoblju od 2017. do 2021. godine

Prema Zakonu o izvršavanju kazne zatvora bijegom se smatra svako udaljenje iz kaznonice odnosno zatvora bez odobrenja, kao i svaki nepovratak s korištenja pogodnosti izvan kaznonice odnosno zatvora te izvanrednog izlaska u trajanju duljem od 24 sata. Tijekom 2021. godine evidentirana su ukupno 34 slučaja bijega osoba lišenih slobode.

Slika 36. Ukupan broj bjegova, udaljenja i nepovratka s prekida kazne u razdoblju od 2017. do 2021. godine

Na slici je prikazan ukupan broj izvršenih bjegova i udaljenja iz svih uvjeta (zatvoreni, poluotvoreni, otvoreni, tijekom sprovođenja te onih koji odgovaraju poluotvorenim ili otvorenim uvjetima) te slučajevi nepovratka zatvorenika s prekida kazne i slučajevi zlouporaba pogodnosti izlaska, sukladno zakonskoj definiciji. Kada se govori o bjegovima iz uvjeta koji odgovaraju poluotvorenim ili otvorenim uvjetima, pod njih svrstavamo situacije koje su vezane uz boravak zatvorenika izvan kaznenog tijela ili u vanjskom krugu kaznenog tijela, a gdje se zatvorenik nalazi radi obavljanja određenih radnih aktivnosti i postojanja ili nepostojanja neposrednog nadzora službenika pravosudne policije.

Od klasičnih bjegova, evidentiran je jedan bijeg iz zatvorenih uvjeta, u Kaznionici u Požegi, tri bijega iz poluotvorenih uvjeta ili uvjeta koji odgovaraju poluotvorenim uvjetima - u Kaznionici u Lepoglavi (2) te Odgojnom zavodu u Turopolju (1).

Dok ostali bjegovi otpadaju na zlouporabu pogodnosti izlaska i ne povratak s odobrenog prekida izvršavanja kazne zatvora, dok bjegova tijekom sprovođenja nije bilo.

Slika 37. Struktura bjegova s obzirom na uvjete u kojima su izvršeni, tijekom 2021. godine

Tijekom 2021. godine, od ukupnog broja bjegova (34), jedan je vezan uz maloljetnike na izvršavanju završne odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod (Odgojni zavodu u Turopolju), a 33 uz zatvorenike (Kaznionica u Glini – 6, Kaznionica u Lepoglavi – 6, Kaznionica u Lipovici-Popovači -1, Kaznionica u Požegi – 3, Zatvor u Puli-Pola – 4, Zatvor u Splitu – 7, Zatvor u Šibeniku – 1, Zatvor u Zagrebu – 5).

Slika 38. Udio u izvršenim bjegovima (udaljenjima), odnos osobe lišene slobode – maloljetnici na izvršavanju odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod, 2021. godina

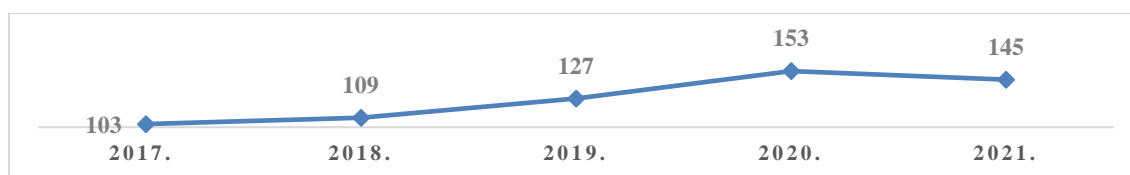

2.7. Ostali čimbenici sigurnosnih rizika

Kriterij za određivanje broja samoozljeđivanja nije broj osoba lišenih slobode koji su si nanijeli ozljede, već je prikazan ukupan broj izvršenih samoozljeđivanja.

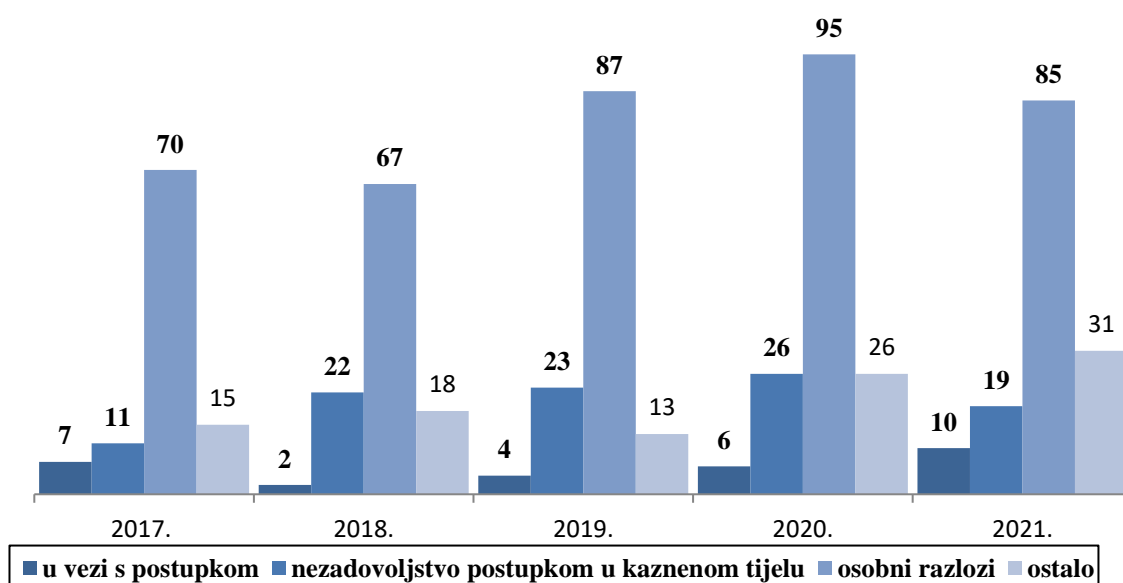
Broj slučajeva samoozljeđivanja u 2021. godini u odnosu na broj osoba lišenih slobode tijekom godine i dalje je u postotku nizak (1,20%) kao i 2020.godine (1,31%).

Slika 39. Ukupan broj samoozljeđivanja osoba lišenih slobode u razdoblju od 2017. do 2021. godine

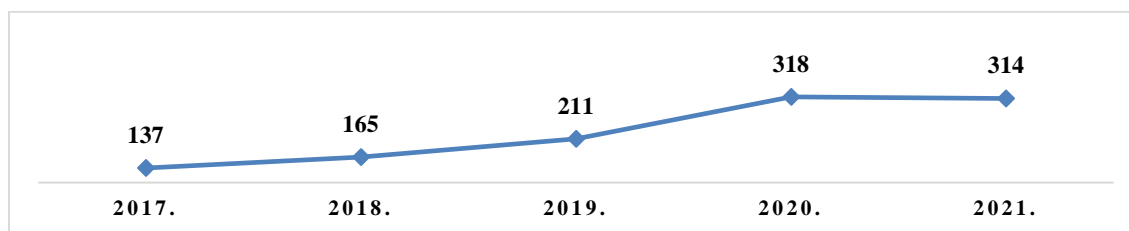
Razloge izvršenja samoozljeđivanja osoba lišenih slobode pratimo kroz četiri opće kategorije, a tijekom 2021. godine, najveći udio vezan je uz razloge osobne prirode (85 slučajeva).

Slika 40. Razlozi samoozljeđivanja osoba lišenih slobode u razdoblju od 2017. do 2021. godine

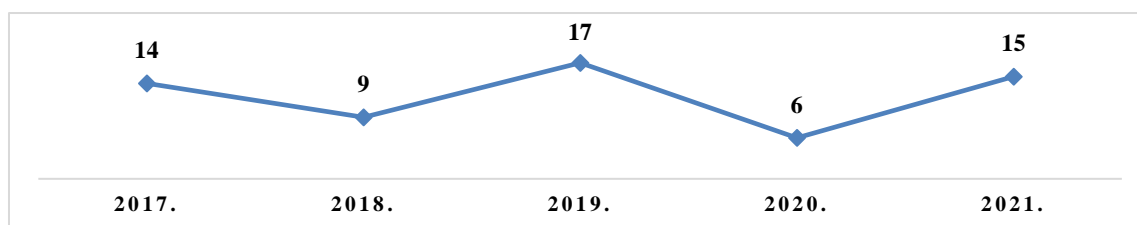
U odnosu na 2020. godinu, podaci za 2021. godinu pokazuju blago smanjenje ukupnog broja odbijanja zatvorske hrane za 4 slučaja (314 slučajeva naspram 318 slučajeva u 2020. godini).

Slika 41. Odbijanja zatvorske hrane u razdoblju od 2017. do 2021. godine

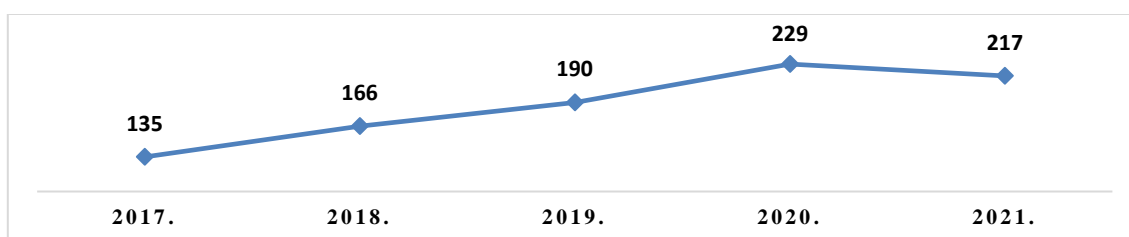
U odnosu na 2020. godinu, tijekom 2021. godine evidentirano je povećanje broja kaznenih djela zatvorenika tijekom izdržavanja kazne zatvora, i to za 9 slučajeva. Ukupno je u 2021. godini počinjeno 15 kaznenih djela zatvorenika tijekom izdržavanja kazne zatvora.

Slika 42. Kaznena djela tijekom izdržavanja kazne zatvora u razdoblju od 2017. do 2021. godine

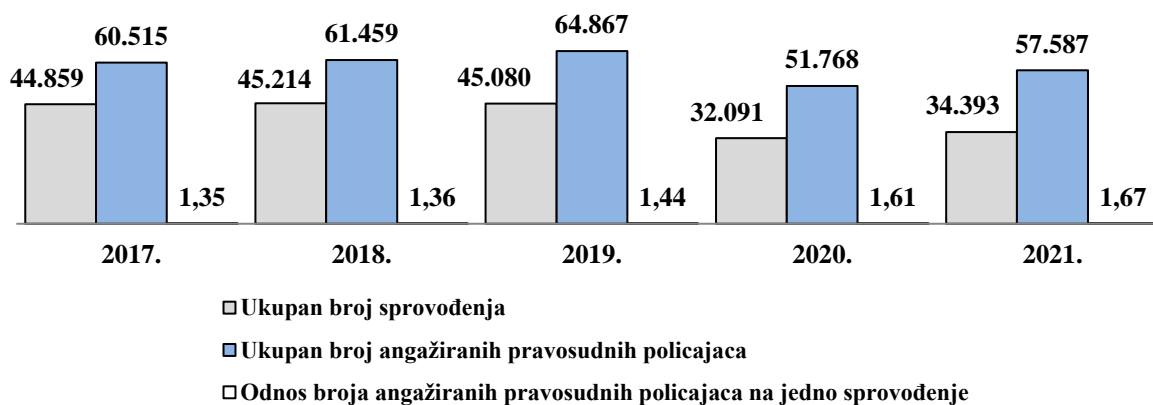
Značajan pokazatelj sigurnosnih prilika u kaznenim tijelima je broj tjelesnih sukoba između osoba lišenih slobode. U 2021. godini evidentirano je ukupno 217 slučajeva tjelesnih sukoba osoba lišenih slobode, što je za 12 slučajeva manje naspram broja tjelesnih sukoba u 2020. godini.

Slika 43. Tjelesni sukobi između osoba lišenih slobode u razdoblju od 2017. do 2021. godine

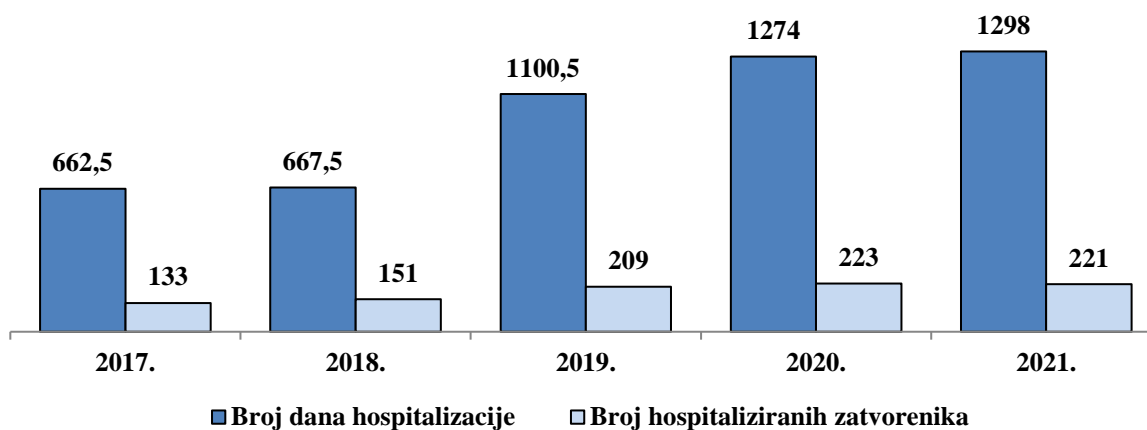
Ukupan broj obavljenih sprovođenja osoba lišenih slobode u 2021. godini po različitim osnovama veći je u odnosu na 2020. godinu te je i dalje iznimno visok. Poslove sprovođenja osoba lišenih slobode možemo promatrati kao jedan od sigurnosno najzahtjevnijih poslova osiguranja u kaznenim tijelima, ponajprije zbog mogućnosti pojavnosti mnogih oblika incidentnih događaja i potrebe osiguravanja odgovarajućeg koncepta sigurnosti u promjenjivim (vanjskim) uvjetima. U odnosu na prethodne godine vidljiv je porast pokazatelja – odnos broja angažiranih službenika pravosudne policije na jedno sprovođenje iznosio je 1,67 u 2021. godini. Napominjemo da taj odnos od 1,67 službenika pravosudne policije na jedno sprovođenje nije dostatan, stvarna potreba je bitno drugačija.

Slika 44. Ukupan broj sprovođenja osoba lišenih slobode izvan kaznenih tijela u razdoblju od 2017. do 2021. godine

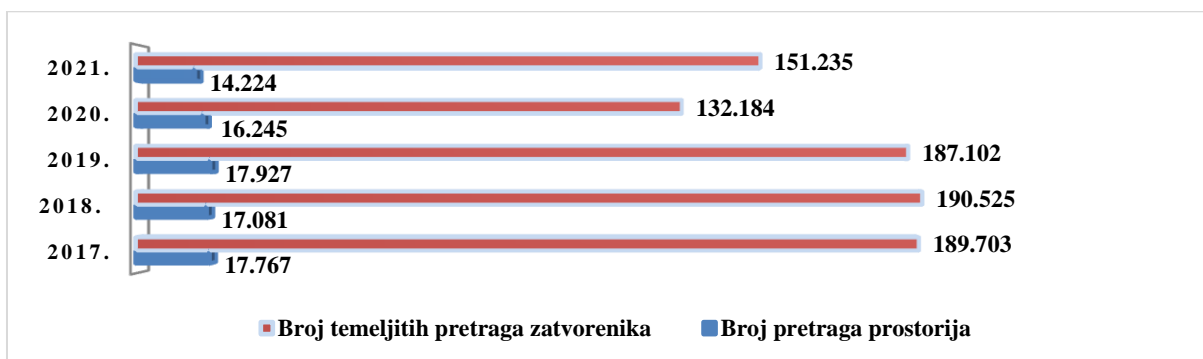
Osiguranje i nadzor osoba lišenih slobode na liječenju u vanjskim bolnicama, zahtjevan je i složen posao, iz razloga što uključuje 24-satni angažman službenika koji poslove obavljaju u iznimno zahtjevnim uvjetima te potrebe osiguranja, u pravilu, sigurnosnog koncepta koji odgovara zatvorenim uvjetima.

Slika 45. Ukupan broj osoba lišenih slobode na liječenju u vanjskim bolnicama i ukupan broj dana liječenja u razdoblju od 2017. do 2021. godine

Radi održavanja potrebne razine sigurnosti i onemogućavanja dolaženja u posjed i korištenja nedopuštenih stvari i tvari u kaznenim tijelima svakodnevno se obavljaju temeljite pretrage osoba, pretrage prostorija i prostora gdje osobe lišene slobode borave ili se kreću te veliki broj djelomičnih pretraga osoba lišenih slobode. Ove pretrage obavljaju se i kod ulaza posjetitelja u kazneno tijelo, također se obavljaju i pretrage vozila koja ulaze ili izlaze iz kaznenog tijela i drugo. Svakodnevno obavljanje pretraga od iznimne je važnosti za osiguravanje potrebnih sigurnosnih uvjeta, čime se neposredno utječe i na održivost sustava sigurnosti. U 2021. godini vidljiv je porast broja temeljitih pretraga osoba lišenih slobode u odnosu na 2020. godinu, dok je broj pretraga prostorija drugu godinu u nizu manji u odnosu na prethodnu godinu.

Slika 46. Broj obavljenih temeljitih pretraga prostorija i osoba lišenih slobode u razdoblju od 2017. do 2021. godine

U tablici su prikazani podaci o pronađenim nedopuštenim stvarima i tvarima kod pokušaja unosa u kazneno tijelo i u kaznenom tijelu.

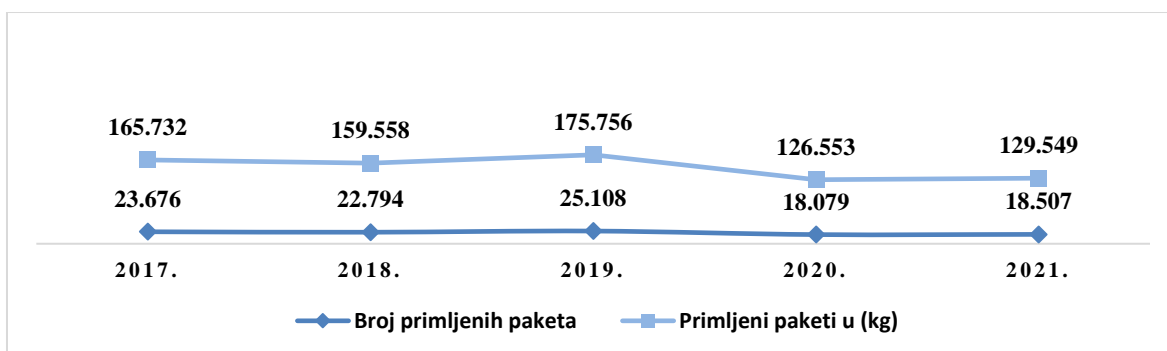
Tablica 19. Pronađene nedopuštene stvari i tvari u razdoblju od 2017. do 2021. godine

VRSTA STVARI I TVARI	Godina					
	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	
mobitel	31	32	29	38	56	
pila	1	1	2	0	0	
nož i sl.	8	1	5	2	0	
vrsta i količina droge u gramima	heroin	0,32	0,00	1,60	0,00	1,60
	kokain	0,80	1,80	2,60	0,00	6,60
	kanabis	47,69	50,79	44,44	50,38	51,61
	ecstasy (kom.)	0	2	1	0	163
	ostalo	11,32	32,90	11,10	44,96	20,93

Broj pronađenih tableta kod osoba lišenih slobode, između ostalog, u neposrednoj je vezi sa zlouporabom ordinirane terapije od strane zatvorskog liječnika. Provođenjem odgovarajućih mjera nastoji se suzbiti ovakav vid ponašanja osoba lišenih slobode.

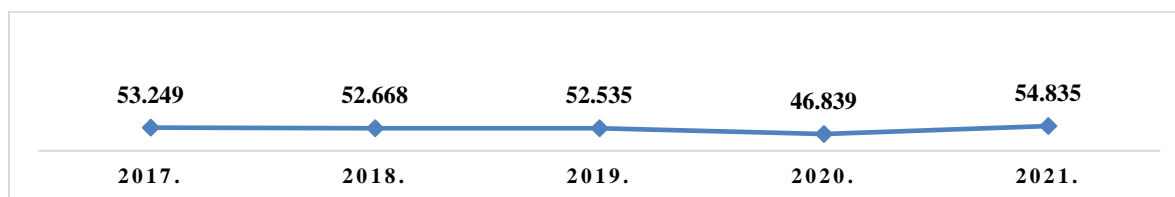
Opseg poslova vezano uz pakete koje su primili osobe lišene slobode u 2021. godini, u odnosu na 2020. godinu, povećan je za 428 primljena paketa. Ulazak posjetitelja, kao i prijem paketa i pošiljaka, predstavlja određeni sigurnosni rizik u pogledu mogućnosti unosa nedopuštenih stvari i tvari u kazneno tijelo. Iz tog razloga, kako bi se osigurali odgovarajući sigurnosni uvjeti, kod ulaska u kazneno tijelo obavljaju se pretrage, sukladno propisima.

Slika 47. Broj primljenih paketa u razdoblju od 2017. do 2021. godine

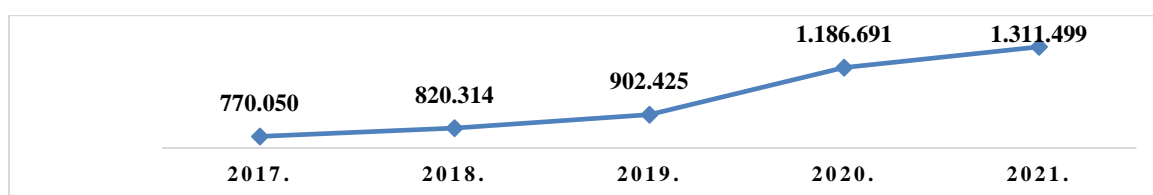
Ukupan broj pisama koje su primili osobe lišene slobode u 2021. godini veći je za 7996 pisama u odnosu na 2020. godinu.

Slika 48. Broj primljenih pisama u razdoblju od 2017. do 2021. godine

Ukupan broj obavljenih telefonskih razgovora osoba lišenih slobode u 2021. godini, u odnosu na 2020. godinu, veći je za 10,51%.

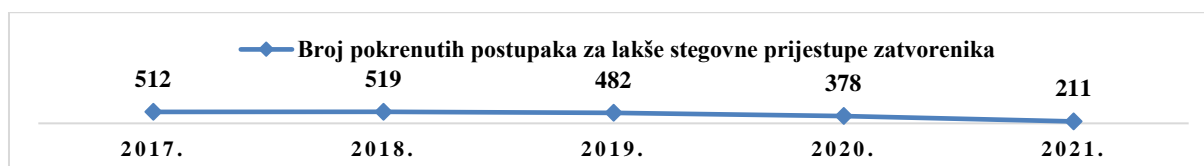
Slika 49. Broj telefonskih razgovora osoba lišenih slobode u razdoblju od 2017. do 2021. godine

2.8. Stegovni prijestupi

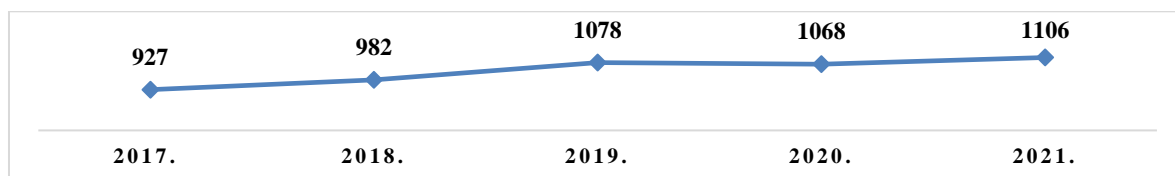
Tijekom 2021. godine pokrenuto je 211 postupaka za lakše stegovne prijestupe zatvorenika, što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 167 postupaka.

Slika 50. Broj pokrenutih stegovnih postupaka za lakše stegovne prijestupe zatvorenika u razdoblju od 2017. do 2021. godine

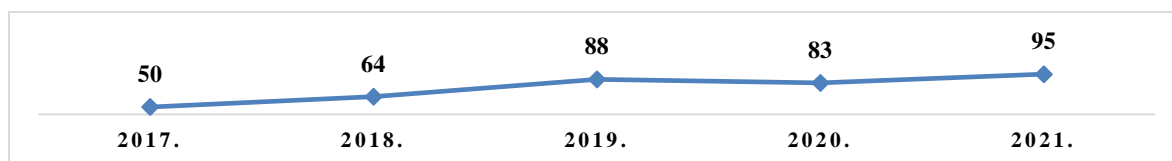
Također, tijekom 2021. godine pokrenuto je i 1106 stegovnih postupaka zbog težih stegovnih prijestupa zatvorenika, što je u odnosu na prethodnu godinu za 38 postupaka više.

Slika 51. Broj pokrenutih stegovnih postupaka za teže stegovne prijestupe zatvorenika u razdoblju od 2017. do 2021. godine

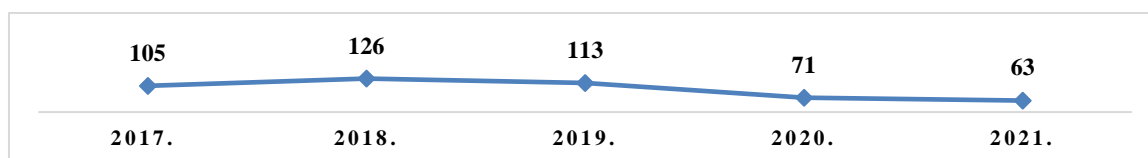
Ukupan broj predloženih stegovnih postupaka za stegovne prijestupe istražnih zatvorenika u 2021. godini iznosi 95, naspram 83 predložena stegovna postupka u 2020. godini.

Slika 52. Broj predloženih stegovnih postupaka za stegovne prijestupe istražnih zatvorenika u razdoblju od 2017. do 2021. godine

Broj pokrenutih stegovnih postupaka za stegovne prijestupe maloljetnika tijekom 2021. godine smanjen je za 8 pokrenutih postupaka u odnosu na 2020. godinu.

Slika 53. Broj pokrenutih stegovnih postupaka za stegovne prijestupe maloljetnika u razdoblju od 2017. do 2021. godine

2.9. Zaključak - ocjena stanja sigurnosti

Uzimajući u obzir sve elemente koji proizlaze iz praćenja stanja i rada te njihovom usporedbom s proteklim razdobljima, stanje sigurnosti može se ocijeniti kao dobro. U svim kaznenim tijelima osigurani su stabilni sigurnosni uvjeti.

U prilog toj tvrdnji, svakako idu i evidentirane vrijednosti rezultata praćenih kategorija koje su na razini ili ispod razine višegodišnjih prosjeka, a što proizlazi iz usporedbe promatranih pokazatelja u svim prethodnim godinama.

Ovdje valja napomenuti kako su, uslijed pandemije izazvane koronavirusom, kod određenih rezultata praćenih kategorija (sprovođenja, pretrage, posjete osobama lišenim slobode) u 2020. i 2021. godini evidentirane nespecifične manje vrijednosti u odnosu na godine koje su prethodile pandemiji.

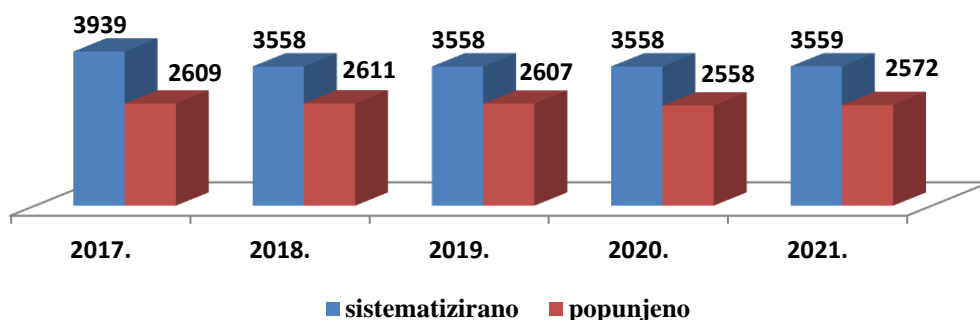
Uz multidisciplinarni pristup u sagledavanju svih potreba te daljnji razvoj, nadogradnju i primjenu svih odgovarajućih tehničkih elemenata zaštite, neizostavan dio je i kontinuirano ulaganje u stručno osposobljavanje službenika svih razina i kvalitetno upravljanje razvojem ljudskih potencijala.

3. ZAPOSLENICI KAZNIONICA, ZATVORA, ODGOJNIH ZAVODA I CENTARA UPRAVE ZA ZATVORSKI SUSTAV I PROBACIJU

3.1. Popunjenost sistematiziranih radnih mjesta

Na dan 31. prosinca 2021. godine u kaznionicama, zatvorima, odgojnim zavodima i centrima ukupno je 3559 sistematiziranih radnih mjesta, a popunjeno 2572, što je popunjenost od 72,27 %.

Slika 54. Ukupan broj izvršitelja sistematiziranih i popunjenih radnih mjesta na dan 31. 12. 2021. godine u razdoblju od 2017. do 2021. godine

Tablica 20. Ukupan broj izvršitelja sistematiziranih i popunjenih radnih smjesta Uprave za zatvorski sustav prema ustrojstvenim jedinicama kaznonica, zatvora, odgojnih zavoda i centara, na dan 31.12.2021. godine

UPRAVA ZA ZATVORSKI SUSTAV	sistematizirano	popunjeno		ukupno popunjeno
		M	Ž	
Izvan ustrojstvene jedinice (upravitelji, pomoćnici upravitelja)	48	36	7	43
Upravni poslovi	212	39	87	126
Osiguranje	1984	1393	165	1558
Tretman (+ CZD u Zg)	351	50	189	239
Rad i strukovna izobrazba zatvorenika/maloljetnika	361	163	46	209
Financijsko-knjigovodstveni poslovi	381	88	173	261
Zdravstvena zaštita osoba lišenih slobode	206	54	77	131
Centar za izobrazbu	16	1	4	5
UKUPNO	3559	1824	748	2572

U svim odjelima kaznonica, zatvora, odgojnih zavoda i centara postoje upražnjena sistematizirana radna mjesta što zaposlenicima otežava obavljanje poslova izvršavanja kazne zatvora.

3.2.Privremena nesposobnost za rad zaposlenika

Tijekom 2021. godine zbog bolovanja s posla je izostalo 1750 zaposlenika (državnih službenika i namještenika), odnosno 410 zaposlenika više nego u odnosu na 2020. godinu što je porast od 23,42%.

Slika 55. Bolovanja zaposlenika u razdoblju od 2017. do 2021. godine

Od ukupnog broja zaposlenika na bolovanju bilo je 1203 muškaraca i 547 žena. Prosjek trajanja bolovanja (u mjesecima) zaposlenika - muškaraca iznosi 1,173 dok prosjek zaposlenica iznosi 1,504.

3.3. Izobrazba službenika

Svi državni službenici, pa tako i državni službenici Uprave za zatvorski sustav i probaciju, dužni su kontinuirano usavršavati svoje stručne sposobnosti i vještine, usvajanjem novih znanja i vještina te ih trajno unaprjeđivati, kako bi mogli kvalitetnije obavljati radne zadaće i biti učinkovitiji, u skladu sa zahtjevima posla, čime se ujedno postiže veće zadovoljstvo u obavljanju poslova te u konačnici veća učinkovitost zatvorskog i probacijskog sustava.

Stručna izobrazba službenika provodi se u Centru za izobrazbu, ali i drugim učilištima, kao primjerice u Državnoj školi za javnu upravu, Ministarstvu unutarnjih poslova i dr. Službenici se educiraju i kroz različite seminare, konferencije, radionice i druge oblike izobrazbe vezane uz radna mjesta i struku. Zbog specifičnosti rada sa zatvorenicima, maloljetnicima i osuđenima, u Centru za izobrazbu provode se posebni programi izobrazbe državnih službenika raznovrsnih struka koji su prijeko potrebni zatvorskome sustavu.

Tijekom 2021. godine održana su tri temeljna tečaja 36., 37. i 38., te većim dijelom i 39. za službenike Odjela osiguranja u kaznionicama i zatvorima Uprave za zatvorski sustav i probaciju.

U organizaciji Centra za izobrazbu, odnosno u suradnji s Centrom, tijekom 2021. godine, provedeni su i drugi programi izobrazbe njih 29, od kojih je 19 provedeno *online*. Ukupno je 923 zatvorskih službenika pohađalo tečajeve i druge programe izobrazbe. U cilju provođenja različitih programa ostvareno je 2062 noćenja u Centru za izobrazbu.

Nezaobilazna komponenta implementacije jedinstvenog sustava za zatvorsku administraciju (ZPIS) je priprema i obuka službenika za rad kroz provođenje odgovarajućih izobrazbi za usvajanje potrebnih znanja. U tom smislu, prema sustavnom planu i programu potpune implementacije IT sustava, u kaznenim tijelima i Centru za izobrazbu tijekom 2021. godine kontinuirano su se organizirale i provodile informatičke radionice usmjerene na edukaciju korisnika iz svih organizacijskih jedinica.

3.4. Suradnja s pravobraniteljskim uredima

Tijekom 2021. godine nastavljena je suradnja sa sva četiri pravobraniteljska ureda u Republici Hrvatskoj tijekom provedbe temeljnog tečaja budući da je ocijenjeno kako se time znatno podiže razina ukupnih kompetencija za rad službenika pravosudne policije u kaznenim tijelima. Nastavljena je i prije započeta suradnja sa Uredom pravobraniteljice za ravnopravnost spolova tijekom provedbe izobrazbe „Prava i specifičnosti rada sa transspolnim, transrodnim i rodno nenormativnim osobama“.

3.5. Psihološka potpora zaposlenicima zatvorskog sustava i probacije

Službenici i namještenici zatvorskog sustava i probacije tijekom obavljanja posla mogu biti izloženi visoko stresnim i potencijalno traumatskim događajima. Psihološku potporu službenicima i namještenicima pruža Odjel za psihološku potporu službenicima zatvorskog sustava i probacije. Odjel rukovodi i koordinira radom Tima za psihološke krizne intervencije

(sastavljen od stručnjaka, službenika Uprave za zatvorski sustav i probaciju) koji se aktivira u slučaju potrebe za pružanjem psihološke potpore većem broju službenika ili namještenika.

Tijekom 2021. godine psihološku potporu je zatražilo i dobilo ukupno 74 službenika i namještenika Uprave za zatvorski sustav i probaciju i troje službenika Uprave za organizaciju pravosuđa, Sektora osiguranja pravosudnih tijela. Sa četiri službenika je provedeno psihologijsko savjetovanje vezano uz prevenciju ovisnosti i zlorabu alkohola na radnom mjestu. Početkom godine naglasak je stavljen na aktivnosti vezane uz ublažavanje posljedica potresa na području Sisačko-moslavačke županije.

Uz obilazak terena (Kaznionice u Glini, Zatvora u Sisku, Probacijskog ureda u Sisku i Kaznionice u Turopolju) i pružanja psihološke potpore vezane uz posljedice potresa, za službenike i namještenike s područja zahvaćenog potresom izrađen je i dostavljen letak „Psihološka potpora službenicima u suočavanju s posljedicama potresa“. Za sve službenike i namještenike Uprave za zatvorski sustav i probaciju izrađen je i dostavljen edukativni materijal „Suočavanje s psihološkim posljedicama velikih nesreća i katastrofa“, a za rukovoditelje je izrađen i dostavljen letak „Psihologija kriznog upravljanja i ublažavanje psihičkog stresa“.

U svrhu prevencije psihičkog stresa i promicanja tjelesne aktivnosti za službenike zatvorskog sustava i probacije izrađen je i dostavljen edukativni materijal „Psihički stres i tjelesna aktivnost“ (ožujak 2021.).

Odjel za psihološku potporu službenicima zatvorskog sustava i probacije je bio nositelj aktivnosti prigodnog obilježavanja Svjetskog dana prevencije suicida, te obilježavanja Europskog tjedna mobilnosti. Također je bio aktivno uključen u izradu i provedbu Programa izobrazbe polaznika Temelnog tečaja pravosudne policije, Programa za edukaciju novoprimljenih službenika i namještenika, te aktivno sudjeluje u Projektu jačanje suradnje između zatvorskog sustava i probacije.

3.6.Suradnja sa sindikatima

U zatvorskom sustavu djeluje osam sindikata, sa ukupno 2.036 članova i to :

- Sindikat pravosudne policije Hrvatske koji je najbrojniji sa 38,99% službenika članova,
- Sindikat državnih i lokalnih službenika i namještenika RH sa 21,62% službenika članova,
- Sindikat policije RH sa 14,24% službenika članova
- Nezavisni sindikat djelatnika MUP-a sa 2,32% službenika članova,
- Nezavisni sindikat pravosudne policije sa 1,04% službenika članova
- Sindikat medicinskih sestara/tehničara sa 0,50% službenika članova
- HR liječnički sindikat sa 0,04% službenika članova.

Sa svim navedenim sindikatima održava se stalna suradnja u odnosu na pitanja određena Kolektivnim ugovorom za državne službenike te je obavljena komunikacija i korespondencija vezano uz donošenje nove Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva pravosuđa i uprave i Pravilnika o unutarnjem redu Ministarstva pravosuđa i uprave.

3.7. Žalbe Odboru za državnu službu

Odboru za državnu službu tijekom 2021. godine podneseno je ukupno 45 žalbi službenika kaznenih tijela na rješenja kojima je odlučeno o njihovim pravima i obvezama iz državne službe.

3.8. Prestanak državne službe

Tijekom 2021. godine, u ustrojstvenim jedinicama Uprave za zatvorski sustav i probaciju Ministarstva pravosuđa i uprave, državna služba prestala je za sto i osam (108) službenika, od kojih je četrdeset i pet (45) žena i šezdeset i tri (63) muškaraca. Do prestanka državne službe došlo je iz sljedećih razloga:

- sporazumom – dvadeset i četiri (24) službenika,
- odlukom Službeničkog suda - nula (0) službenika,
- otkazom - pet (5) službenika,
- osudom za kazneno djelo - nula (0) službenika,
- smrću - četiri (4) službenika,
- sporazumnim premještanjem u drugo državno tijelo – dvanaest (12) službenika,
- ostvarivanjem prava na mirovinu –
  - a. prema općem propisu – dvadeset i četiri (24) službenika
  - b. prema posebnom propisu, temeljem rješenja ministra nadležnog za poslove pravosuđa i uprave – trideset i devet (39) službenika

4. IZVJEŠĆE O REZULTATIMA POSLOVANJA KAZNENIH TIJELA U RAZDOBLJU OD 1. SIJEČNJA DO 31. PROSINCA 2021. GODINE (KONSOLIDIRANO FINANCIJSKO IZVJEŠĆE)

4.1. Temeljno financijsko izvješće

Zbrojni rezultati poslovanja prema Izvještaju o prihodima i rashodima za razdoblje siječanj - prosinac 2021. godine iskazuju sljedeće osnovne karakteristike ostvarenja, i to:

4.1.1. Struktura poslovanja

PRIHODI IZ NADLEŽNOG PRORAČUNA ZA FINANCIRANJE	535.810.550 kuna
PRIHODI OD PRODAJE PROIZVODA I ROBA, TE PRUŽENIH USLUGA (AOP 120)	30.146.079 kuna
OSTALI PRIHODI I PRIMICI	17.106.114 kuna
A PRIHODI I PRIMICI UKUPNO (AOP 632)	583.062.743 kuna
B RASHODI I IZDACI UKUPNO (633)	588.256.283 kuna
VIŠAK PRIHODA I PRIMITAKA (AOP 634-3.303.550 kuna)	
MANJAK PRIHODA I PRIMITAKA.(AOP 635-8.497.090 kuna)	5.193.540 kuna
VIŠAK PP PRENESENI iz 2020.g.(AOP 636-8.762.814 kuna)	
MANJAK PP PRENESENI iz 2020.g.(AOP 637-8.772.470 kuna)	9.656 kuna
C RAZLIKA PRIHODA I PRIMITAKA	
VIŠAK PP ZA POKRIĆE U 2022.G. (AOP 638-3.949.543 kuna)	
MANJAK PP ZA POKRIĆE U 2022.G. (AOP 639-9.152.740 kuna)	5.203.196 kuna

Ad A/ Struktura ukupnih prihoda i primitaka (AOP 632) je sljedeća:

• Prihodi iz nadležnog proračuna za financiranje redovne djelatnosti proračunskih korisnika (AOP 128)	91,89%
• Prihodi od prodaje proizvoda i robe, te pruženih usluga (AOP 120)	5,17%
• Ostali prihodi i primici, od čega:	
- Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna (AOP 045)	1,99%
- Prihodi po posebnim propisima (AOP 101)	0,40%
- Prihodi od igara na sreću (AOP 031)	0,28%
- Ostali prihodi (AOP 134)	0,20%
- Prihodi od prodaje imovine (AOP 292)	0,03%
- Prihodi od donacija od pravnih i fizičkih osoba (AOP 123)	0,04%
- Prihodi od imovine (AOP 077)	0,01%

4.1.2. Struktura prihoda i primitaka

1) Iz strukture ukupnih prihoda i primitaka, vidljivo je dominantno učešće prihoda iz Državnog proračuna.

2) Prihodi od vlastite djelatnosti, nastaju kao prihodi od prodaje proizvoda i robe, te pruženih usluga. Osim naplaćenih prihoda od vlastite djelatnosti **30.146.079 kuna** (AOP 120), kaznena tijela ostvarila su i nenaplaćene, ali obračunate prihode u iznosu od 2.784.927 kn (AOP 290), pa ukupni prihodi iznose 32.931.006 kn. Navedeni prihodi odnose se prvenstveno na prihode ostvarene radom osoba lišenih slobode.

3) Ostali prihodi i primici odnose se na:

- pomoći od subjekata unutar općeg proračuna 11.583.421 kuna (AOP 045), što čine poticaji za poljoprivrednu proizvodnju, provođenje projekta za hrvatsku pismenost, pomoć za energetska obnova objekata,
- prihodi po posebnim propisima 2.339.109 kn (AOP 101), što čine naplate šteta od osiguranja, naplate troškova od osoba lišenih slobode (preprate), prihodi od rabata prodavaonice,
- naknade za priređivanje igara na sreću 1.630.937 kn (AOP 031),
- ostali prihodi se odnose na naplate štete od osoba lišenih slobode, sufinanciranje troškova, pristojbe i naknade po posebnim propisima i donacije.

Ad B/ Struktura rashoda poslovanja (AOP 633) je sljedeća:

• Rashodi za zaposlene (AOP 147)	435.312.897 kuna	74,00%
• Materijalni rashodi i zalihe (AOP 158-282+283)	137.276.204 kuna	23,34%
• Financijski rashodi (AOP 191)	401.382 kuna	0,07%
• Tekuće pomoći i ostali rashodi (AOP 219+258)	8.886.885 kuna	1,51%
• Rashodi za nabavu nefinancijske imovine (AOP 344)	6.378.915 kuna	1,08%
Ukupno rashodi i izdaci (AOP 633)	588.256.283 kuna	

4.1.3. Struktura rashoda poslovanja

1) Iz strukture rashoda dominantno je učešće rashoda za zaposlene, odnosno plaće, doprinosi, ostali rashodi za zaposlene.

2) Materijalne rashode čine rashodi za materijal i energiju, rashodi za usluge te ostali nespomenuti rashodi.

3) Preostalo su financijski rashodi, rashodi za nabavu nefinancijske imovine i ostali rashodi. Na dan 31. prosinac 2021. g ukupne **dospjele obveze** za rashode poslovanja (AOP 039) iznose **789.722 kn**, od toga su sve obveze za materijalne rashode (AOP 051).

Tablica 21. Rezultati poslovanja po godišnjem obračunu (u kunama) u razdoblju od 2017. do 2021. godine

REZULTATI POSLOVANJA ISKAZANI PO GODIŠNJEM OBRAČUNU (kn)	2017.g.	2018.g.	2019.g.	2020.g.	2021.g.
Prihodi iz DP za zaposlene (plaće i prijevoz)	371.761.652	394.970.208	412.745.886	429.026.685	450.904.270
Prihodi iz DP za tekuće rashode	68.458.526	72.641.628	72.800.519	83.318.306	84.960.280
Prihodi iz DP UKUPNO	440.220.178	467.611.836	485.546.405	512.344.991	535.810.550
Prihodi iz vlastite djelatnosti	32.689.996	32.675.285	33.854.581	30.061.599	30.146.079
Ostali prihodi	21.803.269	11.231.317	11.851.402	6.695.435	17.106.114
UKUPNO PRIHODI	494.713.443	511.518.438	531.252.388	549.102.025	583.062.743
UKUPNO RASHODI	491.256.205	506.391.869	535.812.167	541.695.709	588.256.283
Višak ili manjak prihoda	3.457.238	5.126.569	-4.559.779	7.406.316	5.193.540
Višak ili manjak prihoda preneseni iz prethodne godine	11.348.576	7.914.858	2.855.183	7.408.780	9.656
Višak ili manjak prihoda za pokriće u slijedećoj godini	7.891.338	2.788.289	7.414.962	2.464	5.203.196

Rezultat poslovanja za 2021.g., dobiva se iz razlike ukupnih prihoda (583.062.743 kuna) i ukupnih rashoda (588.256.283 kn), te ukazuju na manjak prihoda od **5.193.540 kuna**.

S obzirom na preneseni manjak prihoda iz 2020.g., **manjak prihoda** za pokriće u 2022.g., iznosi 5.203.196 kuna.

4.2. Izvješće o utrošenim sredstvima u kaznenim tijelima

Za izvršavanje kaznenopravnih sankcija i mjera, u promatranom razdoblju, utrošeno je:

Tablica 22. Ukupni rashodi za 2021. godinu

Vrsta rashoda	Ukupni rashodi (u kunama)	učešće u ukupnim rashodima (u postocima)
Plaće	329.938.368	57,54%
Ostali rashodi za zaposlene	16.035.006	2,80%
Doprinosi na plaće	89.339.523	15,58%
Službena putovanja	317.248	0,06%
Naknade za prijevoz	15.591.373	2,72%
Stručno usavršavanje	98.330	0,02%
Ostale naknade troškova zaposlenima	668	0,00%
Uredski materijal i ostali materijalni rashodi	4.474.831	0,78%
Materijal i sirovine	44.176.719	7,70%
Energija	24.009.588	4,19%
Materijal i dijelovi za tek. i inv. održavanje	4.309.315	0,75%
Sitni inventar i auto gume	1.010.457	0,18%
Službena radna i zaštitna odjeća i obuća	444.592	0,08%

Usluge telefona, pošte i prijevoza	1.464.550	0,26%
Usluge tekućeg i investicijskog održavanja	6.561.274	1,14%
Usluge promidžbe i informiranja	480.677	0,08%
Komunalne usluge	14.481.719	2,53%
Zakupnine i najamnine	36.812	0,01%
Zdravstvene i veterinarske usluge	2.339.499	0,41%
Intelektualne i osobne usluge	3.230.407	0,56%
Računalne usluge	18.216	0,00%
Ostale usluge (zakup i najam)	5.643.272	0,98%
Naknada troškova osoba izvan radnog odnosa	122	0,00%
Naknade za rad osoba lišenih slobode	7.719.558	1,35%
Premije osiguranja	420.193	0,07%
Reprezentacija	71.789	0,01%
Ostali nespomenuti rashodi (član i pris i nak)	812.761	0,14%
Financijski rashodi (neg teč raz i zat kam)	401.382	0,07%
Ukupno:	573.428.249	100,00%

Pomoći unutar općeg proračuna	7.250.0000
Tekuće donacije	1.636.885
PR-RAS AOP 146	582.315.134

U odnosu na ukupne, prethodno navedene rashode, prosječni trošak po osobi lišenoj slobode iznosi **426,16 kuna dnevno** što je za 1,5 % više u odnosu na razdoblje siječanj - prosinac 2020. godine.

Uzimajući u obzir samo direktne troškove zatvorenika, prosječni dnevni trošak po osobi lišenoj slobode **iznosi 52,67 kuna**, što je za 4 % više u odnosu na razdoblje siječanj - prosinac 2020. godine.

Nastavno dajemo prikaz po kaznionicama, zatvorima i odgojnim zavodima.

Tablica 23. Ukupni i direktni trošak po zatvoreniku za 2021. godinu

Rbr	KAZNENO TIJELO	UKUPNI TROŠAK		DIREKTNI TROŠAK		1 zaposleniku / xy po osobi lišenoj slobode
		Dnevno po osobi lišenoj slobode u kunama	INDEX odnos na prosjek	Dnevno po osobi lišenoj slobode u kunama	INDEX odnos na prosjek	
1.	Zatvorska bolnica u Zgb	714,58	168	68,81	131	1/0,93
2.	Kaznionica u Glini	307,92	72	46,38	88	1/2,00
3.	Kaznionica u Lepoglavi	455,35	107	58,19	110	1/1,23
4.	Kaznionica u Lip.-Popo.	558,96	131	87,64	166	1/0,81
5.	Kaznionica u Požegi	599,43	141	66,45	126	1/0,95
6.	Odgojni zavod u Požegi	687,37	161	40,85	78	1/0,64
7.	Kaznionica u Turopolju	636,98	149	45,68	87	1/0,71
8.	Odgojni zavod Turopolje	1.222,89	287	82,52	157	1/0,51

9.	Kaznionica u Valturi	961,17	226	56,19	107	1/0,52
10.	Zatvor u Bjelovaru	263,44	62	33,12	63	1/1,92
11.	Zatvor u Dubrovniku	413,15	97	35,10	67	1/1,12
12.	Zatvor u Gospiću	464,19	109	52,46	100	1/0,89
13.	Zatvor u Karlovcu	508,94	119	31,08	59	1/1,18
14.	Zatvor u Osijeku	284,27	67	34,43	65	1/1,84
15.	Zatvor u Požegi	433,55	102	44,59	85	1/1,06
16.	Zatvor u Puli - Pola	355,87	84	40,88	78	1/1,36
17.	Zatvor u Rijeci	318,01	75	41,08	78	1/1,94
18.	Zatvor u Sisku	0,00	0	0,00	0	1/1,36
19.	Zatvor u Splitu	313,96	74	43,46	83	1/1,72
20.	Zatvor u Šibeniku	370,42	87	43,17	82	1/1,40
21.	Zatvor u Varaždinu	335,55	79	35,51	67	1/1,62
22.	Zatvor u Zadru	409,28	96	44,93	85	1/1,14
23.	Zatvor u Zagrebu	367,43	86	69,32	132	1/1,58
	PROSJEČNO	426,16	100	52,67	100	1/1,33

Napominje se da je iskazani prosječni dnevni trošak po zatvoreniku u Kaznionicama u Požegi i Turopolju smanjen za prosječne troškove prehrane koji se odnose na maloljetnike u Odgojnim zavodima u Požegi i Turopolju, odnosno za isti je iznos povećan prosječni dnevni trošak po maloljetniku u Odgojnim zavodima u Požegi i Turopolju.

Korigirani su, također, i troškovi prehrane kod korisnika koji su bez naknade preuzeli prehranbene proizvode od drugih korisnika unutar zatvorskog sustava.

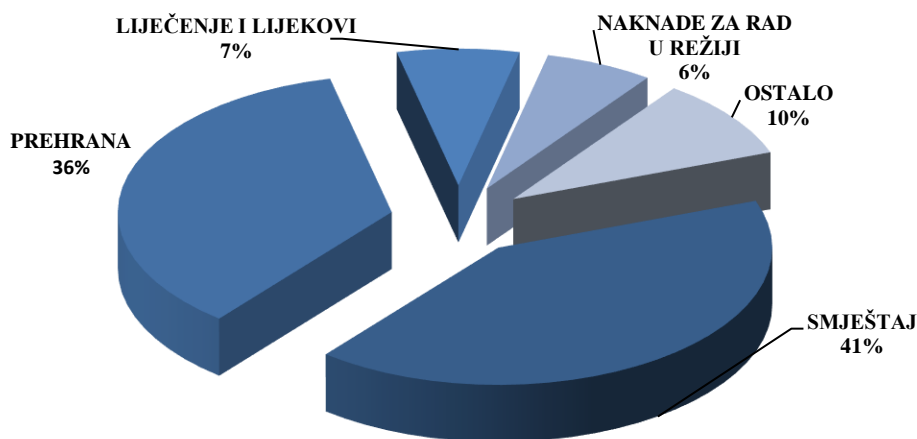
UKUPNI TROŠAK (u kunama)	2017.g.	2018.g.	2019.g.	2020.g.	2021.g.
	394,52	403,10	410,91	417,21	426,16

2021./2020.	2021./2017.
2,1%	8,0%

Struktura direktnih (dnevni) troškova po osobi lišenoj slobode je sljedeća:

smještaj (energenti)	41,39%	odnosno	21,80 kuna
prehrana	35,54%	odnosno	18,72 kuna
liječenje i lijekovi	7,21%	odnosno	3,80 kuna
naknade za rad u režiji	6,40%	odnosno	3,37 kuna
ostalo (pot.mat, prepr, sl.akt.)	9,46%	odnosno	4,98 kuna
UKUPNO:			52,67 kuna

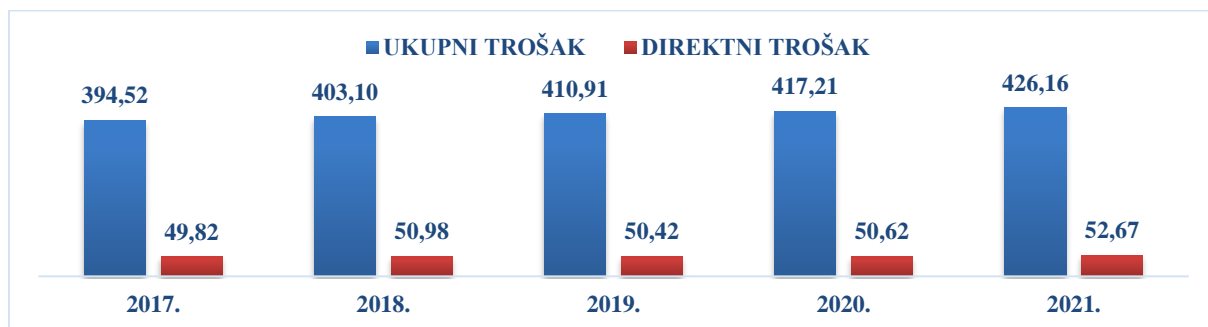
Slika 56. Struktura direktnih troškova po osobi lišenoj slobode za 2021. godinu

Tablica 24. Prosječni trošak po osobi lišenoj slobode (u kunama), u razdoblju od 2017. do 2021. godine

DIREKTNI TROŠAK struktura	PROSJEČNI TROŠAK PO OSOBI LIŠENOJ SLOBODE					%	
	2017.g.	2018.g.	2019.g.	2020.g.	2021.g.	2021./ 2020.	2021./ 2017.
SMJEŠTAJ (energenti)	19,41	19,72	19,14	17,55	21,80	24,2%	12,3%
PREHRANA	19,20	19,37	19,47	20,85	18,72	-10,2%	-2,5%
LIJEČENJE I LIJEKOVI	3,19	3,38	3,45	4,13	3,80	-8,1%	19,1%
NAKNADE ZA RAD režija	3,01	3,11	3,09	3,16	3,37	6,5%	12,0%
OSTALO	5,01	5,40	5,27	4,92	4,98	1,2%	-0,6%
	49,82	50,98	50,42	50,62	52,67	4,0%	5,7%

Slika 57. Usporedni prikaz troškova po osobi lišenoj slobode ukupnih i direktnih (u kunama), u razdoblju od 2017. do 2021. godine

4.3. Izvješće o uređenju i opremanju kaznenih tijela za 2021. godinu

Za potrebe opremanja i uređenja objekata kaznenih tijela nabavljeno je:

- Uredska oprema i namještaj za Zatvore u Zagrebu, Varaždinu, Zatvorsku bolnicu u Zagrebu, te OZ u Požezi - Garderobni ormari, stolovi, stolice ukupne vrijednosti **203.037 kuna**
- Komunikacijska oprema – prijenosni radio uređaji u vrijednosti od **5.443 kuna**
- Oprema za održavanje i zaštitu za Zatvore u Zagrebu, Splitu, Karlovcu, Puli, Kaznionice u Glini, Turopolju, te Zatvorsku bolnicu u Zagrebu - Ugradnja video nadzora, metalnih vrata i rešetaka, RTG aparata, klima uređaja u vrijednosti **1.504.793 kuna**
- Medicinska i laboratorijska oprema za Zatvorsku bolnicu u Zagrebu - Hladnjak za ambulantu u vrijednosti **23.513 kuna**

- Instrumenti , uređaji i strojevi za Zatvore u Osijeku, Bjelovaru, Varaždinu, Zagrebu, te Kaznionicu u Lepoglavi - Plinski štednjak, pećnica, friteza, kruhoreznica, hladnjaci, stroj za mljevenje mesa vrijednosti **232.829 kuna**
- Sportska i glazbena oprema za Kaznionicu u Turopolju - Sportske sprave vrijednosti **4.750 kuna.**

Za potrebe osobe lišene slobode (održavanja standarda smještaja i potrebnog higijenskog pribora), te potrebe službenika odjela osiguranja (nabava službene odore i opreme, zdravstvene sposobnosti i sl.) nabavljeno je:

Za osobe lišene slobode :

- Higijenski pribor (higijenski ulošci, britvice, pjene za brijanje, toalet papir, šamponi, četkice za zube, paste za zube, sapuni, kreme za brijanje) vrijednosti **257.065 kuna**
- Ručnici i plahte u vrijednosti **52.875 kuna**
- Jastuci i jastučnice u vrijednosti **66.987 kuna**
- Rublje za zatvorenike (pidžame, potkošulje i gaće) u vrijednosti **62.743 kuna**
- Radna odijela za zatvorenike **28.391 kuna**

Za službenike osiguranja :

- Lisice za ruke, palice gumene, streljivo, vrijednosti **26.266 kuna**
- „Papar sprej“ vrijednosti **136.530 kuna**
- Zaštitni prsluci vrijednosti **125.562 kuna**
- Hlače, dio odore, u vrijednosti **619.740 kuna**
- Jakne vodootporne, dio odore, u vrijednosti **960.931 kuna**
- Jakne vjetro-nepropusne, dio odore, u vrijednosti **22.115 kuna**
- Košulje, dio odore, u vrijednosti **1.083.175 kuna**
- Oznake zvanja i trake za odore, u vrijednosti **85.952 kuna.**

4.4. Rad osoba lišenih slobode

U promatranom razdoblju brojno stanje smještenih osoba lišenih slobode, utvrđeno prema prosječnom mjesečnom stanju, koji je **3.529**. U istom razdoblju radno je angažirano prosječno mjesečno (prema punom mjesečnom fondu sati rada) 1.021 osoba lišena slobode (29% od ukupnog prosječnog broja), a od čega je prosječno 130 radilo i duže od redovnog radnog vremena.

Zatvorenici, koji su radno angažirani, raspoređeni su na rad kako slijedi:

Tablica 25. Raspored osoba lišenih slobode/maloljetnika na rad u 2021. godini

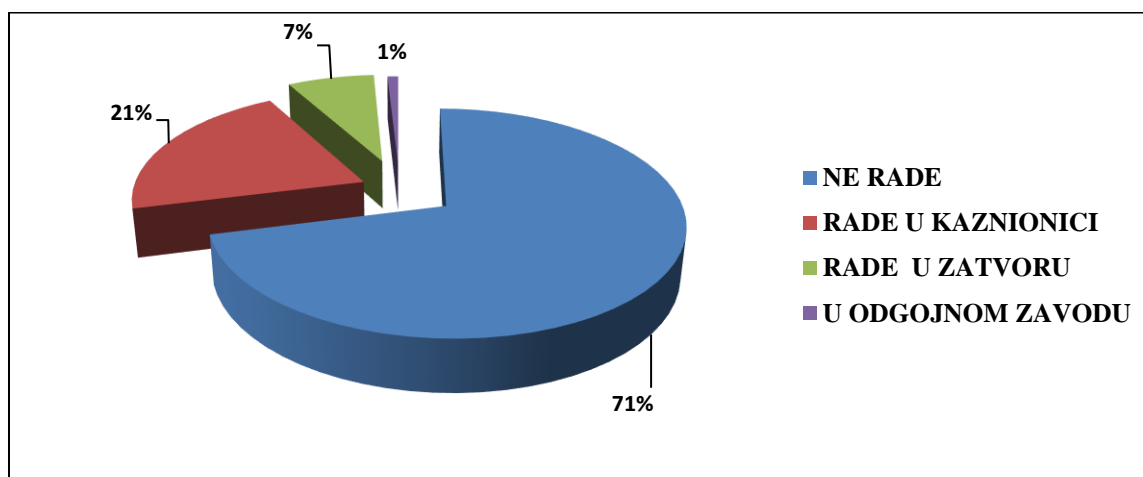
POSLOVI OSOBA LIŠENIH SLOBODE/ MALOLJETNIKA	KAZNIONICE		ZATVORI		ODGOJNI ZAVOD		UKUPNO ZAPOSLENO OSOBA LIŠENIH SLOBODE I MALOLJETNIKA	
	Broj	Postotak	Broj	Postotak	Broj	Postotak	Broj	Postotak
Režijski rad	411	56%	236	93%	31	100%	678	66%
Radionice kaznenih tijela	285	39%	12	5%	0		297	29%
Izvan kaznenog tijela	41	6%	5	2%	0		46	5%
	737		253		31		1.021	

Tablica 26. Usporedan prikaz broja osoba lišenih slobode i maloljetnika na radu u razdoblju od 2017. do 2021. godine

KAZNENA TIJELA	RAD OSOBA LIŠENIH SLOBODE I MALOLJETNIKA					%	
	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2021./2020.	2021./2017.
kaznionice	700	722	674	627	737	18%	5%
zatvori	334	304	302	231	253	-10%	-24%
odgojni zavodi	33	34	33	26	31	19%	-6%
	1067	1060	1009	884	1021	15%	-4%

Slika 58. Ne/radno angažirani zatvorenici i maloljetnici u 2021. godini

Režijski, odnosno pomoćno-tehnički poslovi na kojima rade zatvorenici u kaznenim tijelima, najčešće se odnose na održavanje čistoće i urednosti prostorija i kruga kaznenih tijela, pranje vozila, ličenje, pomoćne poslove u praonici rublja, kuhinji, skladištu, zatvorskoj radionici, zatvorskoj prodavaonici i slično.

Radionice su u kaznenim tijelima organiziranje u odjelima za rad i strukovnu izobrazbu zatvorenika, a u njima se obavljaju poslovi poljoprivrede, održavanja, obrade metala i drva, ugostiteljstva, eksploatacije kamena, grafički poslovi i drugo.

Veliki dio prehrambenih proizvoda kaznionice proizvode same (radom zatvorenika), a namijenjeni su, prije svega, potrebama kaznenih tijela, za prehranu zatvorenika (priprema tri obroka dnevno i dopunski).

Kaznena tijela su, kao regijski nositelji proizvodnje hrane u 2021. godini, proizveli i isporučili u zatvorski sustav:

• povrće (246.107 kg)	vrijednosti	760.546 kuna
• voće (31.706 kg)	vrijednosti	113.416 kuna
• meso (260.554 kg)	vrijednosti	4.267.278 kuna
• jaja (283.470 kom)	vrijednosti	287.642 kuna

Prema ugovorima između kaznenih tijela i poslodavaca, zatvorenici su obavljali pomoćne poslove utovara-istovara, preseljenja, građevinske radove, na održavanju šuma, poslove u poljoprivredi, ali je i tijekom 2021.g. zbog pandemije, uzrokovane korona virusom, ograničeno upućivanje na rad izvan kaznenih tijela.

Prema odobrenju, zatvorenici mogu nastavljati raditi kod svojeg poslodavca, ali isto zbog pandemije, nije realizirano tijekom 2021. godini.

Prema ugovoru (fizički rad), na ime rada, poslodavci su kaznenim tijelima uplatili 381.727 kn, dok je zatvorenicama isplaćeno 177.741 kuna (Obrazac IOR)

Na ime naknada za rad osoba lišenih slobode u promatranom razdoblju, isplaćeno je ukupno 7.550.120 kn, od čega za rad u redovnom radnom vremenu 7.359.827 kuna, a 190.293 kuna za prekovremeni rad. (Obrazac ZARADNICE)

Prosječna naknada za rad iznosi 601 kn za rad u redovnom radnom vremenu, a 723 kune za redovni rad i rad duži od punog radnog vremena. Za rad u redovnom radnom vremenu prosječno su najviše naknade za rad u zatvorskoj radionici 821 kunu (Obrazac ZARADNICE).

Radom zatvorenika u promatranom razdoblju ostvareno je 28.824.249 kn prihoda, 34.628.342 kuna rashoda, te je tako (uz prijenos iz prethodnog razdoblja 1.733.479 kuna) ostvaren manjak prihoda u iznosu od 4.070.613 kuna (Obrazac IKS).

5. NADZOR NAD POSTUPANJEM SA ZATVORENICIMA I MALOLJETNICIMA

Nadzor nad postupanjem sa zatvorenicama u kaznionicama i zatvorima te maloljetnicima u odgojnim zavodima, sukladno zakonima, obavljaju Središnji ured za zatvorski sustav Uprave za zatvorski sustav i probaciju Ministarstva pravosuđa i uprave, Ministarstvo zdravstva, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, nadležni sudac izvršenja, pučki pravobranitelj, pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, pravobraniteljica za djecu i pravobranitelj za osobe s invaliditetom, nevladine udruge koje se bave zaštitom ljudskih prava te periodički Europski odbor za sprječavanje mučenja, neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja Vijeća Europe i Misija stručnjaka Europske komisije za područje pravosuđa i unutarnjih poslova (Peer based Mission).

5.1. Nadzor Središnjeg ureda za zatvorski sustav Uprave za zatvorski sustav i probaciju

Na temelju odredbi članka 30. Zakona o izvršavanju kazne zatvora, stručni nadzor nad radom kaznionica, zatvora, centara i odgojnih zavoda provode ovlaštene službene osobe ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa.

Služba za unutarnju kontrolu, kao organizacijska jedinica Središnjeg ureda za zatvorski sustav Uprave za zatvorski sustav i probaciju, osigurala je u 2021. godini veću efikasnost u provođenju stručnog nadzora nad radom kaznenih tijela, odgojnih zavoda, Centra za dijagnostiku u Zagrebu te Centra za izobrazbu, uz provođenje preventivnih aktivnosti na osnovu posredno i neposredno pribavljenih podataka tijekom stručnog nadzora o radu Zatvorskog sustava, te nadzorom provedbe mjera naloženih u nadzorima, kako o postupanju sa zatvorenicama tako i službenicima i namještenicima.

Tijekom 2021. godine ovlaštene službenici Središnjeg ureda za zatvorski sustav obavili su tri stručna nadzora koji su uglavnom rezultirali savjetovanjem o potrebnim promjenama u

svakodnevnom radu kaznionica i zatvora. U 2021. godini Služba za unutarnju kontrolu u Središnji ured za zatvorski sustav, zaprimila je ukupno 166 pisanih pritužbi zatvorenika na koje se je uredno odgovorilo i nije bilo potrebe za provođenjem eventualnog stručnog nadzora.

U odnosu na kaznena tijela u kojima su stručnim nadzorom utvrđene nepravilnosti, Središnji ured za zatvorski sustav naložio je mjere za njihovo otklanjanje, te donio pisane naputke i upute o potrebnim promjenama u postupanju, u svrhu zakonitog postupanja i ujednačavanja prakse u kaznenim tijelima u postupanju prema zatvorenicima i maloljetnicima.

Pri tome su se razmatrale i preporuke i upozorenja pučke pravobraniteljice, po kojima je postupano u svim slučajevima kada je to bilo moguće u okviru nadležnosti i na razini Središnjeg ureda za zatvorski sustav.

Nažalost preporuke o većini investicijskih ulaganja u kaznena tijela ili njihova izmještanja te izuzimanje zatvorskih službenika iz Odluke o zabrani novog zapošljavanja državnih službenika i namještenika u tijelima državne uprave te stručnim službama i uredima Vlade Republike prelaze okvire nadležnosti Središnjeg ureda za zatvorski sustav, ali su proslijeđene nadležnim tijelima i ugrađene su u strateške dokumente i Akcijske planove Ministarstva pravosuđa i uprave za naredno razdoblje.

5.2.COVID u zatvorskom sustavu tijekom 2021. godine

Uprava za zatvorski sustav i probaciju Ministarstva pravosuđa i uprave Republike Hrvatske od početka 2019. godine, odnosno od pojave koronavirusa ostvaruje kontinuiranu i kvalitetnu suradnju s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo, sukladno čemu se redovito prate epidemiološki pokazatelji o riziku od bolesti uzrokovane koronavirusom (COVID-19) te se poduzimaju mjere i aktivnosti prema preporukama Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo i Nacionalnog stožera civilne zaštite, u svrhu zaštite zdravlja svih osoba lišenih slobode i službenika te pravovremenog otkrivanja eventualnog nastanka bolesti i sprječavanja njezinog daljnjeg širenja.

Središnji ured za zatvorski sustav Uprave za zatvorski sustav i probaciju kontinuirano je dostavljao kaznenim tijelima potrebne obavijesti i upute vezane uz prevenciju pojave zaraznih bolesti i novog koronavirusa te uz način prenošenja, simptome i mjere postupanja u slučaju pojave istog, s čime su upoznati svi službenici i namještenici kaznenih tijela. Također, službenicima i namještenicima, kao i osobama lišenih slobode preporučeno je cijepljenje protiv bolesti COVID-19, te procijepljenost barem jednom dozom cjepiva službenika i namještenika iznosi 72 %, dok procijepljenost osoba lišenih slobode iznosi 73 %.

Radi ublažavanja negativnih učinaka na provođenje mjera za prevenciju prenošenja i suzbijanje epidemije novim koronavirusom intenzivnije je nastavljeno s Projektom video posjeta djece zatvorenika koji je proširen na sve osobe lišene slobode u svim kaznenim tijelima sukladno organizacijskim mogućnostima.

Sukladno gore navedenim aktivnostima tijekom 2021. godine omogućeno je redovno funkcioniranje kaznenih tijela te zbog pojave epidemije COVID-19 nije zastalo s radom niti jedno kazneno tijelo.

6. PREGLED AKTIVNOSTI I POBOLJŠANJA U PRETHODNOM RAZDOBLJU TE PLANIRANA POBOLJŠANJA SLJEDEĆEM RAZDOBLJU

6.1. Poboljšanje uvjeta smještaja i sprečavanja prenapučenosti

Uvodno napominjemo da su za zatvorski sustav Republike Hrvatske protekle dvije godine bile izrazito izazovne kako zbog aktualne pandemije COVID-19 tako i zbog posljedica potresa i elementarnih nepogode (tuča na području Požeško-slavonske županije). Prvi puta u povijesti je zbog posljedica razornog potresa došlo do potpune evakuacije osoba lišenih slobode iz Zatvora u Sisku te premještaj dijela zatvorenika iz Kaznionice u Glini. Odmah nakon pojave bolesti COVID-19 u europskim zemljama, Središnji ured za zatvorski sustav Uprave za zatvorski sustav i probaciju je u suradnji sa HZJZ i Nacionalnim stožerom civilne zaštite započeo s koordinacijom i izradom uputa za postupanje u kaznenim tijelima, a ovi radni procesi nastavljaju se u kontinuitetu. Poslovi izvršavanja kazne zatvora/mjere istražnog zatvora kontinuirano su usklađivani s važećim epidemiološkim mjerama što je uključivalo i još uvijek uključuje: dostavljanje odgovarajućih letaka u svrhu edukacije osoba lišenih slobode i službenika; osiguravanje dovoljne količine zaštitne opreme; pojačane higijenske mjere; povremena ograničenja prava zatvorenika na posjete/pogodnosti; intenziviranje savjetodavne suradnje i stručne pomoći lokalnih zavoda za javno zdravstvo, kao i provođenje mnogih drugih mjera.

Radi ublažavanja negativnih učinaka povremenih ograničenja prava osoba lišenih slobode na posjete od samog početka epidemije bolesti COVID-19 (ožujak 2020.), radi očuvanja obiteljskih veza u svim kaznenim tijelima zatvorskog sustava i svim kategorijama osoba lišenih slobode omogućeno je ostvarivanje kontakata sa članovima obitelji putem video posjeta. U 2021. godini ukupno je realizirano 11.509 video posjeta.

Ministarstvo pravosuđa i uprave kontinuirano poduzima niz aktivnosti radi otklanjanja problema povremene prenapučenosti kaznenih tijela i poboljšanja uvjeta izvršavanja kazne/mjere istražnog zatvora. Navedenim se izazovima prvenstveno odgovara planiranim građevinskim adaptacijama u svrhu povećanja kapaciteta u pojedinim kaznenim tijelima. Upravo u svrhu poboljšavanja uvjeta u Zatvoru u Osijeku su krajem 2020. godine preuređene smještajne jedinice kroz adaptaciju 22 zatvoreničke sobe i zatvoreničke kupaonice. Radi generalnog povećavanja smještajnih mogućnosti kaznenih tijela na širem području istočnog dijela Republike Hrvatske tijekom 2019. godine uređeni su i prošireni kapaciteti u Zatvoru u Bjelovaru (novih 9 mjesta u zatvorenim uvjetima) i Kaznionici u Požegi (novih 50 mjesta u zatvorenim uvjetima).

Od izrađenog plana izgradnje novih kapaciteta u Kaznionici u Glini (novih 70 mjesta u zatvorenim uvjetima) se nažalost moralo odustati zbog potresa koji je pogodio područje Sisačko-moslavačke županije u prosincu 2020. godine, a dodatno je u tom kaznenom tijelu zbog razornih posljedica potresa stavljen izvan funkcije smještajni kapacitet jedne starije zgrade za smještaj zatvorenika (kapaciteta 102 mjesta). Isto tako, uslijed posljedica potresa, zbog značajnog oštećenja objekta izgubljeni su i smještajni kapaciteti Zatvora u Sisku (48 mjesta). Nakon navedenih događaja, a kako bi se osiguralo dodatno rasterećenje kaznenih tijela i kvalitetniji uvjeti tretmanskog rada i izobrazbe maloljetnika, Odlukom ravnateljice nadležne za zatvorski sustav u Kaznionici u Turopolju osnovan je Specijalizirani odjel za izvršavanje kazne maloljetničkog zatvora. Prostori Kaznionice u Požegi koji su bili korišteni za smještaj

maloljetnika predani su na korištenje Zatvoru u Požegi u kojem se tijekom 2021. godine pristupilo adaptaciji i proširenju kapaciteta za 37 mjesta u zatvorenim uvjetima. Treba naglasiti da je grad Požegu dana 25. lipnja 2021. godine pogodila elementarna nepogoda u vidu tuče koja je uzrokovala značajnu štetu kako na zgradama Zatvora u Požegi, tako i na zgradama Kaznionice i Odgojnog zavoda u Požegi, ali je unatoč navedenom šteta u najkraćem mogućem roku sanirana.

Uz navedeno, trenutačno su u tijeku građevinski radovi na značajnijoj adaptaciji/proširenju kapaciteta prostora unutar Kaznionice u Požegi, čime će se osigurati dodatni smještajni kapaciteti u zatvorenim uvjetima tog kaznenog tijela za oko 140 mjesta, kao i adaptacija zgrade u Kaznionici u Lipovici-Popovači kojom je predviđen smještaj oko 100 zatvorenika i istražnih zatvorenika u zatvorenim uvjetima, a koja vrsta sankcija se do sada nije izvršavala u toj Kaznionici.

Također, u Zatvoru u Šibeniku je tijekom 2021. godine završena adaptacija prostora te je ukupni kapacitet Zatvora povećan za novih osam (8) mjesta u zatvorenim uvjetima.

Nastavno na problem povremene prenapučenosti zatvora i kaznionica treba naglasiti da u Republici Hrvatskoj djeluje profesionalna probacijska služba koja je 2019. godine primila nagradu CEP-a (Confederation of European Probation) za najbolji razvoj probacijske službe i koja je tijekom 2021. godine obilježila 10 godina profesionalnog rada. Zakon predviđa niz alternativnih sankcija koje u odnosu na lišenje slobode pružaju mogućnost učinkovite društvene rehabilitacije i reintegracije počinitelja kaznenih djela s pozitivnim učinkom na sprječavanje ponovnog kriminalnog ponašanja te promicanje javne sigurnosti. Adekvatna primjena alternativnih sankcija izravno utječe na smanjivanje prenapučenosti u zatvorima i kaznionicama i uvjete u istima. Hrvatsko kazneno zakonodavstvo ima mogućnost izricanja tzv. alternativnih sankcija te niza mjera, obveza i zaštitnog nadzora čime se može smanjiti problem prenapučenosti zatvora, no isto ovisi o odlukama sudova.

Ministarstvo pravosuđa i uprave je temeljem Zakona o kaznenom postupku pokrenulo pripremnu fazu izrade nacрта Pravilnika o načinu izvršavanja istražnog zatvora u domu uz primjenu elektroničkog nadzora te temeljem Zakona o izvršavanju kazne zatvora pripremu Pravilnika o uvjetnom otpustu uz elektronički nadzor te je završen postupak nabave opreme za elektronički nadzor. Nastavno na navedeno, za očekivati je i da navedeno novo normativno rješenje pozitivno utječe na smanjenje broja osoba lišenih slobode.

6.2. Aktivnosti radi unapređenja stanja sigurnosti

U veljači 2021. godine donesen je novi Zakon o izvršavanju kazne zatvora. Sektor osiguranja je na temelju članka 41. stavka 11. Zakona pripremio i stavio u proceduru donošenja pravilnike koji se odnose na područje i poslove osiguranja. Tijekom 2021. godine predložen je i stavljen u postupak e-savjetovanja Pravilnik o načinu obavljanja poslova osiguranja u zatvorskom sustavu koji propisuje način obavljanja poslova osiguranja, postupanja službenika pravosudne policije, izgled odore, opreme i službenih vozila. Isto tako, predložen je i stavljen u postupak e-savjetovanja Pravilnik o službenoj iskaznici i znački ovlaštene službene osobe upravne organizacije za zatvorski sustav Ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa. Sektor osiguranja pripremio je i nakon e-savjetovanja donio Pravilnik o posebnoj psihičkoj i tjelesnoj zdravstvenoj sposobnosti službenika pravosudne policije („Narodne novine“, broj 141/21.), kojim su regulirani zdravstveni pregledi kandidata za službenika pravosudne policije i zdravstveni kriteriji koje moraju zadovoljiti budući službenici pravosudne policije. Kako bi se

uredilo područje zvanja službenika pravosudne policije osnovana je radna skupina koja je pripremila nacrt Uredbe o zvanjima, znakovlju i uvjetima stjecanja zvanja službenika pravosudne policije.

Sektor osiguranja je u 2021. godini, sukladno dodijeljenim financijskim sredstvima, realizirao nabavu pojedinih dijelova odore za službenike pravosudne policije:

- hlače ljetne (1700 komada)
- košulje ljetne (1750 komada)
- košulje zimske (1750 komada)
- vjetronepropusne jakne (1335 komada).

Od nabave pomoćne opreme i tehničkih sredstava u 2021. godini Sektor osiguranja, sukladno dodijeljenim financijskim sredstvima, realizirao je nabavu:

- balističkih prsluka (41 komad)
- ručni metal detektora (12 komada)
- sprej s dopuštenim neškodljivim tvarima (navedenom nabavom omogućeno je da svaki službenik pravosudne policije u zaduženju ima vlastiti sprej s DNT).
- RTG uređaj za Kaznionicu u Požegi 111.250,00 kuna.

U provedbi postupka javne nabave tijekom 2021. godine, raspisan je, a potom poništen natječaj za nabavu dva metal detektorska vrata iz razloga što nije pristigla ni jedna ponuda od strane dobavljača.

Kako bi se podigla razina sigurnosti u kaznenim tijelima, veliki naglasak u 2021. godini stavljen je na nabavu i nadogradnju kapaciteta sustava video nadzora. Tako je izvršena nadogradnja video sustava financirana iz vlastitih prihoda kaznenih tijela, odnosno sredstava Središnjeg ureda u slijedećim kaznenim tijelima: Zatvor u Zadru, Zatvor u Osijeku, Zatvor u Zagrebu, Zatvor u Splitu, Zatvor u Požegi, Kaznionica u Lepoglavi i Kaznionica u Glini.

U Zatvoru u Rijeci instalirana je mreža iznad šetališta za osobe lišenih slobode, dok je u Odgojnom zavodu u Turopolju izvršena prenamjena prostora na način da je uspostavljen specijalizirani odjel za izvršavanje kazne maloljetničkog zatvora za maloljetne osobe.

Radi modernizacije i uvođenja novih tehnologija u zatvorski sustav pokrenut je proces osuvremenjivanja postojećeg telefonskog sustava CONTEL.

Sektor osiguranja samostalno je pripremio i pribavio tehničku dokumentaciju za nabavu specijalnih vozila za prijevoz osoba lišenih slobode. Nakon postupka prikupljanja i pripreme dokumentacije, dana 2. studenog 2021. potpisan je Ugovor o javnoj nabavi 22 specijalna vozila za prijevoz osoba lišenih slobode, ukupne vrijednosti 7.000.000,00 kuna.

U 2021. godini održana su tri tečaja za izobrazbu vježbenika/ca službenika/ca pravosudne policije u slijedećim terminima:

- 36. temeljni tečaj: 18.1.2021. – 14.5.2021. - 14 polaznika
- 37. temeljni tečaj: 12.4.2021. – 28.7.2021. – 15 polaznika
- 38. temeljni tečaj: 6.9.2021. – 31.12.2021. – 12 polaznika.

Također, 4.10.2021. godine započet je 39. temeljni tečaj sa 14 polaznika koji je završio u 2022. godini.

Početak 2021. godine izrađen je, a 14. rujna 2021. godine potpisan Sporazum o suradnji (dalje u tekstu – Sporazum) Ministarstva pravosuđa i uprave i Ministarstva obrane. U okviru Sporazuma omogućiti će se za potrebe zatvorskog sustava školovanje i tečaj za obuku vodiča i dresuru službenih pasa za službenike pravosudne policije koje se provodi u Obučnom centru vodiča i službenih pasa Ministarstva obrane, kao i druge aktivnosti iz sporazuma.

Također, izrađena je i potpisana Standardna operativna procedura o suradnji između Ministarstva unutarnjih poslova i Ministarstva pravosuđa i uprave koja definira način razmjene kriminalističko-obavještajnih podataka između zatvorskog sustava i policije.

Sektor osiguranja će u 2022. godini, sukladno dodijeljenim financijskim sredstvima, pripremiti nabavu sljedećih dijelova odore: cipele ljetne, hlače ljetne, čarape, kapa šilt, majica kratkih rukava.

Od nabave pomoćne opreme i tehničkih sredstava u 2022. godini Sektor osiguranja, sukladno dodijeljenim financijskim sredstvima, predviđa sljedeću nabavu:

- 7 metal detektorskih vrata
- ručne metal detektore
- 14 ručnih radio stanica (u okviru suradnje s Ministarstvom unutarnjih poslova)
- komplete za nošenje oružja
- streljivo.

U vezi planiranog zapošljavanja u tijeku je provedba javnog natječaja za vježbenike pravosudne policije – 58 izvršitelja, a u Prijedlogu Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o unutarnjem redu Ministarstva pravosuđa i uprave kod nekih kaznenih tijela napravljene su određene ustrojstvene promjene u broju izvršitelja u cilju boljeg upravljanja ljudskim potencijalima.

Temeljem suradnje sa Ministarstvom unutarnjih poslova, tijekom 2021. godine otvorena je mogućnost uspostave obrazovanja i upisa učenika u redovito srednjoškolsko obrazovanje za stjecanje strukovne kvalifikacije za zanimanje policajac/policajka u školskoj godini 2022/23.

6.3. Aktivnosti radi unapređenja tretmana osoba lišenih slobode

U narednom razdoblju posebna pažnja posvetiti će se:

- Unaprjeđenju i profesionalizaciji sustava procjene (i ponovne procjene) kriminogenih i rizika potreba zatvorenika, kroz uvođenje strukturirane profesionalne procjene temeljem polustrukturiranog upitnika koji ispituje statičke i dinamičke kriminogene faktore te mjeri promjene na ovim faktorima (moguće povezivanje sa sustavom procjene počinitelja u probaciji), te osposobljavanje službenika za njegovu primjenu.
- Unaprjeđenju tretmana zatvorenika kroz osiguravanje standarda kvalitete postojećih i razvoj novih općih i posebnih programa tretmana za zatvorenike i maloljetnike, pri čemu će se posebno raditi na širenju mogućnosti obrazovanja/osposobljavanja zatvorenika, ali i vrednovanju učinaka programa na uspješnost provedbe programa izvršavanja i smanjivanje rizika od ponovnog počinjenja kaznenih djela.
- Daljnjom provedbom aktivnosti vezanih uz realizaciju ciljeva ESF projekta: „Unaprjeđenje kvalitete pravosuđa kroz jačanje kapaciteta zatvorskog i probacijskog sustava te sustava za podršku žrtvama i svjedocima“ koji se odnose na razvoj novog

modela organizacije rada te izobrazbu službenika koji rade neposredno sa zatvorenicima povećat će se radni i stručni kapaciteti službenika zatvorskog sustava.

- Po stupanju na snagu Pravilnika o tretmanu zatvorenika i Pravilnika o maticama, osobniku, očevidniku, osobnom listu i evidencijama koje se vode u zatvorskom sustavu, izradom novih Kućnih redova za kaznionice, zatvore i odgojne zavode (kroz manje radne skupine organizirane po grupama kaznenih tijela), te donošenjem dodatnih uputa i smjernica iz nadležnosti Sektora tretmana nastavit će se s daljnjim ujednačavanjem prakse postupanja u kaznenim tijelima.
- Kroz suradnju s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo i organizacijama civilnog društva, panira se uvođenje sustavnog modela prevencije i liječenja virusnih hepatitisa u populaciji osoba lišenih slobode.

POPIS SLIKA:

Slika 1. Organizacijska struktura Uprave za zatvorski sustav i probaciju	5
Slika 2. Prikaz smještajnih kapaciteta na 31.12.2021.	9
Slika 3. Kretanje broja osoba lišenih slobode i smještajnih kapaciteta 2016. – 2021. godine	9
Slika 4. Novoprimljeni zatvorenici u 2021. godini obzirom na vrstu kaznenog djela	11
Slika 5. Zatvorenici obzirom na vrstu kaznenog djela na 31.12.2021.	12
Slika 6. Struktura zatvorenika s obzirom na dužinu trajanja kazne tijekom 2021.godine.	13
Slika 7. Struktura zatvorenika i maloljetnika obzirom na dob tijekom 2021.godine	13
Slika 8. Struktura zatvorenika i maloljetnika s obzirom na stupanj naobrazbe tijekom 2021. godine	14
Slika 9. Vrste zdravstvenih pregleda u kaznenim tijelima i odgojnim zavodima tijekom 2021.godine	20
Slika 10. Broj specijalističkih zdravstvenih pregleda osoba lišenih slobode izvan kaznenog tijela tijekom 2021. godine	21
Slika 11. Broj najčešćih oboljenja osoba lišenih slobode tijekom 2021	21
Slika 12. Zatvorenici i maloljetnici uključeni u izobrazbu u razdoblju 2015. – 2021.	23
Slika 13. Broj odobrenih premještaja zatvorenika od 2017. do 2021. godine.....	30
Slika 14. Broj odobrenih uvjetnih otpusta odlukom suda, prikaz od 2017.-2021. godine	31
Slika 15. Zlouporaba izlazaka izvan kaznenog tijela, prikaz od 2017.-2021. godine	32
Slika 16. Broj video posjeta i od ukupnog broja, broj dječjih video posjeta	32
Slika 17. Zatvorenici u istražnom zatvoru na dan 31.12. i tijekom godine, od 2016. do 2021. godine.....	33
Slika 18. Zatvorenici u istražnom zatvoru s obzirom na vrstu kaznenog djela na dan 31.12.2021.	33
Slika 19. Broj istražnih zatvorenika tijekom godine smještenih u Zatvorskoj bolnici u Zagrebu sukladno članku 551. Zakona o kaznenom postupku.....	35
Slika 20. Zatvorenici kojima je izrečena kazna u prekršajnom postupku s obzirom na vrstu izrečene kazne tijekom 2021. godine	36
Slika 21. Podnesene žalbe sucu izvršenja protiv odluke upravitelja.....	38
Slika 22. Odnos broja osobe lišene slobode na jednog službenika pravosudne policije (stanje na dan 31. prosinca 2021.)	39
Slika 23. Kretanje broja službenika pravosudne policije u razdoblju od 2017. do 2021. godine.....	40
Slika 24. Tjelesni napadi osoba lišenih slobode na zaposlenike kaznenih tijela u razdoblju od 2017. do 2021 godine.	40
Slika 25. Ukupan broj primijenjenih sredstava prisile u razdoblju od 2017. do 2021. godine.....	41
Slika 26. Vrste primijenjenih sredstava prisile, usporedba 2020. i 2021. godine	41
Slika 27. Vrste primijenjenih sredstava prisile u 2021. godini, u postocima	42
Slika 28. Ukupan broj naređenih posebnih mjera održavanja reda i sigurnosti u razdoblju od 2017. do 2021. godine	43
Slika 29. Posebne mjere održavanja reda i sigurnosti prema vrsti, broju i postotku provođenja u 2021. godini	44
Slika 30. Ukupan broj obavljenih testiranja osoba lišenih slobode na prisutnost alkohola, droga, psihotropnih tvari i lijekova koji utječu na psihofizičke sposobnosti u razdoblju od 2017. do 2021. godine	44

Slika 31. Ukupan broj obavljenih testiranja osoba lišenih slobode na prisutnost droga, psihotropnih tvari i lijekova koji utječu na psihofizičke sposobnosti u razdoblju od 2017. do 2021. godine.....	45
Slika 32. Ukupan broj obavljenih testiranja osoba lišenih slobode na prisutnost alkohola u organizmu u razdoblju od 2017. do 2021. godine	45
Slika 33. Broj pokušaja samoubojstva u razdoblju od 2017. do 2021. godine	46
Slika 34. Broj samoubojstva i smrti u razdoblju od 2017. do 2021. godine	46
Slika 35. Broj pokušaja bjegova u razdoblju od 2017. do 2021. godine.....	46
Slika 36. Ukupan broj bjegova, udaljenja i nepovratka s prekida kazne u razdoblju od 2017. do 2021. godine.....	47
Slika 37. Struktura bjegova s obzirom na uvjete u kojima su izvršeni, tijekom 2021. godine	47
Slika 38. Udio u izvršenim bjegovima (udaljenjima), odnos osobe lišene slobode – maloljetnici na izvršavanju odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod, 2021. godina....	48
Slika 39. Ukupan broj samoozljeđivanja osoba lišenih slobode u razdoblju od 2017. do 2021. godine	48
Slika 40. Razlozi samoozljeđivanja osoba lišenih slobode u razdoblju od 2017. do 2021. godine.....	48
Slika 41. Odbijanja zatvorske hrane u razdoblju od 2017. do 2021. godine	49
Slika 42. Kaznena djela tijekom izdržavanja kazne zatvora u razdoblju od 2017. do 2021. godine.....	49
Slika 43. Tjelesni sukobi između osoba lišenih slobode u razdoblju od 2017. do 2021. godine.....	49
Slika 44. Ukupan broj sprovođenja osoba lišenih slobode izvan kaznenih tijela u razdoblju od 2017. do 2021. godine	50
Slika 45. Ukupan broj osoba lišenih slobode na liječenju u vanjskim bolnicama i ukupan broj dana liječenja u razdoblju od 2017. do 2021. godine.....	50
Slika 46. Broj obavljenih temeljitih pretraga prostorija i osoba lišenih slobode u razdoblju od 2017. do 2021. godine	51
Slika 47. Broj primljenih paketa u razdoblju od 2017. do 2021. godine.....	51
Slika 48. Broj primljenih pisama u razdoblju od 2017. do 2021. godine.....	52
Slika 49. Broj telefonskih razgovora osoba lišenih slobode u razdoblju od 2017. do 2021. godine.....	52
Slika 50. Broj pokrenutih stegovnih postupaka za lakše stegovne prijestupe zatvorenika u razdoblju od 2017. do 2021. godine.....	52
Slika 51. Broj pokrenutih stegovnih postupaka za teže stegovne prijestupe zatvorenika u razdoblju od 2017. do 2021. godine.....	52
Slika 52. Broj predloženih stegovnih postupaka za stegovne prijestupe istražnih zatvorenika u razdoblju od 2017. do 2021. godine.....	53
Slika 53. Broj pokrenutih stegovnih postupaka za stegovne prijestupe maloljetnika u razdoblju od 2017. do 2021. godine.....	53
Slika 54. Ukupan broj izvršitelja sistematiziranih i popunjenih radnih mjesta na dan 31. 12. 2021. godine u razdoblju od 2017. do 2021. godine	54
Slika 55. Bolovanja zaposlenika u razdoblju od 2017. do 2021. godine	54
Slika 56. Struktura direktnih troškova osoba lišenih slobode za 2021. godinu.....	62
Slika 57. Usporedni prikaz troškova po osobi lišenoj slobode ukupnih i direktnih (u kunama), u razdoblju od 2017. do 2021. godine.....	62
Slika 58. Ne/radno angažirani zatvorenici i maloljetnici u 2021. godini	64

POPIS TABLICA:

Tablica 1. Broj osoba lišenih slobode obzirom na spol prema navedenim kategorijama	10
Tablica 2. Broj izrečenih sigurnosnih mjera na dan 31.12.2021. godine (jedan zatvorenik može imati jednu ili više izrečenih sigurnosnih mjera)	12
Tablica 3. Maloljetnici/e na izvršavanju odgojne mjere s obzirom na dob, stanje na dan 31.12.2021.	15
Tablica 4. Zatvorenici u maloljetničkom zatvoru s obzirom na dob, stanje na 31.12.2021.	16
Tablica 5. Maloljetnici u maloljetničkom zatvoru s obzirom na duljinu izrečene kazne, stanje na 31.12.2021.	16
Tablica 6. Osobe lišene slobode ovisnici o drogama u odnosu na dob i spol	19
Tablica 7. Osobe lišene slobode ovisnici o alkoholu prema dobi i spolu	20
Tablica 8. Broj i vrsta aktivnosti slobodnog vremena zatvorenika i maloljetnika tijekom 2021. godine	23
Tablica 9. Zatvorenici i maloljetnici, roditelji maloljetne djece i maloljetna djeca na dan 31. 12. 2021.	25
Tablica 10. Posjeti maloljetne djece zatvorenicima i maloljetnicima tijekom 2021.	25
Tablica 11. Izvanredni posjeti maloljetne djece zatvorenicima, maloljetnicima, odgajanicima tijekom 2021. godine	26
Tablica 12. Broj zatvorenika uključenih u posebne i edukativno razvojne programe	27
Tablica 13. Istražni zatvorenici s obzirom na trajanje istražnog zatvora na dan 31.12.2021. godine	34
Tablica 14. Istražni zatvorenici s obzirom na dob na dan 31.12. i tijekom 2021. godine	34
Tablica 15. Broj maloljetnika u istražnom zatvoru	36
Tablica 16. Transfer (premještaj) zatvorenika tijekom 2021. godine	37
Tablica 17. Zahtjevi za sudsku zaštitu prava podneseni sucu izvršenja	38
Tablica 18. Razlozi primjene sredstava prisile u razdoblju od 2017. do 2021. godine	42
Tablica 19. Pronađene nedopuštene stvari i tvari u razdoblju od 2017. do 2021. godine	51
Tablica 20. Ukupan broj izvršitelja sistematiziranih i popunjenih radnih smjesta Uprave za zatvorski sustav prema ustrojstvenim jedinicama kaznionica, zatvora, odgojnih zavoda i centara, na dan 31.12.2021. godine	54
Tablica 21. Rezultati poslovanja po godišnjem obračunu (u kunama) u razdoblju od 2017. do 2021. godine	59
Tablica 22. Ukupni rashodi za 2021. godinu	59
Tablica 23. Ukupni i direktni trošak po osobi lišenoj slobode za 2021. godinu	60
Tablica 24. Prosječni trošak po osobi lišenoj slobode (u kunama), u razdoblju od 2017. do 2021. godine	62
Tablica 25. Raspored zatvorenika/maloljetnika na rad u 2021. godini	63
Tablica 26. Usporedan prikaz broja zatvorenika i maloljetnika na radu u razdoblju od 2017. do 2021 godine	64